

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΜΣ "ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ - ΔΗΜΟΣΙΟ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ"
MSC "PUBLIC ADMINISTRATION – PUBLIC MANAGEMENT"

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΑΣΩΝ ANTINERO ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟΙ
ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΙ ΔΑΣΩΝ
ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: ΕΘΝΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΤΗΣ ΔΑΔΙΑΣ

"ANTINERO" FOREST PROTECTION PROGRAMME.
PREVENTIVE CLEARING OF FORESTS.
CASE STUDY "DADIA NATIONAL PARK".

Ιωάννα Σαμαρά
(Α.Μ.: ΔΜ 2127)

Επιβλέπων καθηγητής: Δρ. Φαίδων Κομισόπουλος

Αθήνα, Δεκέμβριος 2023

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Ιωάννα Σαμαρά του Κωνσταντίνου, με αριθμό μητρώου ΔΜ 2127 φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Δημόσια Διοίκηση-Δημόσιο Μάνατζμεντ» του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι και έπειτα από αίτηση μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή.

ΗΔηλούσα

Μέλη Τριμελούς Επιτροπής

1.

2.

3.

Αφιέρωση

Η εργασία αυτή αφιερώνεται αρχικά στην κόρη μου και στον σύζυγό μου για την υπομονή τους, τη στήριξη τους και τη βοήθειά τους. Επίσης, αφιερώνεται στη μητέρα μου, που μου δίδαξε πως μπορώ να επιτύχω τους στόχους μου αρκεί να το θέλω.

Συντομογραφίες

ΑΕΠ= Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν

ΣΛΕΕ= Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΝΠΔΔ= Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου

ΟΤΑ= Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Ε.Ε.= Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΑΑΔΗΣΥ= Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημόσιων Συμβάσεων

ΠΔ= Προεδρικό Διάταγμα

ΥΠΕΝ= Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Υφ ΠΕΝ= Υφυπουργός Περιβάλλοντος

ΤΑΙΠΕΔ= Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου Α.Ε.

ΣτΕ= Συμβούλιο της Επικρατείας

ΟΦΥΠΕΚΑ= Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος & Κλιματικής Αλλαγής

Ευχαριστίες

Για την εκπόνηση της παρούσας εργασίας, θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στα άτομα που με βοήθησαν. Πρωτίστως, στον τέως Υφυπουργό Περιβάλλοντος, Γιώργο Αμυρά και τους συνεργάτες του, οι οποίοι αποτέλεσαν αστείρευτη πηγή πληροφοριών για την εξονυχιστική εξέταση του θέματος που πραγματεύομαι, στον καθηγητή μου, κ. Φαίδωνα Κομισόπουλο για την καθοδήγησή του και τη στήριξή του καθώς και στη φίλη μου, Λυδία, που είναι πάντα εκεί όταν τη χρειάζομαι.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	9
Κεφάλαιο 1.....	11
Εισαγωγικά.....	11
Σημαντικότητα Θέματος.....	12
Κεφάλαιο 2.....	13
2.1 Ιστορικά στοιχεία.....	13
2.2 Βασικές έννοιες Διοίκησης- Διαχείρισης Έργου.....	14
2.3 Τι είναι Διοίκηση - Διαχείριση έργου.....	15
2.4 Τι είναι έργο.....	16
2.4.1 Ο κύκλος ζωής του Project.....	17
2.4.2 Το τρίγωνο των έργων.....	18
2.4.3 Κίνδυνοι στη διαχείριση έργου.....	19
2.4.4 Οι εμπλεκόμενοι.....	20
2.4.5 Ομάδα Έργου-Project manager.....	21
2.4.6 Πόροι Έργου.....	22
2.4.7 Διάγραμμα Gantt.....	23
Κεφάλαιο 3.....	25
3.1 Το δάσος στην Ελλάδα. Ιστορική αναδρομή.....	25
3.1.1 Ο καθαρισμός δασών στην Ελλάδα.....	27
3.2 Antinero.....	28
3.3 Antinero. «Μελέτη περίπτωσης: Εθνικό Πάρκο της Δαδιάς».....	31
3.3.1 Στοιχεία για το Εθνικό Πάρκο της Δαδιάς.....	31
3.3.2 Antinero. «Μελέτη περίπτωσης: Εθνικό Πάρκο της Δαδιάς».....	34
3.4 Δημόσιες Συμβάσεις.....	41
3.4.1 Η έννοια των Δημοσίων Συμβάσεων.....	41
3.4.2 Εφαρμογή οδηγιών ΕΕ στο Ελληνικό Κράτος.....	44
3.4.3 Δημόσια Σύμβαση και Αρχή της Διαφάνειας.....	46
3.4.4 ΕΣΗΔΗΣ & ΚΗΜΔΗΣ.....	49
3.4.5 Κατηγορίες Δημοσίων Συμβάσεων.....	50
3.4.6 Η νομική οδός επι της διαδικασίας για το πρόγραμμα «Antinero».....	52
3.4.7 Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.....	59
Κεφάλαιο 4.....	61
4.1 Μεθοδολογία.....	61
4.1.1 Ποιοτική Έρευνα.....	61

4.2 Δείγμα.....	61
Κεφάλαιο 5.....	63
5.1 Αποτελέσματα Έρευνας- Ανάλυση Συνεντεύξεων	63
5.1.1 Ερωτηματολόγιο 1ης συνέντευξης.....	63
5.1.2 Ερωτηματολόγιο 2ης συνέντευξης.....	65
5.1.3 Ερωτηματολόγιο 3ης συνέντευξης.....	67
5.1.4 Ερωτηματολόγιο 4ης συνέντευξης.....	70
5.1.5 Ερωτηματολόγιο 5ης συνέντευξης.....	71
5.1.6 Ερωτηματολόγιο 6ης συνέντευξης.....	74
5.1.7 Ερωτηματολόγιο 7ης συνέντευξης.....	77
5.1.8 Ερωτηματολόγιο 8ης συνέντευξης.....	80
5.2 Συζήτηση.....	84
Κεφάλαιο 6.....	88
6.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	88
6.3 Δράσεις ΥΠΕΝ.....	90
6.4 Δράσεις σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο:	92
Παραρτήματα.....	94
Βιβλιογραφία	96

Περίληψη

Τα τελευταία χρόνια οι δασικές πυρκαγιές είναι το κύριο θέμα στους καλοκαιρινούς μήνες και οι συνέπειες των καταστροφών που προκαλούν είναι το βασικό θέμα την περίοδο των βροχοπτώσεων. Το έτος 2022 δημιουργήθηκε στη χώρα μας το πρόγραμμα προστασίας δασών Antinero. Ήταν μία πρωτοβουλία του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας που είχε στόχο να προβεί άμεσα σε καθαρισμούς δασών και παράλληλα σε διανοίξεις νέου δασικού οδικού δικτύου και συντήρηση του παλιού. Ο κύριος σκοπός αυτού του προγράμματος είναι η πρόληψη. Η πρόληψη περιλάμβανε την κατάλληλη διαχείριση του δάσους, τον αντιπυρικό σχεδιασμό με μελέτες και τεχνικά έργα, όπως διάνοιξη δρόμων, δεξαμενές, αντιπυρικές ζώνες.

Η παρούσα διπλωματική ασχολείται ειδικότερα με την εφαρμογή του Antinero στο Εθνικό Πάρκο Δαδιάς. Ένας από τους λόγους επιλογής του Εθνικού Πάρκου Δαδιάς είναι κατά πρώτον το γεγονός ότι αποτελεί φυσικό θησαυρό παγκοσμίως καθώς παρουσιάζει πολύ σημαντικό οικολογικό ενδιαφέρον και κατά δεύτερον το γεγονός ότι το πρόγραμμα Antinero δοκιμάστηκε στο Εθνικό Πάρκο δυο συνεχόμενα έτη, το 2022 και το 2023 με τεράστια διαφορά στις συνέπειες της πυρκαγιάς.

Η διαχείριση του έργου εξετάζεται μέσα από την μελέτη του Δασαρχείου και την εφαρμογή της από τον ανάδοχο του έργου, ως προς το τρίγωνο του έργου (χρόνο, κόστος, ποιότητα). Διεξάγεται επίσης ποιοτική έρευνα μέσω συνεντεύξεων από κάποιους από τους εμπλεκόμενους, οι οποίοι με τις απαντήσεις τους δίνουν μια πλήρως στοιχειοθετημένη εικόνα του προγράμματος.

Ένας επίσης πολύ σημαντικός λόγος που επιλέχθηκε το πρόγραμμα για μελέτη είναι η οικονομική βοήθεια που απολαμβάνει η χώρα μας σαν κράτος μέλος της Ε.Ε, η υποχρέωση της να εναρμονίσει στο εθνικό δίκαιο με τις οδηγίες της Ε.Ε και να υιοθετήσει πολιτικές που αφορούν το περιβάλλον.

Λέξεις κλειδιά: Antinero, προστασία δασών, διαχείριση- διοίκηση έργου, ΕΕ.

Abstract

In recent years, forest fires have become a major issue during the summer months, with the consequences of these disasters persisting into the rainy season. In 2022, the Antinero Forest Protection Program was created in our country. It was an initiative of the Ministry of Environment and Energy that aimed to immediately clean up forests and, simultaneously, open a new forest road network while maintaining the old one. The primary goal of this program is to prevent forest fires through proper management, planning, and technical work such as road openings, reservoirs, and fire protection zones.

The focus of this thesis is on the utilization of Antinero in Dadia National Park. There are two main reasons why we chose the Dadia National Park. Firstly, it is a natural treasure of global significance due to its ecological importance. Secondly, the Antinero program was tested in the National Park in both 2022 and 2023, and it made a huge difference in the consequences of the fire.

The study examines project management by the Forest Service and its implementation by the contractor, using the project triangle of time, cost, and quality. Qualitative research includes stakeholder interviews to document the program comprehensively.

Our decision to study the program was influenced by several other factors. Firstly, our country is a member of the EU and receives financial assistance. Secondly, the EU requires member states to harmonize national laws with EU directives. Lastly, the EU mandates policies on the environment, which our country must adopt.

keywords: Antinero, forest protection, project management, EU.

Κεφάλαιο 1

Εισαγωγικά

Η γεωγραφική ιδιαιτερότητα της χώρας και η κλιματική αλλαγή καθιστούν τα δάση, ασπίδα προστασίας για το κοινωνικό σύνολο. Η προστασία τους είναι επιβεβλημένη για την ευημερία του πλανήτη.

Στο πλαίσιο της αντιτυρικής προστασίας της χώρας, που έχει πληγεί πολύ από τις καταστροφικές φωτιές, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας δημιούργησε το πρόγραμμα προληπτικών καθαρισμών Antinero. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει καθαρισμούς δασών με την απομάκρυνση καύσιμης δασικής ύλης και τη συντήρηση και διάνοιξη δασικού οδικού δικτύου.

Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και από τον Τακτικό Προϋπολογισμό με τις διαγωνιστικές διαδικασίες να τρέχουν από το ΤΑΙΠΕΔ.

Το Antinero ξεκίνησε τον Μάιο 2022 και έχουν πραγματοποιηθεί έως σήμερα δύο προγράμματα και ένα βρίσκεται σε εξέλιξη:

Πρόγραμμα 1: περιλάμβανε 20 συμβάσεις με προϋπολογισμό 31,8 εκατ. ευρώ, έναρξη τον Μάιο του 2022 και ολοκλήρωση τον Νοέμβριο 2022.

Πρόγραμμα 2: περιλάμβανε 11 συμβάσεις με προϋπολογισμό 17,1 εκατ. ευρώ, έναρξη τον Αύγουστο του 2022 και ολοκλήρωση κατά μεγαλύτερο μέρος του τον Απρίλιο 2023.

Πρόγραμμα 3: περιλάμβανε 45 συμβάσεις με προϋπολογισμό 83,2 εκατ. ευρώ, έναρξη τον Ιούνιο και ολοκλήρωση στο τέλος του έτους.

Για την υλοποίηση του προγράμματος υπήρξε συνεργασία μεταξύ του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας. Όμως την ευθύνη του έργου είχε το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας καθώς οι όροι εκτέλεσης ετέθησαν από εκείνο.

Στην παρούσα εργασία θα μελετήσουμε τη διάνοιξη δρόμων στο πλαίσιο της αντιτυρικής προστασίας στο Εθνικό πάρκο της Δαδιάς και πως αυτό ήταν καταλυτικό για την καταπολέμηση της φωτιάς το 2022.

Το Εθνικό Πάρκο Δάσους Δαδιάς – Λευκίμμης – Σουφλίου είναι μια από τις σπουδαιότερες προστατευόμενες περιοχές σε παγκόσμιο επίπεδο καθώς παρουσιάζει πολύ μεγάλο οικολογικό ενδιαφέρον.

Το δάσος αποτελείται κυρίως από τραχεία Πεύκη και από Μαύρη Πεύκη, επίσης απαντάμε εκεί τη μοναδική πολυπληθή αναπαραγόμενη αποικία Μαυρόγυπα στα Βαλκάνια και τρία από τα τέσσερα είδη γύπα της Ευρώπης (Μαυρόγυπας, Όρνιο και Ασπροπάρης).

Σημαντικότητα Θέματος

Η σημαντικότητα της έρευνας βρίσκεται στη σύμπραξη όλων των πολιτικών δυνάμεων σε Παγκόσμιο, Ευρωπαϊκό και Εθνικό επίπεδο με κοινούς στόχους και δράσεις προκειμένου να διασφαλίσουν σε εύλογο χρονικό διάστημα την υγεία και την αύξηση των δασικών οικοσυστημάτων. Τα δάση έμμεσα και άμεσα προσφέρουν αγαθά και υπηρεσίες σε όλους τους τομείς της οικονομίας και της κοινωνίας.

Επίσης στόχος αυτής της εργασίας είναι να δοθεί, μέσω του προγράμματος Antinero η εναρμόνιση της χώρας με τις οδηγίες, τους κανονισμούς και τις ταμειακές διευκολύνσεις που προέρχονται από το γεγονός ότι η χώρα μας αποτελεί κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κεφάλαιο 2

2.1 Ιστορικά στοιχεία

Η Διαχείριση Έργου έχει ως αντικείμενο τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος όπου οι άνθρωποι μπορούν να συνεργαστούν με σκοπό να επιτύχουν την παράδοση επιτυχημένων έργων στον προβλεπόμενο χρόνο βάσει ενός συγκεκριμένου προϋπολογισμού. Η Διοίκηση έργου εφαρμόζεται ανέκαθεν και υπάρχουν πλείστα παραδείγματα στην ανθρώπινη ιστορία σημαντικών έργων που ολοκληρώθηκαν επιτυχώς ανεξάρτητα από τις αντιξοότητες και τους αστάθμητους παράγοντες που εμφανίστηκαν κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης ενός έργου.

Τα περισσότερα από τα έργα της αρχαιότητας απαιτούσαν μεγάλο αριθμό εργατικού δυναμικού, πολλά χρόνια υλοποίησης, πολύ καλό σχεδιασμό και πιστότητα στην εφαρμογή. Όλα αυτά τα μνημεία δεν έχουν κληροδοτήσει στις επόμενες γενιές τα μέσα και τον τρόπο που χρησιμοποίησαν για τον σχεδιασμό του έργου. Πολύ αργότερα οι οργανισμοί χρησιμοποίησαν τεχνικές μεθόδους και εργαλεία για τη σχεδίαση και τη διαχείριση ενός έργου.

Κατά τη δεκαετία του 1950 οι οργανισμοί άρχισαν να εφαρμόζουν συστηματικά εργαλεία και τεχνικές κατά τον σχεδιασμό των έργων. Πρωτοστάτης ήταν το Πολεμικό Ναυτικό των ΗΠΑ συνέβαλε τα μέγιστα στη διαμόρφωση και τεκμηρίωση αρχών της σύγχρονης διαχείρισης έργου μέσω μεθοδολογιών και τεχνικών.

Τη δεκαετία του 1960, επικίνδυνα έργα, όπως η προσγείωση ενός ανθρώπου στο φεγγάρι, ακολούθησαν τη μεθοδολογία και τα εργαλεία της διαχείρισης έργων μεγάλης εμβέλειας (Seymour, 2014). Πιο συγκεκριμένα: «Το 1962 η NASA εισάγει το σύστημα PERT για έλεγχο του κόστους. Το 1963 η Αεροπορία των ΗΠΑ υιοθετεί τον κύκλο ζωής του έργου. Το 1964 το Polaris ήταν το πρώτο βρετανικό έργο στο οποίο οι συμβαλλόμενοι υποχρεώθηκαν από την ίδια τη σύμβαση να χρησιμοποιήσουν εξελιγμένο σύστημα διαχείρισης έργου» (Κατερίνα Αδάμ, Χ.Η).

Στη δεκαετία του 1970 η τεχνολογική πρόοδος δημιούργησε το λογισμικό διαχείρισης έργων, μέσω εταιρειών λογισμικού όπως η Oracle (Seymour, 2014).

Στη δεκαετία του 1980 οι υπολογιστές έγιναν προσιτοί, με αποτέλεσμα και οι μικρότερες εταιρείες να χρησιμοποιούν τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές για τη διαχείριση έργων (Κατερίνα Αδάμ, Χ.Η).

Τη δεκαετία του 1990 αξιοσημείωτη είναι η χρήση εργαλείων όπως PRINCE2 (PProjects In Controlled Environment Version 2) και CCPM (Critical chain project management). (Seymour, 2014).

2.2 Βασικές έννοιες Διοίκησης- Διαχείρισης Έργου

Σύμφωνα με το Project Management Body of Knowledge (PMBOK, 2000) η Διαχείριση Έργου είναι «..η διαδικασία κατά την οποία εφαρμόζουμε γνώσεις, δεξιότητες, εργαλεία και τεχνικές κατά την εκτέλεση των δραστηριοτήτων του έργου, με στόχο να ικανοποιήσουμε τις απαιτήσεις και τις προσδοκίες των συμμετόχων» (PMBOK, 2000).

Αναλυτικότερα μας περιγράφεται από τον Burke ως μια «οργανωμένη προσέγγιση με βάση την οποία μπορεί κανείς να χειριστεί τη διαδικασία εκτέλεσης και ολοκλήρωσης διαφόρων τύπων έργων» (RoryBurke, 2002). Ουσιαστικά «αφορά στον συνεπή σχεδιασμό, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των πόρων ενός οργανισμού με σκοπό την επίτευξη ενός συγκεκριμένου, προκαθορισμένου με σχετικά βραχυπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα, στόχου» (Γρηγόρης Μέντζας, Χ.Η).

Η επίτευξη των στόχων μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού και ακολούθως η επιβίωσή της στον σύγχρονο οικονομικό κόσμο εξαρτάται από τη σωστή εκτέλεση και ολοκλήρωση των έργων που έχει αναλάβει. Χρησιμοποιώντας ένα σύνολο σύγχρονων τεχνικών διαχείρισης έργου δίνονται λύσεις σε πιθανά προβλήματα που προκύπτουν με επιστημονικά μέσα και κάτω από το πρίσμα της συστημικής επιστημονικής προσέγγισης. Έτσι, παρουσιάζεται ένας καινούργιος ορίζοντας στον τομέα της διοίκησης επιχειρήσεων με κυρίαρχα τα μαθηματικά, την πληροφορική, τη μηχανική και την επιχειρησιακή έρευνα, η οποία αποτελείται από τα δίκτυα, τον προγραμματισμό με βάση τον χρόνο που απαιτείται, την ανάλυση κόστους – οφέλους, τη θεωρία των προτύπων, την μελέτη των πιθανών κινδύνων, την επεξεργασία και διαχείριση δεδομένων. Τα εξειδικευμένα προσόντα είναι συνήθως απαραίτητα στο συγκεκριμένο αντικείμενο. (Θ. Μητάκος, 2015).

Είναι αξιοπρόσεκτο πως η διοίκηση μιας επιχείρησης που δίνει ιδιαίτερη σημασία στη διαχείριση των έργων να έχει ως αποτέλεσμα μία εργοκεντρική αντίληψη διοίκησης, δηλαδή διοικείται η επιχείρηση μέσω έργων (management by project). Σ' αυτό τον τύπο διοίκησης οι λειτουργίες της επιχείρησης αντιμετωπίζονται ως έργα. (Θ. Μητάκος, 2015).

2.3 Τι είναι Διοίκηση - Διαχείριση έργου

Πέρα από το παραπάνω παρατιθέμενο ορισμό του Project Management Body of Knowledge (PMBOK, 2000) για τη Διοίκηση - Διαχείριση έργου θα μπορούσε επίσης να ονομάζεται και ως «η σχεδίαση, ο συντονισμός και ο έλεγχος των πόρων του έργου με στόχο την τήρηση των προδιαγραφών και των περιορισμών κόστους, χρόνου και ποιότητας».(Καπόπουλος Δ., Κομισόπουλος Φ., Παλόγλου Α. 2020).

Η διαχείριση των έργων είναι πολύ σημαντική για την ανάπτυξη του οικονομικού κόσμου. Στον σύγχρονο κόσμο επιτυχημένη επιχείρηση είναι εκείνη που έχει καταφέρει να ολοκληρώσει με επιτυχία τα έργα που έχει αναλάβει. Παράγοντες όπως η οικονομική αστάθεια, η έλλειψη πόρων και ο σκληρός ανταγωνισμός μεταξύ των οικονομικών οργανισμών αποτελούν εμπόδια στην εκτέλεση των έργων. Αυτά τα εμπόδια θα μπορούσαν να ξεπεραστούν έχοντας ένα προσωπικό καταρτισμένο με την απαραίτητη γνώση και ικανότητα καθώς και τη δυνατότητα να χρησιμοποιεί τις κατάλληλες τεχνικές και μεθοδολογίες που θα έχουν σαν αποτέλεσμα την μείωση των κινδύνων και την επιτυχή ολοκλήρωση του έργου.

Για τον λόγο αυτό η διοίκηση - διαχείριση ενός έργου περιλαμβάνει τα εξής:

- Προσδιορισμό απαιτήσεων.
- Καθορισμό των στόχων με ακρίβεια.
- Διαχείριση και αντιμετώπιση των αναγκών, ανησυχιών και προσδοκιών των συμμετεχόντων.
- Η επικοινωνία μεταξύ των συμμετεχόντων να δημιουργεί ένα κλίμα εμπιστοσύνης, ασφάλειας και έκφρασης.
- Σωστός χειρισμός των ενδιαφερόμενων με σκοπό την τελείωση των στόχων και τη ολοκλήρωση των παραδοτέων.

- Η σωστή διαχείριση των ανταγωνιστικών παραγόντων σε όλα τα πεδία, για παράδειγμα στην εφαρμογή, την ποιότητα, το χρονικό πλαίσιο και τον οικονομικό προγραμματισμό:

- ❖ Πόρους

- ❖ Κινδύνους (Καπόπουλος Δ., Κομισόπουλος Φ., Παλόγλου Α. 2020).

Η αποτελεσματική διοίκηση των έργων υποχρεούται σε συγκεκριμένες ενέργειες της διοίκησης αναφορικά με τον κύκλο ζωής του έργου. Ορισμένες από αυτές τις ενέργειες είναι μοναδικές, άλλες εξακολουθητικές στην εξέλιξη ενός έργου. Πρώτα προσδιορίζονται οι ανάγκες του έργου, τις αποδέχονται όλοι οι συμμετέχοντες, δεσμεύονται για αυτές. Ακολουθεί ο σχεδιασμός, ο προγραμματισμός και η οργάνωση του έργου, η ανάλυση των πόρων. Κατά την εξέλιξη του έργου υπάρχει συντονισμός των άυλων και υλικών πόρων, πράγμα ουσιαστικό για την υλοποίηση του έργου. Λαμβάνουν χώρα διάφορες οργανωτικές διεργασίες σε σχέση με τον έλεγχο, την ποιότητα, την ηγεσία και τη λήψη αποφάσεων. Μέσα από το αυτή τη διαδικασία το έργο είναι έτοιμο για παράδοση. Επισημαίνεται όσο η ομάδα έργου έχει απόλυτη γνώση της φύσης του έργου τόσο καλύτερα μπορεί να το διοικήσει. (Αδαμίδης, Ε. 2016).

2.4 Τι είναι έργο

Ένας ορισμός για τον όρο «έργο» θα μπορούσε να είναι ο εξής: «έργο είναι ένα σύνολο δραστηριοτήτων που εκτελούνται σε καθορισμένες χρονικές περιόδους με σκοπό την επίτευξη ενός γενικότερου συνόλου στόχων». (Θ. Μητάκος, 2015).

Το έργο έχει συγκεκριμένο χρονικό σημείο έναρξης δηλαδή έχει μία αρχή και ένα συγκεκριμένο χρονικό σημείο περάτωσης πιο συγκεκριμένα έχει ένα τέλος. Η ημερομηνία περάτωσης του έργου πρέπει να ορίζεται με σαφήνεια και αυστηρότητα καθώς αποτελεί το σημείο επιτυχίας του, αντιθέτως η ημερομηνία έναρξης είναι ευκολότερο να μετατεθεί χρονικά. Κάθε έργο είναι μοναδικό καθώς παράγει ένα μοναδικό προϊόν. Το προϊόν αυτό δεν είναι απαραίτητα κάτι υλικό θα μπορούσε επίσης να είναι και μία υπηρεσία ή ένα άυλο προϊόν. Άλλα χαρακτηριστικά που ορίζουν ένα έργο είναι ο κύκλος ζωής του, δηλαδή η χρονική του διάρκεια από την αρχή έως την ολοκλήρωση του, οι φάσεις που ακολουθεί, τα οικονομικά στοιχεία

του, οι απαραίτητες εργασίες που απαιτούνται για την πραγματοποίησή του, η χρήση των πόρων και τα άτομα που εμπλέκονται στο έργο με οποιοδήποτε τρόπο.

Επιγραμματικά οι εμπλεκόμενοι στο έργο είναι:

- ο κύριος του έργου (project owner), δηλαδή το άτομο που αποτελεί τον κύριο λόγο εκτέλεσης του έργου
- ο φορέας υλοποίησης του έργου, δηλαδή ο εκτελεστής της υλοποίησης του (η υλοποίηση γίνεται από τον ίδιο, είτε μέσω άλλων εργοληπτών ή αναδόχων),
- η αναθέτουσα αρχή (contracting authority), είναι ουσιαστικά η αρχή που αναθέτει το έργο με συγκεκριμένη οδό (απευθείας ανάθεση, διαγωνισμό κ.α.) στον φορέα υλοποίησης,
- οι χρηματοδότες του έργου (financiers, sponsors), οι οικονομικοί υποστηρικτές του έργου,
- οι ωφελούμενοι ή τελικοί χρήστες ή πελάτες του έργου (project users and customers), εκείνοι που είτε θα αποδεχτούν το προϊόν είτε θα το χρησιμοποιούν (Θ. Μητάκος, 2015).

2.4.1 Ο κύκλος ζωής του Project

Όπως αναφέρετε παραπάνω το κάθε έργο είναι μοναδικό, η ομοιότητα μεταξύ τους είναι πως όλα τα έργα έχουν κύκλο ζωής που διέπεται από τέσσερις φάσεις:

1. Ορισμός του έργου, έχει δύο υποδιαίρεσεις: α) την ιδέα του έργου ή αλλιώς τη σύλληψη του, όπου στην ουσία γίνεται αντιληπτό από τους διεκπεραιωτές του έργου η ανάγκη εκτέλεσης, και β) η σκοπιμότητα του και η ανάλυση της, κατά την οποία γίνεται μια πρώτη οικονομική αποτίμηση και μια καταγραφή πιθανών κινδύνων της εκτέλεσης του έργου.

2. Προγραμματισμός: Σε αυτό το σημείο προσδιορίζονται με σαφήνεια όλες οι εργασίες του έργου, ο χρόνος που θα χρειαστεί για την ολοκλήρωσή του, η μέτρηση των πόρων και του κόστους.

3. Εκτέλεση. Εδώ τίθενται σε εφαρμογή οι εργασίες του έργου. Σε πολλές περιπτώσεις είναι η μεγαλύτερη σε διάρκεια φάση του.

4. Ολοκλήρωση; Το έργο σε αυτή τη φάση έχει τελειώσει, έχουν ολοκληρωθεί όλες οι εργασίες του, έχουν αξιοποιηθεί οι πόροι που είχαν διατεθεί και επιπλέον

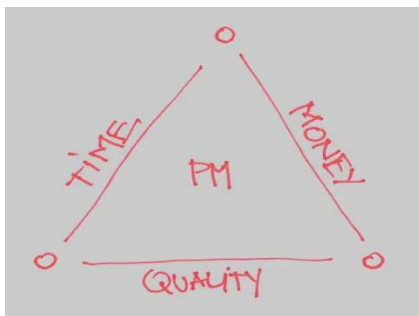
μπορεί να γίνει ένας συνολικός απολογισμός που θα αποκαλύψει τις αιτίες των προβλημάτων που πιθανόν είχαν προκύψει, ζητήματα με τον χρόνο υλοποίησης και την ποιότητα του έργου. (Αδαμίδης, Ε. 2016.)

Η Διοίκηση έργου κατ' ουσίαν αποτελεί τη διαδικασία ενσωμάτωσης όλων των εργασιών καθώς το έργο προχωρά. Κατά συνέπεια διαιρείται και εκείνη σε τρεις φάσεις:

- Τον σχεδιασμό ή τον προγραμματισμό του έργου, ρυθμίζονται οι πόροι ως προς το μέγεθος τους και την κατηγορία τους.
- Τον χρονικό προγραμματισμό του έργου, ορίζεται η χρονική ακολουθία των δραστηριοτήτων.
- Τον έλεγχο του έργου. Η ομάδα διοίκησης του έργου παρακολουθεί την εξέλιξη του ως προς τη χρήση των πόρων, το κόστος και την ποιότητα. Σε αυτό το σημείο μπορεί να γίνουν παρεμβάσεις με σκοπό να παραμείνει εντός χρονικού και οικονομικού προγραμματισμού.

2.4.2 Το τρίγωνο των έργων

Το τρίγωνο των έργων παραπέμπει στην απόλυτη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στον χρόνο, το κόστος και την ποιότητα του έργου σε όλες τις φάσεις του κύκλου ζωής του (έναρξη, σχεδιασμός, υλοποίηση και κλείσιμο του έργου).

(<https://www.mavvidis.com>).

Αναλυτικότερα το τρίγωνο του οποιουδήποτε έργου έχει ειδικούς χρόνους για να εκτελεστεί, προκαθορισμένο προϋπολογισμό και ένα ορισμένο με ακρίβεια εύρος δηλαδή απαιτεί συγκεκριμένη δουλειά για να ολοκληρωθεί.

Για το εάν είναι το αποτέλεσμα θετικό ή αρνητικό, τα τρία χαρακτηριστικά του τριγώνου συνδυαστικά αποτελούν τους δείκτες για αυτήν την ένδειξη. Για

παράδειγμα, η πιστή τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση του κόστους ή σε μείωση της ποιότητας αντιστοίχως. Αυτό οφείλεται στην ανταγωνιστικότητα που υπάρχει ανάμεσα σε αυτά τα τρία χαρακτηριστικά και αποτελεί υποχρέωση των εμπλεκόμενων να ακολουθήσουν μια «ιεραρχική προτεραιότητα» ανάμεσα τους. Επομένως το δεύτερο και τρίτο σε σημασία χαρακτηριστικό θα οφείλουν να ακολουθούν «ιεραρχικά» τις απαιτήσεις του σημαντικότερου. Για παράδειγμα, η παράδοση ενός έργου σε συγκεκριμένο χρόνο, η ποιότητα και το κόστος θα πρέπει να πειθαρχήσουν στο χρόνο, διαφορετικά το έργο δεν θα έχει το προσδοκώμενο αποτέλεσμα.

Για το λόγο αυτό διασφαλίζεται μια «χρυσή τομή» στην αλληλενέργεια που ασκείται ανάμεσα στους παράγοντες του τριγώνου, σε συνάρτηση πάντα με το έργο και το είδος του έργου, ώστε να προκύπτει μια σχέση ισορροπίας. Επομένως το έργο εκτελείται εγγύτερα στις προδιαγραφές ως προς τον χρόνο, το κόστος και την ποιότητα. (Α. Δημητριάδης, 2009)

2.4.3 Κίνδυνοι στη διαχείριση έργου

Η επιτυχία ενός έργου εξαρτάται από τη σωστή εφαρμογή του προγραμματισμού, της οργάνωσης της διεύθυνσης και του ελέγχου των πόρων σε μία συγκεκριμένη χρονική περίοδο, ωστόσο μπορεί ένας εσωτερικός παράγοντας ή ένας εξωτερικός παράγοντας να εμφανιστεί αιφνίδια και να κάνει επισφαλή την επιτυχία του έργου. Αυτός ο παράγοντας ονομάζεται κίνδυνος. Κίνδυνος ορίζεται σύμφωνα με το εγχειρίδιο διοίκησης έργων (PMI 2004) «..ένα βέβαιο γεγονός ή κατάσταση που όταν προκύψει έχει θετική ή αρνητική συνέπεια σε έναν από τους σκοπούς του έργου». Άρα κίνδυνος είναι ένας παράγοντας που μπορεί να εμφανιστεί ξαφνικά είτε ως ευκαιρία, είτε ως απειλή και γεννιέται από εσωτερικά ή εξωτερικά αίτια. Οι συνέπειες που μπορεί να προκληθούν από έναν κίνδυνο είναι πάρα πολλές. Τα βασικότερα χαρακτηριστικά του κινδύνου είναι η πιθανότητα εμφάνισης του, το πόσο σημαντικός είναι και η επιρροή του στην πορεία ενός έργου. Βέβαιο ένας κίνδυνος μπορεί να έχει και θετικές συνέπειες. Η πιθανότητα εμφάνισης του μπορεί να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την καταπολέμηση του προβλήματος με έναν διαφορετικό τρόπο και ουσιαστικά να επιφέρει ουσιαστικά ένα νέο σχεδιασμό στο έργο που θα οδηγήσει σε καλύτερο αποτέλεσμα. (Θ. Μητάκος, 2015).

2.4.4 Οι εμπλεκόμενοι

Ο σκοπός του έργου είναι η βελτίωση μιας υπάρχουσας κατάστασης ή η δημιουργία μιας εξ' ολοκλήρου νέας. Η εμπλοκή διαφόρων ομάδων ανθρώπων είναι λογική καθώς προκύπτουν διαφορετικά οφέλη και διαφορετικές υποχρεώσεις αλλά συνάμα οι ομάδες αυτές αποτελούν την προϋπόθεση για την ύπαρξη του έργου. Οι ομάδες αυτές που ονομάζονται «Εμπλεκόμενοι» είναι:

1) Ο Κύριος του Έργου: Ο δημόσιος φορέας ή η επιχείρηση για τον οποίο εκτελείται το έργο, διαμορφώνεται η σύμβαση και ο οριστής των ορών του έργου.

2) Ο Φορέας Υλοποίησης, ο οποίος αναλαμβάνει την πραγματοποίηση του

3) Η Αναθέτουσα Αρχή, η οποία υποδεικνύει στον φορέα υλοποίησης μέσω μιας συγκεκριμένη διαδικασίας(άμεση ανάθεση, διαγωνισμό, κ.λ.π) την πραγματοποίηση του έργου.

4) Οι Χρηματοδότες του έργου, οι οποίοι αναλαμβάνουν τη χρηματοδότηση του έργου.

5) Οι Ωφελούμενοι ή Χρήστες ή Πελάτες του Έργου (Project Users or Customers), οι οποίοι, είτε απολαμβάνουν το αποτέλεσμα του έργου, είτε είναι χρήστες του αποτελέσματος του έργου. (Δημητριάδης Α., 2009)

Άλλοι πιθανοί εμπλεκόμενοι στα έργα μπορεί να είναι:

- ✓ Χορηγός (sponsor):
- ✓ Πελάτες και ωφελούμενοι
- ✓ Χρήστες
- ✓ Πωλητές
- ✓ Επιχειρηματικοί εταίροι
- ✓ Οργανωτικές μονάδες
- ✓ Λειτουργικοί διαχειριστές
- ✓ Πρόσθετοι ενδιαφερόμενοι (Καπόπουλος Δ., Κομισόπουλος

Φ., Παλόγλου Α. 2020)

2.4.5 Ομάδα Έργου-Project manager

Η ομάδα έργου αποτελείται από ένα σύνολο ατόμων που συνυπάρχουν επαγγελματικά και έχουν κοινό στόχο την επιτυχή ολοκλήρωση ενός έργου. Στην ομάδα αυτή αναπτύσσεται μια σχέση αμοιβαίας βοήθειας και υποστήριξης, ώστε οι εργασίες που αναλαμβάνουν να εκτελούνται σωστά, δηλαδή να επιτυγχάνουν τη μέγιστη απόδοση με το μέγιστο αποτέλεσμα.

Μία επιτυχημένη ομάδα αποτελείται από έναν ηγέτη που είναι γνώστης της φύσης του έργου και των τεχνικών παραμέτρων του, που διακρίνεται από την ικανότητα του να ενισχύει τη δημιουργικότητά των μελών της, να κατανέμει σωστά τις αρμοδιότητες με στόχο το καλύτερο αποτέλεσμα και να δύναται να εκμεταλλεύεται τις δεξιότητες των μελών της ομάδας του. Η ενίσχυση της συνεργασίας, της υποστήριξης των μελών της ομάδας και της παρακίνησης, όπου είναι απαιτητή για τα μέλη, οφείλει να είναι στα προτερήματα του. Είναι επίσης σημαντικό να μπορεί να ξεχωρίσει ο ηγέτης της ομάδας το μέλος αυτό που μπορεί να βοηθήσει το έργο με τις καινοτόμες ιδέες του, το οποίο θα μπορεί να δώσει άλλη προοπτική εξέλιξης στο έργο. (Κ. Αδάμ, Χ.Η)

Οι ομάδες χρειάζονται μέλη που να μπορούν να συνεργαστούν μεταξύ τους έχοντας τα παρακάτω χαρακτηριστικά: υψηλό επίπεδο γνώσης και εμπειρίας, ομαδικότητα, κατοχή υψηλού επιπέδου εσωτερικής υποκίνησης, δηλαδή να αντιλαμβάνονται «το μέγεθος της έντασης, της κατεύθυνσης και της επιμονής ενός ατόμου προς ένα συγκεκριμένο στόχο». (Robbins και Judge 2007)

Ο διευθυντής έργου, γνωστός με την ονομασία Project Manager είναι ο κύριος υπεύθυνος για την επιτυχημένη έκβαση ενός έργου. Βασικές αρμοδιότητες του διευθυντή έργου για την ολοκλήρωση ενός έργου είναι:

- η ευθύνη της σχεδίασης του έργου καθώς και η υλοποίησης του έργου.
- η παρακολούθηση και ο έλεγχος των συμβάσεων του έργου, προκειμένου να τηρηθούν σωστά οι προδιαγραφές και η λειτουργικότητα των συστημάτων που χρησιμοποιούνται.
- η διοργάνωση συσκέψεων σε τακτά χρονικά διαστήματα μεταξύ των συμμετεχόντων του έργου με σκοπό να υπάρχει καλή επικοινωνία μεταξύ της ομάδας έργου.
- ο σαφής καταμερισμός των εργασιών για την αποφυγή παρερμηνεύσεων.

- η διασφάλιση της σωστής ροής της πληροφορίας, ώστε να είναι όλοι οι συμμετέχοντες πλήρως ενημερωμένοι.
- η μέριμνα του χρονοδιαγράμματος και η διάθεση των πόρων του έργου.
- η παράδοση και ο έλεγχος ποιότητας του έργου είναι δική του ευθύνη, καθώς και η σωστή εκπόνηση των μελετών και η εφαρμογή τους.
- η διαχείριση κινδύνων και η άμεση λύση των προβλημάτων που μπορεί να εμφανιστούν..

Ο Project Manager είναι απαιτούμενο να έχει κάποια προσόντα για να μπορέσει να ανταπεξέλθει στα καθήκοντα του. Μερικά από αυτά αναφέρονται παρακάτω:

- Επικοινωνιακός
- Οργανωτικός
- Ομαδικός
- Εμπυχωτικός και κινητήριο δύναμη για την ομάδα
- Προσαρμοστικός, δημιουργικός, υπομονετικός και επίμονος.
- Γνώστης των τεχνικών προδιαγραφών του έργου. (Φιτσιλής, Π. 2015)

Εικ. Ομάδα έργου (<https://www.istockphoto.com/search/search-by-asset?>)

2.4.6 Πόροι Έργου

Οι πόροι έχουν εξαιρετική σημασία για την υλοποίηση του έργου, το μέγεθος και το είδος της εμπλοκής εξαρτάται από το αντικείμενο του έργου. Οι πόροι διακρίνονται σε: Υλικούς και Άυλους. Πιο συγκεκριμένα, μπορεί να είναι οι

άνθρωποι, τα χρήματα, οι εγκαταστάσεις, ο εξοπλισμός, οι πρώτες ύλες, τα ολοκληρωμένα προϊόντα, το κεφάλαιο, οι διαδικασίες, οι γνώσεις, οι απαιτούμενες άδειες, οι πατέντες, τα μυστικά, η φήμη. Γενικότερα ότι απαιτείται για να γίνει ένα ολοκληρωμένο έργο.

2.4.7 Διάγραμμα Gantt

«Το πρώτο διάγραμμα Gantt σχεδιάστηκε περίπου στα μέσα του 1890 από τον Πολωνό μηχανικό Karol Adamiecki, ο οποίος διοικούσε χαλυβουργείο στη νότια Πολωνία και είχε ενδιαφερθεί για ιδέες και τεχνικές διαχείρισης» (Καπόπουλος Δ, Κομισόπουλος Φ., Παλόγλου Α., 2020). Το 1917 ο Henry Gantt δημιούργησε ένα τύπο διαγράμματος, τον οποίο εκμεταλλεύτηκε ως εργαλείο για να ελέγξει την παραγωγή ναυπηγικών έργων. Το έργο εμφανίζεται με γραφικό τρόπο μέσω αυτού του διαγράμματος. Επομένως το διάγραμμα Gantt διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον σχεδιασμό, τον συντονισμό και την εξειδίκευση των εργασιών του έργου όμως η πιο σημαντική λειτουργία του όμως είναι η παρακολούθηση της εξέλιξης του έργου.

Το διάγραμμα Gantt είναι ένα οριζόντιο διάγραμμα που εμφανίζει τη σχέση των εργασιών του έργου και του χρόνου και απαιτεί δύο άξονες έναν οριζόντιο και έναν κάθετο. Στον οριζόντιο εμφανίζονται τα χρονικά διαστήματα που ορίζουν τον χρόνο πλήρωσης του έργου και στον κάθετο που εμφανίζονται οι δραστηριότητες του έργου. Κάθε δραστηριότητα ονοματίζεται και έχει συγκεκριμένη χρονική διάρκεια.

Πηγή: <http://www.hr.uwa.edu.au/serviceculture/continuous-improvement-tools/gantt-chart>

Η χρήση του διαγράμματος Gantt παρουσιάζει πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.

Στα πλεονεκτήματα του λογίζεται η σαφήνεια, ο ευκολονόητος σχεδιασμός, ο έλεγχος της προόδου του έργου, και η αξιοποίηση του σε στατικά περιβάλλοντα,

αντιθέτως ως μειονεκτήματα παρουσιάζονται η ελλιπής παρουσίαση μεγάλου όγκου δραστηριοτήτων, καθώς απαιτείται πολύς χώρος γι' αυτό, επιπλέον στα σύνθετα έργα δεν εμφανίζονται οι σχέσεις αλληλεξάρτησής τους, το κόστος δεν μπορεί να εκφραστεί παραστατικά, δεν επιδέχεται βελτίωση ο καταμερισμός των πόρων αλλά και γενικά δεν είναι εφικτές κάθε είδους αλλαγές. (Θ. Μητάκος, 2015). Σήμερα «..τα διαγράμματα Gantt με τη χρήση των υπολογιστών και του λογισμικού διαχείρισης έργων, δημιουργούνται, τροποποιούνται και εκτυπώνονται εύκολα» (Καπόπουλος Δ., Κομισόπουλος Φ., Παλόγλου Α. 2020).

Κεφάλαιο 3

3.1 Το δάσος στην Ελλάδα. Ιστορική αναδρομή.

Η ελληνική δασοπονία έχει μακρά ιστορία και είναι συνδεδεμένη με την ανάπτυξη της γεωργίας, της βιομηχανίας, και των πυρκαγιών. Κάνοντας μια ιστορική αναδρομή παρατηρείται η ιδιαίτερη σχέση των Ελλήνων με τη φύση.

Στην Αρχαία Ελλάδα σύμφωνα με το βιβλίο του ομότιμου καθηγητή της Σχολής Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Γεωργίου Θ. Τσουμή «Δάση και περιβάλλον στην αρχαία Ελλάδα», υπήρχε η αντίληψη πως οι Θεοί, με πρωτόπορο τη Θεά Άρτεμις, προστάτευαν τα δάση και τους πληθυσμούς τους. Τα δάση της αρχαίας Ελλάδας που είναι συνδεδεμένα με τη θρησκεία χαρακτηρίζονταν ιερά, επομένως χαιρόνταν υψηλής προστασίας και εξελίσσονταν φυσικά.

«Τα ιερά δάση επιβίωσαν στον χρόνο, όπως οι ναοί των αρχαίων θεών οι οποίοι μετατράπηκαν στη συνέχεια σε χριστιανικούς ναούς» (Γ. Τσουμής, 2007). Στις υπόλοιπες περιοχές τα δάση αφανίζονταν με τη βόσκηση, τις πυρκαγιές, και τις υλοτομίες, καθώς χρησιμοποιούσαν τη ξυλεία για την κατασκευή πλοίων, κτηρίων, για τη ναυπηγική, τη ναοδομία και ως πηγή ξύλου καύσης. (Θ. Ζάγκας 2021)

Στα χρόνια της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας οι κάτοικοι στην Ελλάδα μειώθηκαν σημαντικά με αποτέλεσμα να μειωθούν οι ανάγκες βόσκησης και καυσόξυλων και να αυξηθούν τα δάση ακόμα και στο νοτιότερο κομμάτι της χώρας. Ακολούθως το ίδιο συνεχίστηκε και στη Βυζαντινή εποχή. Τα δάση ευδοκίμησαν και τότε έχοντας μια ιδιαίτερη αξία ως χώροι κνηγιού. Παράλληλα η υπερβολική υλοτόμηση σε συνδυασμό με τις δασικές πυρκαγιές και άλλες ανθρώπινες δραστηριότητες, που παρατηρήθηκαν γύρω από μεγάλες πόλεις της χώρας, υπήρξαν καταστροφικά στοιχεία για τα δάση. (Θ. Ζάγκας 2021)

Κατά την περίοδο της οθωμανικής αυτοκρατορίας αρκετά μεγάλος όγκος γεωργικών εκτάσεων σταμάτησαν να καλλιεργούνται λόγω της υψηλής φορολογίας που επιβλήθηκε στην γεωργική παραγωγή. Λογικό επακόλουθο ήταν η φυσική αναδάσωση των εκτάσεων αυτών και η αύξηση του δάσους στη χώρα, αφού οι Έλληνες μετανάστευσαν σε ορεινότερες περιοχές και είχαν περισσότερη ανάγκη την καύσιμη ύλη.

Την περίοδο εκείνη τα δάση θεωρούνταν κοινόχρηστη ιδιοκτησία και μόνο σε ελάχιστες περιπτώσεις κάποιοι πλούσιοι καρπώνονταν την εκμετάλλευσή τους. Ενδεικτικό παράδειγμα είναι οι Υδραίιοι οι οποίοι αντάλλαξαν κόκκους ζάχαρης και καφέ με τον Αγά του Πύργου προκειμένου να τους δοθεί η άδεια υλοτομίας για την κατασκευή του στόλου τους πριν την Επανάσταση. Αυτή η ελεύθερη υλοτόμηση του δάσους είχε σαν αποτέλεσμα και την υποβάθμιση του.

Για τη συγκεκριμένη διαχείριση είχε τοποθετηθεί σχετικά ο Λόρδος Βύρωνας (1810): «Η Ελλάς δεν είναι τόπος κατάλληλος προς ευθυμία, αλλά προς μελαγχολίαν. Όσοι αρέσκονται εις την μελαγχολίαν, ας επισκεφθώσι την ιεράν τούτην χώραν, ας διέλθωσιν εν ειρήνη τα γοητευτικά δάση της, αλλ' ας φείδονται των λειψάνων της».

«Με την εγκαθίδρυση της Βασιλείας του Όθωνα το δάσος απέκτησε το ενδιαφέρον της πολιτείας. Τα ελληνικά δάση διαχειρίζονται ένας μικρός αριθμός Βαυαρών Δασολόγων. Την περίοδο εκείνη το κράτος συμπεριφέρεται στα δάση ως πηγή εσόδων και σε συνεργασία με τους Βαυαρούς δασολόγους τη διαχείρισή τους αναλαμβάνουν εφοριακοί υπάλληλοι, κατώτεροι βαθμοφόροι της αστυνομίας και απόστρατοι αξιωματικοί του στρατού. Η πρώτη δασική υπηρεσία ιδρύεται στη χώρα το Σεπτέμβριο του 1836 και για κάθε υλοτομία υπάρχει σχετικός φόρος. Το 1843 η απόλυτη μοναρχία του Όθωνα καταλύεται και εγκαθιδρύεται η Συνταγματική Βασιλεία. Παύονται όλοι ξένοι δημόσιοι υπάλληλοι άρα και όλοι οι Βαυαροί, δασικοί υπάλληλοι αποχωρούν από τη χώρα μαζί με την τεχνογνωσία τους για τα δάση.

Το 1847 εμφανίζονται οι πρώτοι Έλληνες δασολόγοι οι οποίοι είχαν ολοκληρώσει τις σπουδές τους στη Γερμανία. Η δασική υπηρεσία συστάθηκε το έτος 1893. Πριν την ίδρυση της δασικής υπηρεσίας υπήρχε η δασονομική υπηρεσία, η οποία αποτελούνταν από 2 δασολόγους, 10 δασάρχες, 40 δασονόμους, 105 μόνιμους δασοφύλακες χωρίς παθητικό για τον Κρατικό προϋπολογισμό. Το 1882 κατατέθηκε νομοσχέδιο περί δασικού κώδικα και πρόνοια για νέο δασικό προσωπικό. Για να εξασφαλιστεί το προσωπικό αυτό προβλεπόταν η ίδρυση Δασολογικής Σχολής στο Πολυτεχνείο με 2 δασολόγους καθηγητές. Το νομοσχέδιο δεν ψηφίστηκε λόγω οικονομικών συμφερόντων και αδιαφορίας της κοινής γνώμης έναντι του δάσους. Σε συζήτηση ενώπιον του Αρείου Πάγου περί εφαρμογής του ποινικού κώδικα στη

φθορά του δάσους, το δικαστήριο αποφάνθηκε αρνητικά με την αιτιολογία, ότι η συντήρηση των δασών δεν ενδιαφέρει το κράτος». (Θ. Ζάγκα, 2021)

Κατά τον 20ο αιώνα κάποιοι ορεινοί δασικοί όγκοι σταμάτησαν να δέχονται την ανθρώπινη προσοχή με συνέπεια τη φυσική τους εξέλιξη. Εξαιτίας αυτής της φυσικής εξέλιξης τους, ως προς τη βιοποικιλότητα και των λοιπών οικολογικών αξιών τους, ονομάστηκαν προστατευόμενες περιοχές. Το 1937 ψηφίστηκε νόμος που προέβλεπε την ίδρυση εθνικών δρυμών. Ο πρώτος εθνικός δρυμός στην Ελλάδα που ιδρύθηκε το 1938 ήταν ο Όλυμπος, η κατοικία των δώδεκα θεών της αρχαίας ελληνικής μυθολογίας,. (Θ. Ζάγκα, 2021)

Σήμερα η αξία των δασών και η ανάγκη της προστασίας τους είναι επιβεβλημένη καθώς διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην ισορροπία της φύσης. Το δάσος αποτελεί έναν ανανεώσιμο φυσικό πόρο που προσδίδει τεράστια ανάπτυξη σε οικονομικό, περιβαλλοντικό, κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο για τη χώρα. Ιδίως στις μέρες μας που αντιμετωπίζουμε έντονα τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, τα δάση είναι η απόλυτη και αστείρευτη πηγή οξυγόνου για τον πλανήτη.

3.1.1 Ο καθαρισμός δασών στην Ελλάδα

Η πρόληψη είναι ο αποτελεσματικότερος τρόπος προστασίας του δάσους. Το δάσος κινδυνεύει από δύο παράγοντες από τους φυσικούς και τους ανθρωπογενείς κινδύνους.

Οι φυσικοί κίνδυνοι μπορεί να είναι η μεγάλη συγκέντρωση καύσιμου υλικού, όπως ξερά φύλλα, πευκοβελόνες, τα δάση που αποτελούνται από εύφλεκτα δασικά είδη, όπως πεύκη, πουρνάρι, σχίνος, τα δύσβατα δάση, που δεν έχουν πρόσβαση μέσω δρόμων ή μονοπατιών και τέλος οι καιρικές συνθήκες.

Οι ανθρωπογενείς κίνδυνοι μπορεί να είναι το άναμμα φωτιάς μέσα σε κατασκηνώσεις ή χώρους αναψυχής που δεν λαμβάνονται προληπτικά μέτρα, τα υπολείμματα υλοτομιών κοντά σε δασικούς δρόμους μεγάλης κυκλοφορίας, οι σκουπιδότοποι και σωροί απορριμμάτων γύρω από οικιστικές και βιομηχανικές περιοχές κοντά στα δάση, τα μεταλλεία, πριστήρια και άλλες εμπορικές εγκαταστάσεις κοντά σε δάση, το κάψιμο αγροτικών υπολειμμάτων, καλαμιάς, κλαδιών και η απρόσεκτη χρήση του τσιγάρου μέσα στο δάσος. (ypen.gov.gr, 25-11-2023)

Οι καθαρισμοί δασών είναι μια σημαντική δράση στην Ελλάδα. Σκοπός τους είναι η:

- πρόληψη των πυρκαγιών: Ο καθαρισμός των δασικών περιοχών από καύσιμο υλικό και άλλα εύφλεκτα είδη μειώνει τον κίνδυνο πυρκαγιάς και βελτιώνει την προστασία του δάσους από πυρκαγιές.
- διατήρηση της υγείας του δάσους: Οι καθαρισμοί βοηθούν στη διατήρηση της υγείας του δάσους, με την αφαίρεση των ασθενών δέντρων, που υποδαυλίζουν την οικολογική ισορροπία του δάσους.
- αναγέννηση του δάσους
- ανακύκλωση και βιώσιμη χρήση των πόρων: Κατά τη διαδικασία των καθαρισμών, το ξύλο και άλλα υλικά που αφαιρούνται μπορούν να αξιοποιηθούν για διάφορους σκοπούς, όπως η ξυλεία, η ενέργεια ή η παραγωγή εδαφικών βελτιωτικών υλικών. (ypen.gov.gr, 25-11-2023)

Για να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι δημιουργήθηκε ένα νέο πρόγραμμα προληπτικής αντιπυρικής προστασίας που περιλαμβάνει καθαρισμούς δασικών οικοσυστημάτων, αραίωση πυκνόφυτων περιοχών, δημιουργία νέων αντιπυρικών ζωνών και συντήρηση του ήδη υπάρχοντος δασικού οδικού δικτύου.

Το πρόγραμμα αυτό ονομάζεται «Antinero».

3.2 Antinero

Σύμφωνα με την Ημερίδα για τον απολογισμό της αντιπυρικής περιόδου έτους 2021 το Πυροσβεστικό Σώμα Ελλάδας στις 14 Δεκεμβρίου 2021 αναφέρει τα εξής: «Εκατοντάδες δασικές πυρκαγιές ξέσπασαν το καλοκαίρι του 2021 στην Ελλάδα, οι περισσότερες από τις οποίες τον Αύγουστο εν μέσω πρωτοφανούς καύσωνα. Από τις πυρκαγιές κάηκαν συνολικά 1.301.239 στρέμματα.

Η Πυροσβεστική Υπηρεσία από τις αρχές του 2021 μέχρι και τέλος Οκτωβρίου κατέγραψε 8.728 πυρκαγιές που σημειώθηκαν στην Αττική, τη βόρεια Εύβοια, την Ηλεία, τη Μεσσηνία, τη Μάνη, την Αχαΐα, τα Γρεβενά, τη Σαλαμίνα, τη Φωκίδα, τη Ρόδο, τον Έβρο και τη Ζάκυνθο. Στην Ολυμπία κινδύνευσε ο αρχαιολογικός χώρος. Στην Αττική η πυρκαγιά ξεκίνησε στους πρόποδες της Πάρνηθας και επεκτάθηκε στη Βαρυμπόμπη, στο Τατόι και στο Φλαμπούρι. Στη βόρεια Εύβοια η πυρκαγιά έφτασε μέχρι τη θάλασσα».

Οι μεγάλες αυτές πυρκαγιές του 2021 είχαν διδακτικό χαρακτήρα. Είναι ξεκάθαρο πλέον πως πολλά ελληνικά δάση διαθέτουν μεγάλη ποσότητα βιομάζας (καύσιμη ύλη). Οι καθαρισμοί των περιαστικών δασών γίνονται αποσπασματικά και όχι με συστηματικό τρόπο σύμφωνα με τις υπάρχουσες ανάγκες. Το δασικό οδικό δίκτυο της χώρας δεν ήταν επαρκώς συντηρημένο. Δεν αξιοποιήθηκαν σωστά οι υφιστάμενες αντιπυρικές ζώνες, ενώ διαπιστώθηκε, ότι χρειάζονται και καινούργιες. Στις περιοχές μίξης δασών – οικισμών κυριαρχούν εύφλεκτα δασικά είδη ιδιαίτερα στη νότιο Ελλάδα. Ωστόσο, δεν υπάρχει σχέδιο δράσης, σωστής εκπαίδευσης και ενημέρωσης των πολιτών και είναι γεγονός πως τα υπάρχοντα πυροφυλάκια ήταν μέχρι τότε εγκαταλελειμμένα.

Για όλους αυτούς τους λόγους και για πρώτη φορά στην ιστορία της χώρας το Υπουργείο Περιβάλλοντος πραγματοποιεί εκτενείς προληπτικούς καθαρισμούς και απομακρύνει συσσωρευμένη, επί δεκαετίες, καύσιμη βιομάζα από κρίσιμα και ευαίσθητα δασικά οικοσυστήματα με χρηματοδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

«Το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι η οικονομική στήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ενίσχυση των μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων στα κράτη μέλη με στόχο την επανεκκίνηση της οικονομίας και τη δημιουργία μιας πιο ανθεκτικής Πράσινης και ψηφιακής Ευρώπης» (consilium.europa.eu, 25-11-2023)

Το πρόγραμμα ξεκινάει με καθαρισμούς 52.000 στρεμμάτων δάσους, διανοίξεις 2.200 χιλιομέτρων αντιπυρικών ζωνών και συντήρησης 12.000 χιλιόμετρα δασικού οδικού δικτύου.

Η καύσιμη ύλη που συλλέγεται από καθαρισμούς, εκτός από αυτή που σκορπίζεται ξανά ως λίπασμα, σύμφωνα με το δικαίωμα προαίρεσης που διατηρεί το ΥΠΕΝ, θα επιστραφεί ανταποδοτικά στις τοπικές κοινωνίες είτε ως καυσόξυλα είτε ως βιομάζα για καύση.

Άμεσα βγήκαν οι προσκλήσεις για την εκπόνηση σχεδίων αντιπυρικής προστασίας, τα οποία δεν έχουν γίνει ποτέ στο παρελθόν, σε 38 κρίσιμα οικοσυστήματα της χώρας έκτασης 38 εκατομμυρίων στρεμμάτων.

Έτσι, με τους καθαρισμούς των δασών και τη μείωση της καύσιμης ύλης μειώνεται η πιθανότητα μετατροπής σε μέγα πυρκαγιές με ανεξέλεγκτες διαστάσεις και επιπτώσεις. Παράλληλος στόχος του προγράμματος είναι η έγκαιρη και

αποτελεσματική πρόσβαση των επίγειων μέσων δασοπυρόσβεσης, χρησιμοποιώντας ένα καλά συντηρημένο δασικό οδικό δίκτυο.

Αναλυτικότερα ο σκοπός ενός σύγχρονου σχεδίου αντιπυρικής προστασίας είναι:

1. Η ανάλυση του ζητήματος των δασικών πυρκαγιών
2. Ο σχεδιασμός των κατάλληλων δράσεων και έργων για καλύτερη προστασία και θωράκιση δασικών εκτάσεων, οικισμών, κτιριακών, βιομηχανικών λοιπών εγκαταστάσεων και αγροτικών εκμεταλλεύσεων

Αυτό θα προκύψει μέσω της καταγραφής του ιστορικού των πυρκαγιών, των υφιστάμενων υποδομών αντιπυρικής προστασίας, της εκτίμησης κινδύνου εκδήλωσης πυρκαγιών και φυσικά τη σήμανση των περιοχών με τον υψηλότερο κίνδυνο. Καθώς επίσης τη δημιουργία τριών επιμέρους θεματικών χαρτών που θα εξυπηρετούν τους παραπάνω σκοπούς, «χάρτης πιθανότητας εκδήλωσης πυρκαγιάς, χάρτης έντασης του μετώπου της πυρκαγιάς και χάρτης απειλούμενων αξιών». (Ελλάδα 2030:Πολιτικές)

Σε αυτή την κατεύθυνση αποφασίστηκε να βοηθήσει η μεταφορά των δασικών υπηρεσιών στο ΥΠΠΕΝ με την Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου «Έκτακτα μέτρα για την αποτελεσματική προστασία και την ταχεία αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, την άμεση στήριξη των πληγέντων από τις πυρκαγιές του Ιουλίου/Αυγούστου 2021 και συναφείς διατάξεις» τον Αύγουστο 2021. Ο Πρωθυπουργός, Κυριάκος Μητσοτάκης στην ομιλία του στη Βουλή στη συζήτηση για τη διαχείριση των καταστροφικών πυρκαγιών και τα μέτρα αποκατάστασης αναφέρθηκε στην μετάβαση αυτή ως εξής: «Και με την Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου, την οποία σύντομα θα κυρώσουμε στο Εθνικό Κοινοβούλιο, κάνουμε μια σημαντική δομική αλλαγή. Υπάγουμε, επιτέλους θα έλεγα, τα Δασαρχεία στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, υπό τον αρμόδιο Υφυπουργό και τη Γενική Διεύθυνση Δασών, έτσι ώστε να υπάρχει ένα ενιαίο εποπτικό κέντρο που θα καθορίζει τη δασική μας πολιτική, θα εποπτεύει τα Δασαρχεία, έτσι ώστε αυτά να μην υπάγονται απλά και συχνά ανεξέλεγκτα στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, όπως συνέβαινε μέχρι σήμερα. Είναι μια σημαντική διαρθρωτική μεταρρύθμιση, η οποία πιστεύω, ότι θα ενισχύσει την αποτελεσματικότητα της Δασικής Υπηρεσίας συνολικά και θα επιτρέψει να συνεργαστεί καλύτερα με την Πολιτική Προστασία, έτσι ώστε οι δύο αυτοί πυλώνες, Δασική Υπηρεσία από τη μια, Πολιτική Προστασία από την άλλη, να μπορούν να

συνεργάζονται αρμονικά και κατά τη διάρκεια της κατάσβεσης της πυρκαγιάς, αλλά κυρίως κατά την διάρκεια που δεν έχουμε φωτιές, εκεί που χρειάζονται να γίνονται σημαντικές προληπτικές παρεμβάσεις μέσα στα δάση».(primeminister.gr,25-11-2023).

Με την πρώτη εκταμίευση των χρήματων έχει προγραμματιστεί να καθαριστούν οι περιοχές Σαλαμίνα, Αίγινα, Βουλιαγμένη, Μέθανα, Πόρος, Σπέτσες, Μέθανα, Ωρωπός, Ιωάννινα, Θεσσαλονίκη, Σέρρες, Καβάλα, Έβρος (Δαδιά- Σουφλί) και Ξάνθη (Σταυρούπολη) και είναι σε εξέλιξη οι επιτόπιοι καθαρισμοί στους χώρους της Επιδαύρου και των Μυκηνών. Επιπλέον προληπτικοί καθαρισμοί θα λάβουν χώρα σε αρχαιολογικούς χώρους, όπως ο Ναός Αφάιας (Αίγινα), η Αρχαία Ολυμπία, ο Ναός Επίκουρου Απόλλωνα, το Κάστρο Πλαταμώνα . (Ελλάδα 2030:Πολιτικές)

3.3 Antinero. «Μελέτη περίπτωσης: Εθνικό Πάρκο της Δαδιάς»

3.3.1 Στοιχεία για το Εθνικό Πάρκο της Δαδιάς

Σύμφωνα με στοιχεία που δίδονται από τη Μονάδα Διαχείρισης Εθνικών Πάρκων Δέλτα Έβρου και Δαδιάς «το Εθνικό Πάρκο Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου είναι μια από τις σημαντικότερες προστατευόμενες περιοχές σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, βρίσκεται στο μέσο του νομού Έβρου σε έκταση 428.000 στρέμματα, από τα οποία τα 72.900 στρέμματα είναι αυστηρά προστατευόμενη ζώνη.

Το 1970 η τεράστια οικολογική αξία του Δάσους Δαδιάς υπογραμμίστηκε από Ευρωπαίους επιστήμονες, ακολούθησε το 1980 η καθιέρωση της περιοχής ως προστατευόμενη και από το 2006 διακρίθηκε ως Εθνικό Πάρκο.

Είναι μία από τις πρώτες περιοχές στην Ελλάδα που τέθηκαν σε καθεστώς προστασίας, καθώς εδώ συμβιώνουν και ευδοκούν πολλά είδη της χλωρίδας και της πανίδας της Βαλκανικής χερσονήσου, της Ευρώπης και της Ασίας. Το μωσαϊκό τοπίων που διαμορφώνεται από δάση πεύκης και δρυός, τα οποία διακόπτονται από ξέφωτα, βοσκοτόπια και καλλιεργούμενες εκτάσεις αποτελεί το ιδανικό περιβάλλον για τα αρπακτικά πουλιά. Στο Εθνικό Πάρκο συναντώνται τρία από τα τέσσερα είδη γύπα της Ευρώπης (Μαυρόγυπας, Όρνιο και Ασπροπάρης), ενώ φιλοξενεί τη μοναδική αποικία Μαυρόγυπα στα Βαλκάνια.

Παράλληλα στην περιοχή έχουν καταγραφεί συνολικά 360-400 είδη φυτών, από αυτά τα 25 είδη είναι ορχιδέες, 104 είδη πεταλούδων, 12-13 είδη αμφιβίων, 29 είδη ερπετών και 60-65 είδη θηλαστικών (όπως το Ζαρκάδι, η απειλούμενη Βίδα, ο Λύκος, η Αγριόγατα, το Αγριογούρουνο, το Πετροκούναβο, η Νυφίτσα, ο Ασβός) εκ των οποίων 24 είναι νυχτερίδες. Επίσης, τα ιδιαίτερα όμορφα τοπία με βραχώδεις σχηματισμούς, ρυάκια και ποτάμια, τα ενδημικά φυτά και τα σημεία γεωλογικού ενδιαφέροντος της περιοχής είναι υψηλής οικολογικής αξίας.

Το Εθνικό Πάρκο παρουσιάζει ιδιαίτερο αρχαιολογικό ενδιαφέρον, έχουν ανακαλυφθεί πολλοί αρχαιολογικοί χώροι, που χρονολογούνται από την προϊστορική περίοδο μέχρι και τη μεταβυζαντινή εποχή. Για παράδειγμα στην περιοχή της Κορνοφωλιάς, όπου αναφέρεται η ύπαρξη πολλών λαξευμάτων και κοιλοτήτων. Νοτιότερα της περιοχής, στους αγρούς, έχουν βρεθεί μεγάλος αριθμός κεραμικών αλλά και πολλά νομίσματα από τους ελληνιστικούς και ρωμαϊκούς χρόνους. Στην κορυφή της Γκίμπρενας βρίσκονται ερείπια Βυζαντινού Κάστρου χτισμένο από τον Αυτοκράτορα Ιουστινιανό. Στα Λαγυνά έχει βρεθεί λιθόκτιστος μακεδονικού τύπου τάφος, ο οποίος μπορεί να χρονολογηθεί από τον 4ο αιώνα πχ.»

Το δάσος είναι για τους ανθρώπους, που ζουν στην περιοχή, πηγή ζωής. Ο πρωτογενής τομέας παραγωγής έχει κατεξοχήν την πρώτη θέση στην οικονομική ζωή των κατοίκων. Σχεδόν όλες οι εργασίες τους συνδέονται με την εκμετάλλευση της γης και της φύσης γενικότερα. Οι κάτοικοι ασχολούνται με την:

- υλοτομία, η οποία έχει υποστεί κάποιους περιορισμούς εξαιτίας του καθεστώτος προστασίας του δάσους, για παράδειγμα χρησιμοποιούν μουλάρια για να μεταφέρουν τα ξύλα από το δάσος ως το δρόμο, παρόλα αυτά παραμένει σημαντική οικονομική δραστηριότητα για τους κατοίκους
- γεωργία, ιδιαίτερα στις πεδινές περιοχές και εκείνες κοντά στον Έβρο
- αμπελουργία, ήταν μια από τις κυριότερες οικονομικές δραστηριότητες κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα, ωστόσο η φυλλοξήρα προκάλεσε μεγάλη ζημιά στα αμπέλια τους, όμως ξεκίνησαν άμεσα την προσπάθεια ανανέωσης των αμπελιών με παλιές και νέες ποικιλίες, τοπικές και εισαγόμενες με αποτέλεσμα τα προϊόντα τους να είναι μοναδικά

- σηροτροφία, υπήρξε η βασική ενασχόληση του Σουφλίου από τη Βυζαντινή εποχή, σήμερα λειτουργούν κάποιες βιοτεχνίες παραγωγής μεταξωτών και ένας ικανός αριθμός εμπορικών επιχειρήσεων, ενώ γίνονται σοβαρές προσπάθειες να επανέλθει δυναμικά η σηροτροφία στην οικονομική ζωή της πόλης
- η κτηνοτροφία
- η μελισσοκομία, έχει σπουδαία θέση για την περιοχή αφού τα πευκοδάση, τα ρείκια και άλλα είδη χλωρίδας παρέχουν μια ιδιαιτερότητα στο μέλι της περιοχής. (necca.gov.gr,25-11-2023)

<https://www.naturagraeca.com/ws/>

<https://www.biodiversitygr.org/blog/to-dasos-dadias-xarakterizetai-os-ethniko-parko>

Άγρια αρπακτικά στο Εθνικό Πάρκο Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου/Photo: www.visitsoufli.com/https://www.travel.gr/experiences/activities/eco-travel/soyfli-sto-fimismeno-dasos-tis-dadias/

3.3.2 Antinero. «Μελέτη περίπτωσης: Εθνικό Πάρκο της Δαδιάς»

Ανάμεσα στις περιοχές που κρίθηκαν ως ιδιαίτερης σημασίας για να υπαχθούν στο πρόγραμμα προληπτικών καθαρισμών «Antinero» ήταν και το Εθνικό πάρκο της Δαδιάς. Μια περιοχή με κρίσιμα οικοσυστήματα που έχριζε την προσοχή των Αρχών για την προστασία της.

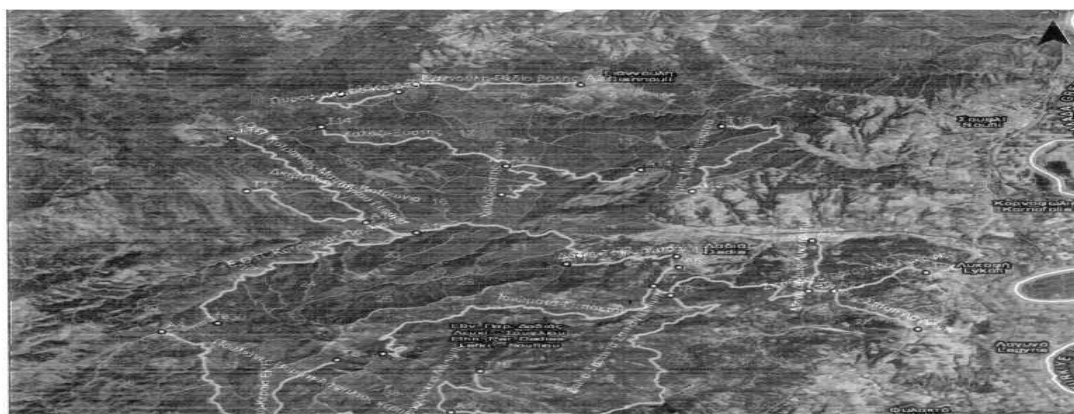
Η μελέτη του έργου συντάχθηκε από το δασαρχείο Σουφλίου σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση της αρμόδιας δασάρχη, στην οποία περιέγραφε πώς η προστασία των δασών κυρίως εκείνων που αποτελούνται από κωνοφόρα δέντρα χρειάζεται να περιλαμβάνει όλου του είδους των μέτρων όπως αντιπυρικά, δασοκομικά, διαχειριστικά, με στόχο να αποτρέψουν μία καταστροφή του δάσους στο μέλλον.

Οι πυρκαγιές είναι η μεγαλύτερη απειλή για το δάσος λόγω του ξηροθερμικού κλίματος της περιοχής αλλά και της εύφλεκτης βιομάζας από θαμνώδη φυτά για παράδειγμα ρείκι, κουμαριά, φιλλύκι, τα όποια αναπτύσσονται κάτω από το δάσος. Για το λόγο αυτό χρειάζεται να εφαρμοστούν για την πρόληψη του δασοκομικές και διαχειριστικές επεμβάσεις, όπως κλάδευση των δέντρων, καθαρισμός του πυκνού εύφλεκτου θαμνώδους φυτού και η απομάκρυνση των υπολειμμάτων από τις υλοτομίες κατά μήκος των δρόμων και των αντιπυρικών ζωνών, η ευνόηση πλατύφυλλων ειδών σε βάρος των εύφλεκτων κωνοφόρων καθώς και η διάνοιξη

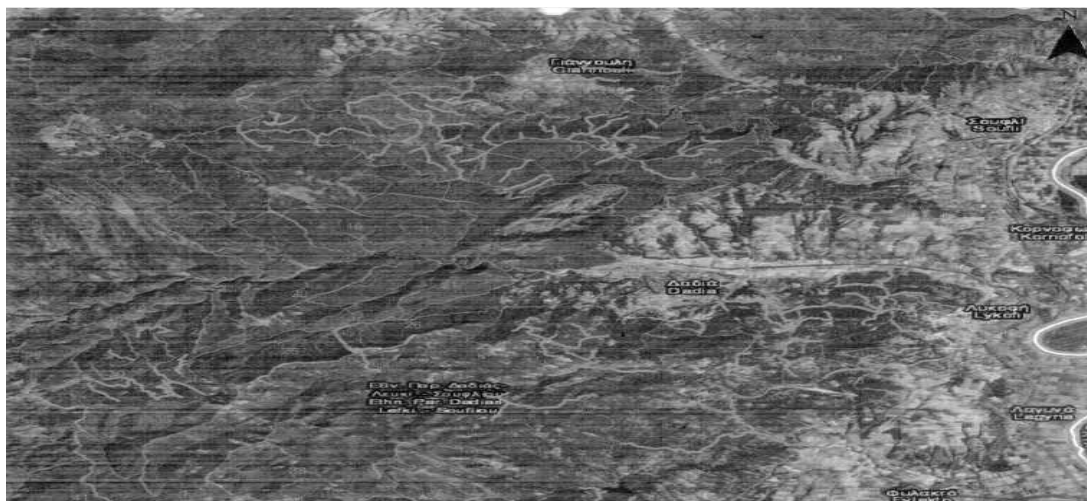
δασικού οδικού δικτύου και αντιτυρικών ζωνών σωστά κατανεμημένων μέσα στο δάσος. Επιπλέον με αυτή τη μελέτη θα συντηρηθούν οι ήδη υπάρχουσες αντιτυρικές λωρίδες που είχαν διανοιχθεί στο παρελθόν από τη δασική υπηρεσία. Στη συντήρηση περιλαμβάνεται η διαμόρφωση του εδάφους με την απομάκρυνση της παρεδαφιαίας βλάστησης και των φωτόφυτων δενδρυλλίων, με σκοπό να γίνεται η προσέγγιση διαβατότερη σε περίπτωση εκδήλωσης πυρκαγιάς αλλά γενικότερα και στην προστασία της περιοχής. Ένας επιπλέον λόγος που επιβάλλει την εκτέλεση των προαναφερθέντων έργων είναι τα πεδία βολής του Στρατού που βρίσκονται στην περιοχή, στα οποία κατά τους μήνες Σεπτέμβριο και Οκτώβριο πραγματοποιούνται μεγάλες ασκήσεις.

Οι μελέτες αφορούν στο δασικό σύμπλεγμα Δαδιάς-Λευκίμμης-Σουφλίου και στο δασικό σύμπλεγμα Δερείου-Δαδιάς-Αισύμης.

Στο πρώτο δασικό σύμπλεγμα οι εργασίες θα πραγματοποιηθούν για τη βελτίωση της βατότητας του οδικού δικτύου και την αποκατάσταση της λειτουργικότητας τους μετά την πάροδο του χειμώνα διορθώνοντας όλες τις φθορές που μπορεί να έχουν δημιουργηθεί. Σε αυτή τη δασική περιοχή συμπεριλαμβάνεται η προστατευμένη περιοχή των αρπακτικών πτηνών. Η σύνθεση των δέντρων της περιοχής αποτελείται από πυρόφιλα δασοπονικά είδη και έχει ελάχιστες διανοίξεις δασικών δρόμων πράγμα που την κατατάσσει στις περιοχές υψηλής επικινδυνότητας από πυρκαγιές. Η συνολική επιφάνεια της διαμόρφωσης του εδάφους είναι 1.528.704 m² και η τάφος είναι συνολικού μήκους 154.784m

Χάρτης περιοχής παρέμβασης κλίμακα 1:150.000. Δρόμοι Β κατηγορίας

Χάρτης περιοχής παρέμβασης κλίμακα 1:130.000. Δρόμοι Γ κατηγορίας

<https://hradf.com/wp-content/uploads/2022/>

Στο δεύτερο δασικό σύμπλεγμα οι εργασίες θα πραγματοποιηθούν και πάλι για τη βελτίωση της διέλευσης του οδικού δικτύου, την αποκατάσταση της λειτουργικότητας τους μετά την πάροδο του χειμώνα αλλά και στον καθαρισμό των τάφρων παροχέτευσης του νερού. Η συνολική επιφάνεια της διαμόρφωσης του εδάφους είναι 904.200 μ² και η τάφρος είναι συνολικού μήκους 100.700μ.

Με τον τρόπο αυτό θα εξασφαλιστεί η άνετη και ταχύτερη διέλευση των οχημάτων σε περίπτωση ανάγκης έγκαιρης επέμβασης λόγω πυρκαγιάς.

Χάρτης περιοχής παρέμβασης κλίμακα 1:125.000. Δρόμοι Β κατηγορίας

Χάρτης περιοχής παρέμβασης κλίμακα 1:80.000. Δρόμοι Γ κατηγορίας(<https://hradf.com/wp-content/uploads/2022/>)

Στη συνέχεια αφού ακολουθήθηκε πλήρως η διαδικασία ανάθεσης εργασιών σύμφωνα με τις διατάξεις του 4412/2016 και την εκταμίευση της χρηματοδότησης από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με απόφαση του ΤΑΙΠΕΔ ορίστηκε ανάδοχος του έργου. Ως εργοδότης του έργου είναι το ΥΠΕΝ και ανάδοχος η εταιρεία «ΕΡΓΟΠΡΑΣΙΝΟ ΑΤΕ». Το αντικείμενο της σύμβασης είναι η πλήρης εκτέλεση του έργου σύμφωνα με τη μελέτη του και αφορά σε κάθε είδους εργασίες που συντελούν στην ολοκλήρωση του ακόμη και σε απρόβλεπτες εργασίες που μπορεί να υπάρξουν κατά τη διεκπεραίωση του.

Η Διευθύνουσα υπηρεσία του έργου είναι το Δασαρχείο Σουφλίου και επιπλέον η Επιτροπή Παραλαβής και Παρακολούθησης της σύμβασης, είναι απαραίτητη για τον τελικό έλεγχο του έργου κατά την εκτέλεση του και στην οριστική παράδοση του. Τα δύο προαναφερόμενα μέρη έρχονται σε πλήρη συνεργασία με τον ανάδοχο.

Η έναρξη των εργασιών από τον ανάδοχο ορίζεται η ημέρα που θα ενημερωθεί για το πρωτόκολλο εγκατάστασης στο σημείο που θα λάβει χώρα το έργο, δηλαδή την ημέρα που ο ανάδοχος θα τοποθετήσει σήμανση του ανάδοχου-εργοταξίου. Η έναρξη δεν μπορεί να υπερβεί τις 5μέρες μετά την ενημέρωση του αναδόχου από την διευθύνουσα αρχή εγγράφως.

Η διάρκεια περάτωσης των εργασιών, όπως ορίζεται από τη σύμβαση, είναι 5 μήνες. Σε κάθε περίπτωση παράτασης της λήξης της σύμβασης ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να ενημερώσει υποβάλλοντας σχετικό αίτημα παράτασης στη

διευθύνουσα υπηρεσία, εάν αυτό δεν γίνει μέσα στη σωστή προθεσμία και η παράδοση του έργου γίνει αργότερα από την προβλεπόμενη ημερομηνία παράδοσης, τότε ο ανάδοχος θα υποστεί ποινικές ρήτρες.

Τελικό παραδοτέο του έργου θεωρείται η εκτέλεση του συνόλου του έργου όπως ορίζεται από τις μελέτες και αφού πρωτίστως ελεγχθεί από την Επιτροπή Παρακολούθησης και Παραλαβής η καλή εκτέλεση των εργασιών, η ποιότητα, το κόστος και ο χρόνος παράδοσης του έργου.

Η μελέτη καθορίζει πλήρως τις εργασίες που πρέπει να εκτελεστούν για τη βελτίωση και τελική διαμόρφωση με αποξήλωση 56 αντιτυρικών ζωνών μήκους 120,00 χλμ και έκτασης 3.665 στρ., υπολογίζοντας τους πόρους δηλαδή την οικονομική ανάλυση του έργου και θέτοντας το πλαίσιο εργασίας για το ανθρώπινο δυναμικό. Η διάρκεια του έργου, σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία της σύμβασης, έχει καθοριστεί με την έναρξη και την ημερομηνία τελικής παράδοσης του.

Κατά την εκτέλεση του έργου ο ανάδοχος έχει την υποχρέωση εντός συγκεκριμένης προθεσμίας να ενημερώσει τη διευθύνουσα αρχή για τα άτομα, υπαλλήλους και στελέχη που θα λάβουν μέρος στην αποπεράτωση του έργου.

Η μελέτη ορίζει ακόμη μέσα από τον σχέδιο ασφάλειας και υγείας του έργου συγκεκριμένα μέτρα πρόληψης και αποτροπής κινδύνων. Επιβάλλει την οριοθέτηση σημάτων στις περιοχές που εκτελούνται τα έργα, πιο συγκεκριμένα οι εργαζόμενοι οφείλουν να είναι εξοπλισμένοι με τα απαραίτητα εξαρτήματα, όπως γάντια, κράνη, υποδήματα εργασίας και ότι άλλο χρειάζεται για την προφύλαξη τους, οι δρόμοι οφείλονται να είναι διαβατοί καθημερινά κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης των εργασιών αλλά και μετά την ημερήσια ολοκλήρωσή τους. Τα μηχανήματα που χρησιμοποιούνται πρέπει να κυκλοφορούν νόμιμα και να ελέγχονται καθημερινά για πιθανές φθορές, ώστε οι χειριστές τους να είναι ασφαλείς. Σε περίπτωση έντονης βροχής οι εργασίες οφείλουν να αναβάλλονται για την ασφάλεια των εργαζομένων και για την εξασφάλιση της ποιότητας του έργου. Μία σημαντική επισήμανση στην μελέτη της διευθύνουσας αρχής είναι η τοποθέτηση προστατευτικού καλύμματος στις εξατμίσεις προκειμένου να εκμηδενιστεί το ενδεχόμενο πυρκαγιάς και η προτροπή στην οδηγική συμπεριφορά των χειριστών σε τμήματα των δασικών δρόμων που έχουν μεγάλη κλίση και σαθρό έδαφος.

Επίσης κατά την εκτέλεση του έργου ενημερώνεται ηλεκτρονικό ημερολόγιο το οποίο συμπληρώνεται καθημερινά με βάση τις καιρικές συνθήκες της κάθε

ημέρας, τον αριθμό του προσωπικού ανάλογα με τις κατηγορίες εργασιών, τα μηχανήματα που θα χρησιμοποιηθούν, τα σημεία και την περιγραφή των εργασιών, την ώρα έναρξης και λήξης των ημερήσιων εργασιών, την ώρα άφιξης και αναχώρησης του βασικού εξοπλισμού, τα υλικά που είναι απαραίτητα για την εκτέλεση των εργασιών, τις εργαστηριακές δοκιμές, τις οποιοσδήποτε καθυστερήσεις, τις οδηγίες εντολές των επιβλεπόντων, τις πάσης φύσεως επισκέψεις από δημόσιους φορείς, από ιδιοκτήτες της περιοχής και οποιαδήποτε άλλη πληροφορία κριθεί σημαντική για το έργο. Είναι άξιο να ειπωθεί πως αν παραληφθεί αυτού του είδους υποχρέωση από τον ανάδοχο η διευθύνουσα υπηρεσία έχει δικαίωμα να του επιβάλλει ειδική ποινική ρήτρα για κάθε ημέρα παράλειψης.

Η χρηματοδότηση του έργου, όπως έχει προαναφερθεί, προέρχεται από το Ταμείο Ανάπτυξης και Ανθεκτικότητας. Σύμφωνα με την μελέτη ο προϋπολογισμός του έργου για το δασικό σύμπλεγμα Δαδιάς-Λευκίμμης-Σουφλίου ανέρχεται στο ποσό των 145. 427, 20 ευρώ συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ και για το δασικό σύμπλεγμα Δερειού-Δαδιάς-Αισύμης ανέρχεται στις 20. 712, 96 ευρώ συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ. Αναλυτικότερα για κάθε τετραγωνικό μέτρο (m²) η τιμή μονάδας σε ευρώ ορίζεται σε 0, 032.

Επομένως για την περιοχή Δαδιάς-Λευκίμμης-Σουφλίου ο υπολογισμός γίνεται ως εξής: τα 3.665,000 m² πολλαπλασιάζονται με την τιμή 0, 032€ συν ΦΠΑ 24% και στην περιοχή Δερειού-Δαδιάς-Αισύμης τα 522,000 m² πολλαπλασιάζονται με την τιμή 0, 032€ συν ΦΠΑ 24%. Με αυτό τον υπολογισμό προκύπτει η τιμολόγηση του έργου.

Βασικοί εμπλεκόμενοι στο έργο βελτίωσης αντιπυρικών ζωνών στο δάσος της Δαδιάς είναι το ΥΠΕΝ, το Δασαρχείο Σουφλίου, η Επιτροπή Παρακολούθησης και Παραλαβής του έργου το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το ΓΑΠΠΕΔ, η Ανάδοχος εταιρεία, ο Δήμος Σουφλίου, ο ΟΦΥΠΕΚΑ, οι κάτοικοι, οι προστατευόμενοι πληθυσμοί των ζώων και πουλιών.

Το ΥΠΕΝ είναι ο κύριος του έργου, ο φορέας υλοποίησης και παρακολούθησης του έργου, με διευθύνουσα αρχή το Δασαρχείο Σουφλίου, που έχει ρόλο της σύνταξης των μελετών, τη διοίκηση εκτέλεσης και επίβλεψης του έργου, η οποία συνεργάζεται με την Επιτροπή Παρακολούθησης και Παραλαβής που παρακολουθεί την καλή εκτέλεση των εργασιών και θα παραλάβει τελικώς το έργο.

Η ανάδοχος εταιρεία είναι εταιρεία που θα εκτελέσει το έργο, ουσιαστικά ο φορέας υλοποίησης του.

Η χρηματοδότηση του έργου προέρχεται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και από τον Τακτικό Προϋπολογισμό .

«Το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι η οικονομική στήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ενίσχυση των μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων στα κράτη μέλη με στόχο την επανεκκίνηση της οικονομίας και τη δημιουργία μιας πιο ανθεκτικής Πράσινης και ψηφιακής Ευρώπης. Η διαδικασία της χρηματοδότησης είναι η εξής: οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης καταθέτουν τα εθνικά σχέδια τους για ανάκαμψη και ανθεκτικότητα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η επιτροπή στη συνέχεια αξιολογεί τα σχέδια, το Συμβούλιο δίνει το πράσινο φως για την εκταμίευση των πόρων από το ταμείο ανάκαμψης προς τις χώρες της ευρωπαϊκής ένωσης, υπογράφεται η συμφωνία επιχορήγησης και δανείων και γίνεται η εκταμίευση των χρημάτων προς τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (consilium.europa.eu,25-11-2023).

Οι ωφελούμενοι από την καλή εκτέλεση του έργου είναι ο Δήμος Σουφλίου, γιατί με αυτό το έργο αναπτύσσεται ο Δήμος οικονομικά, κοινωνικά, χωρίς δαπάνη από τα ταμεία του.

Οι κάτοικοι της περιοχής, οι οποίοι ζουν από το δάσος, ευεργετούνται με τη διάνοιξη των δρόμων και την αναγέννηση του δάσους που προκύπτει από τους καθαρισμούς και την απομάκρυνση της περιττής βιομάζας για την υλοτομία, τη μελισσοργία, την κτηνοτροφία.

Ο τουρισμός θα αυξηθεί με τα μονοπάτια που βοηθούν τους λάτρεις αυτής της περιπέτειας να ανακαλύψουν τα μυστικά του δάσους από κοντά και να απολαύσουν τις ομορφιές του. μαγευτικά τοπία αλλά και οι επισκέψεις στους αρχαιολογικούς χώρους θα έχουν καλύτερη πρόσβαση.

Οι προστατευόμενοι πληθυσμοί των άγριων πτηνών και των άλλων ζώων που κατοικούν στο δάσος μαζί με τα σπάνια φυτά που ευδοκιμούν μόνο σε αυτή την περιοχή θα εξελίσσονται καλύτερα και θα δίνεται η δυνατότητα στον ΟΦΥΠΕΚΑ να έχει πρόσβαση σε όλους τους οικισμούς των ζώων και των πτηνών για να τα παρακολουθεί και να τα περιθάλπει.

Η προστασία ενός τόσο μεγάλου δάσους με τόσο πλούσιο φυτικό και ζωικό πληθυσμό είναι ουσιαστικά ένας σημαντικός πνεύμονας οξυγόνου σε όλη τη βαλκανική περιοχή.

Συνοψίζοντας στην τελική φάση του έργου, την παράδοση του, η επιτροπή οριστικής παραλαβής έλεγξε ποιοτικά και ποσοτικά όλες οι εργασίες του έργου και κατέληξε πώς αυτές είχαν εκτελεστεί σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης μέσα στην προθεσμία που οριζόταν από τη σύμβαση και εντός του προβλεπόμενου κόστους. (hradf.com,25-11-2023)

3.4 Δημόσιες Συμβάσεις

3.4.1 Η έννοια των Δημοσίων Συμβάσεων

«Η σύγχρονη δημόσια διοίκηση χαρακτηρίζεται από τη συστηματική επέμβαση στους τομείς της οικονομίας και της κοινωνικής πρόνοιας. Η παρεμβατική δράση της διοίκησης έχει στόχο τη διασφάλιση και προώθηση της κοινωνικής και οικονομικής ευημερίας. Το κράτος επεμβαίνει με τον προγραμματισμό και το συντονισμό σε όλους τους τομείς ακόμη και σε εκείνους που κατ' εξοχήν ανήκαν στον ιδιωτικό τομέα με σκοπό την άσκηση σχεδόν όλων των οικονομικών δραστηριοτήτων για να διασφαλίσει την παροχή αγαθών και υπηρεσιών σε κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό επίπεδο». (Δ. Ραΐκος,2019)

Η Ε.Ε για να εξασφαλίσει τις αρχές της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης, του ανοιχτού ανταγωνισμού και της ορθής διαχείρισης των διαδικασιών σε μία ενιαία ευρωπαϊκή αγορά καθορίζει κανόνες για τις δημόσιες προμήθειες.

Με τους κανόνες αυτούς του ευρωπαϊκού δικαίου δημιουργείται μια αγορά δημόσιων συμβάσεων ανταγωνιστική, ανοιχτή, βασισμένη στους νόμους και στηρίζει την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στην ΕΕ.(european-union.europa.eu,25-11-2023).

Η προέλευση του όρου «Δημόσιες Συμβάσεις» εντοπίζεται στο ευρωπαϊκό ενωσιακό δίκαιο. Οι οικονομικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται μέσα στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης καταλαμβάνουν μεγάλο τμήμα της οικονομίας τους κι επομένως του συνολικού ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι οικονομικές συναλλαγές που πραγματοποιούνται μέσω των δημοσίων συμβάσεων αποτελούν ένα σημαντικό χρηματικό μέγεθος, το οποίο αυξήθηκε με την έκδοση των οδηγιών που

ρυθμίζουν το κανονιστικό πλαίσιο και τα όποια θέματα προκύπτουν από αυτές τις συμβάσεις.

«Το νομικό θεμέλιο των δημοσίων συμβάσεων απορρέει από τις θεμελιώδεις ευρωπαϊκές ελευθερίες που είναι οι εξής: η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και των υπηρεσιών γενικότερα, των άρθρων 26, 34, 56-57 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της ΕΕ. Λαμβάνοντας υπόψιν τις ελευθερίες αυτές και τον μεγάλο οικονομικό αντίκτυπο των δημοσίων συμβάσεων, η ΕΕ παρενέβη, εκδίδοντας τις Οδηγίες υπ' αριθμόν 2014/23/ΕΕ, 2014/24/ΕΕ, 2014/25/ΕΕ με ουσιαστικού δικαίου περιεχόμενο και την Οδηγία 89/665/ΕΟΚ, με στόχο να εξασφαλιστεί η μέγιστη αντικειμενικότητα, η διαφάνεια και η αμεροληψία κατά τη διαδικασία της ανάθεσης των συμβάσεων αυτών μεταξύ των κρατών. Συνοπτικά οι οδηγίες αυτές αφορούν:

- 2014/23/ΕΕ: δημόσιες συμβάσεις που παραχωρούν την παροχή υπηρεσιών ή την εκτέλεση έργου.
- 2014/24/ΕΕ: γενικό περιεχόμενο των εν γένει δημοσίων συμβάσεων που παραχωρούν την παροχή υπηρεσιών ή εκτέλεση έργου ή προμήθεια προϊόντων.
- 2014/25/ΕΕ: τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών
- 89/665/ΕΟΚ: το συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων περί της εφαρμογής των διαδικασιών προσφυγής στον τομέα της σύναψης συμβάσεων κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων». (offlinepost.gr,25-11-2023)

Με τον νόμο 4412/16 η Ελλάδα ενσωμάτωσε τις παραπάνω ευρωπαϊκές οδηγίες στο εσωτερικό της δίκαιο. Τα κείμενα των νόμων έχουν έκταση και λεπτομέρεια, με σκοπό να ορίζεται σαφέστατα και ολοκληρωμένα το νομοθετικό πλαίσιο των συμβάσεων αυτών, καθώς και να αποδίδονται οι ορισμοί και η σημασία τους απόλυτα ώστε να είναι ξεκάθαρη η αντιστοιχία τους με ίδιους ή παρόμοιους ορισμούς του εθνικού δικαίου.

Έτσι, λοιπόν, στο κανονιστικό πλαίσιο που τέθηκε, ως δημόσιες συμβάσεις ορίζονται στο άρθρο 2§5 του Ν 4412/16 οι «συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας, οι οποίες συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων και μιας ή

περισσότερων αναθετουσών αρχών/αναθετόντων φορέων και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την προμήθεια προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών». Στο ίδιο άρθρο αναλύονται όλα τα στοιχεία των δημοσίων συμβάσεων με τα αντικείμενά τους. Σημαντικό στοιχείο του ορισμού αυτό των δημοσίων συμβάσεων είναι ο όρος «αναθέτουσα αρχή/αναθέτων φορέας». Ο νόμος περιγράφει σε ένα από τα άρθρα του όλα τα όργανα που μπορούν να αποτελέσουν μία αναθέτουσα αρχή, τα οποία είναι, «το Κράτος, οι Ο.Τ.Α. οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου και οι ενώσεις περισσότερων από τα αμέσως προηγούμενα όργανα».

Περαιτέρω, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ.4 του άρθρου 223 του Ν. 4412/2016, «Ως οργανισμοί δημοσίου δικαίου νοούνται οργανισμοί που έχουν όλα τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

α) έχουν συσταθεί για το συγκεκριμένο σκοπό της κάλυψης αναγκών γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα.

β) έχουν νομική προσωπικότητα

γ) χρηματοδοτούνται, κατά το μεγαλύτερο μέρος, από το κράτος, τις αρχές περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου ή υπόκεινται σε διαχειριστική εποπτεία από τις αρχές ή τους οργανισμούς αυτούς ή έχουν διοικητικό, διευθυντικό ή εποπτικό συμβούλιο, του οποίου περισσότερα από τα μισά μέλη διορίζονται από το κράτος, τις αρχές περιφερειακής ή τοπικής αυτοδιοίκησης ή από άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου».

Τα τρία αυτά στοιχεία, που ορίζει ο νόμος πρέπει να υφίστανται σωρευτικά και να είναι ξεκάθαρο, ότι αναθέτουσα αρχή μπορεί οριστεί και κάποιο Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, αρκεί να πληροί τα απαραίτητα κριτήρια. Άρα, οι δημόσιες συμβάσεις του Ν. 4412/2016 σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία μπορεί να είναι είτε δημοσίου δικαίου, είτε ιδιωτικού. Επιπλέον οι δημόσιες συμβάσεις δεν σχετίζονται με τις διοικητικές συμβάσεις του ελληνικού δικαίου γιατί οι διοικητικές συμβάσεις αποτελούν μια ειδική κατηγορία των δημοσίων συμβάσεων. Συμπληρωματικά στις δημόσιες συμβάσεις εφαρμόζονται οι κανόνες που ισχύουν για τις διοικητικές συμβάσεις, εφόσον οι συμβάσεις αυτές έχουν τέτοιο χαρακτήρα. (offlinepost.gr,25-11-2023)

3.4.2 Εφαρμογή οδηγιών ΕΕ στο Ελληνικό Κράτος

«Οι πηγές δικαίου της ΕΕ είναι τρεις: το πρωτογενές δίκαιο, οι γενικές αρχές του δικαίου της ΕΕ και το παράγωγο δίκαιο». (eur-lex.europa.eu, 25-11-2023)

Στη μελέτη περίπτωσης που εξετάζουμε εφαρμόζεται μέρος του παράγωγου ή δευτερογενούς δικαίου. Αναλυτικότερα σύμφωνα με το άρθρο 288 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) «παράγωγο δίκαιο είναι οι κανόνες δικαίου που εκδίδουν τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και περιέχονται κατά βάση σε κανονισμούς, οδηγίες, αποφάσεις, συστάσεις και γνώμες». (eur-lex.europa.eu, 25-11-2023)

«Η οδηγία αποτελεί μαζί με τον κανονισμό το σπουδαιότερο νομικό μέσο παρέμβασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης αφενός γιατί συνδυάζει την προσπάθεια επίτευξης του αναγκαίου ενιαίου χαρακτήρα του δικαίου της ένωσης και αφετέρου τη διαφύλαξη της ποικιλομορφίας των εθνικών ιδιαιτεροτήτων της. Κύριος στόχος λοιπόν είναι η προσέγγιση των νομοθεσιών πράγμα που σημαίνει ότι επιδιώκεται η κατάργηση των αντιθέσεων μεταξύ των εθνικών διατάξεων και η σταδιακή άρση των διαφορών, έτσι ώστε να ισχύουν κατευθείαν όσο το δυνατόν οι ίδιοι όροι για τα κράτη-μέλη. Η οδηγία αποτελεί επομένως ένα από τα βασικά μέσα υλοποίησης της εσωτερικής αγοράς». (europa.eu/el/publication, 25-11-2023)

Η οδηγία είναι το «πλέον πρωτότυπο μέσο νομοθέτησης της ΕΕ καθώς εξισορροπεί μεταξύ εθνικής και υπερεθνικής αρμοδιότητας». (Δ. Στράνη, 2023)

Σύμφωνα με το άρθρο 288 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ): «η οδηγία δεσμεύει κάθε κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται, όσον αφορά στο επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, αλλά αφήνει την επιλογή του τύπου και των μέσων στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών» (Δ. Στράνη, 2023)

Είναι υποχρεωτική νομική πράξη και αναφέρεται αποκλειστικά στα κράτη μέλη και όχι σε ιδιώτες. Η δέσμευση που απορρέει αφορά το τελικό αποτέλεσμα δίνοντας τους την ελεύθερη βούληση του τρόπου εφαρμογής (νόμος, διάταγμα, υπουργική απόφαση) θέτοντας ωστόσο χρονικό περιορισμό εφαρμογής της, την προθεσμία την ορίζει η Ε.Ε, ανάλογα με το μέγεθος των αλλαγών που χρειάζονται στο εσωτερικών των εθνικών εννόμων τάξεων. (Γεωργόπουλος Θ., Καλαβρός Γ. Ε. Φ, 2020)

«Συνεπώς η ενσωμάτωση της στην εθνική έννομο τάξη γίνεται με την υιοθέτηση μέτρων υποχρεωτικού χαρακτήρα και δεν αρκεί η ενσωμάτωση με εγκύκλιο, ούτε μπορεί ένα κράτος μέλος να επικαλεστεί συμμόρφωση μέσω της πρακτικής των οργάνων του. Αξίζει να σημειωθεί ότι το Συμβούλιο προέκρινε την υιοθέτηση λεπτομερών οδηγιών έτσι ώστε να αποτραπεί ο κίνδυνος διαφορετικών εθνικών ρυθμίσεων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αθέμιτο ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών μελών ή σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Στις περιπτώσεις αυτές η λεπτομερής διατύπωση των οδηγιών δεν μπορεί να αφήνει περιθώρια επιλογής τα κράτη-μέλη εκτός εάν αφορά τη μορφή της πράξης. Ο τρόπος ενσωμάτωσης μιας οδηγίας αποτέλεσε αντικείμενο της νομολογίας του δικαστηρίου της ευρωπαϊκής ένωσης. Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχει τονίσει επανειλημμένα την υποχρέωση των κρατών-μελών να ενσωματώνουν τις οδηγίες στο εσωτερικό τους δίκαιο με πράξεις αναμφισβήτητης δεσμευτικότητας. Με τρόπο σαφή ειδικό και καθαρό, ώστε να ικανοποιείται η αρχή της ασφάλειας δικαίου ιδίως όταν δημιουργούνται δικαιώματα υπέρ των ιδιωτών». (Γεωργόπουλος Θ., Καλαβρός Γ. Ε. Φ, 2020)

Η ενσωμάτωση παράγει έννομα αποτελέσματα από μεταφοράς της στην εσωτερική έννομο τάξη, τα αποτελέσματα αυτά που είναι σε μορφή κανόνων μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όσους τους επικαλεστούν είτε νομικά πρόσωπα είτε φυσικά πρόσωπα. Αυτό ισχύει ακόμη και αν αυτή η μεταφορά ολοκληρωθεί πριν την τελική ημερομηνία ενσωμάτωσης που υποδεικνύεται από την οδηγία. Επιπλέον απαιτείται από τα κράτη μέλη για το χρονικό διάστημα πριν την ενσωμάτωσή της είναι να μην προβούν σε καμία πράξη που μπορεί να υπονομεύσει την εφαρμογή και τα δεδομένα της οδηγίας που πρόκειται να ενσωματωθεί.

Πρόταση της Επιτροπής για τη μη μεταφορά οδηγιών στο εσωτερικό των κρατών- μελών είναι η παραπομπή για παράβαση στο Δικαστήριο της Ε.Ε σύμφωνα με το άρθρο 260, παρ. 3 της ΣΛΕΕ.

Η οδηγία δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκτός από λίγες εξαιρέσεις, στις οποίες κοινοποιείται στους αποδέκτες της.

Η Επιτροπή επίσης ετησίως δημοσιεύει έκθεση για τα πεπραγμένα της σχετικά με την επίβλεψη της εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, η οποία απαιτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα κράτη-μέλη. (Λ. Μπαμπαλιούτα, 2023).

3.4.3 Δημόσια Σύμβαση και Αρχή της Διαφάνειας

Η σύγχρονη δημόσια διοίκηση παρεμβαίνει συστηματικά στην οικονομία και την κοινωνία. Η παρέμβαση της διοίκησης έχει σκοπό την εξασφάλιση και την ανάπτυξη της κοινωνίας και της οικονομίας. Το κράτος με προγραμματισμό, συντονισμό και δράσεις εμπλέκεται ενεργά σε όλους τους τομείς ακόμη και σε εκείνους που ανήκαν κυρίως στον ιδιωτικό τομέα με σκοπό την άσκηση σχεδόν όλων των οικονομικών δραστηριοτήτων για να διασφαλίσει την παροχή αγαθών και υπηρεσιών σε κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό επίπεδο. (Δ. Ραΐκος, 2019)

Η παρέμβαση λοιπόν, αυτή του κράτους αποσκοπεί στην απόλυτη διαφάνεια των ενεργειών και των αποφάσεων του. Ως διαφάνεια δε ορίζεται η διαθεσιμότητα πληροφοριών αναφορικά με έναν οργανισμό ή με μια διαδικασία που επιτρέπει την εξωτερική παρακολούθηση αυτού. (Meijer, 2013). Με την έννοια αυτή, της προσβασιμότητας σε πληροφορία, η αρχή της διαφάνειας κατοχυρώνεται συνταγματικά στο άρθρο 5Α του Συντάγματος ως δικαίωμα στην πληροφόρηση. Αντιστοίχως κατοχυρώνεται στο ευρωπαϊκό δίκαιο στο άρθρο 15 της Συνθήκης λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο οποίο, πέρα από την κατοχύρωση της πρόσβασης σε πληροφορία, καθίσταται και υποχρεωτική η διεξαγωγή των εργασιών των οργάνων της Ένωσης «όσο το δυνατόν πιο ανοιχτά ώστε να διασφαλιστεί η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και να προωθηθεί η χρηστή διακυβέρνηση».

Ο πυρήνας λοιπόν της αρχής της διαφάνειας είναι η δημοσιότητα των ενεργειών και των διαδικασιών των θεσμικών οργάνων. Ωστόσο η δημοσιότητα δεν αποτελεί αυτοσκοπό αλλά μέσο επίτευξης του, συνεπώς ένας τόσο στενός ορισμός της διαφάνειας στερείται τελολογικής σημασίας. Προσθέτοντας την έννοια του σκοπού στην προσέγγιση του ορισμού της διαφάνειας αναδεικνύεται η άρρηκτη σχέση της με τη δημοκρατική αρχή. (Ακριβοπούλου & Ανθόπουλος, 2015). Η δημοσιοποίηση και αιτιολόγηση των δράσεων της δημόσιας διοίκησης έχει ως αποτέλεσμα οι πολίτες να έχουν ενεργό ρόλο στο Κράτος ασκώντας εξουσία με έμμεσο τρόπο. Με τη δημιουργία του προγράμματος Δι@ύγεια, η δημοσίευση όλων των αποφάσεων, των διοικητικών πράξεων οικονομικού περιεχομένου είναι επιβεβλημένη, με σκοπό οι διοικούμενοι να μπορούν να λάβουν γνώση. Το ίδιο ακριβώς συμβαίνει με τη δημοσίευση των κανονιστικών πράξεων της δημόσιας διοίκησης, ενώ οι αποφάσεις των Ανεξάρτητων Αρχών που επιφέρουν κυρώσεις κατά πολιτών εκδίδονται ύστερα από δημόσια συνεδρίαση, στην οποία μπορεί να

παρευρεθεί κοινό (ΣτΕ 3319/2010). Συνεπώς η αρχή της διαφάνειας συνδέεται με την αρχή της χρηστής διοίκησης και την αποτελεσματικότητας της διοίκησης, έχοντας βασικό σκοπό την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη μέσω της πραγμάτωσης των δημόσιων πολιτικών και των οργάνων της δημόσιας διοίκησης.. (Ακριβοπούλου & Ανθόπουλος, 2015)

Η λογική των Δημοσίων Συμβάσεων στηρίζεται στην ανάγκη συνεργασίας του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα για την τόνωση της οικονομίας στα πλαίσια του θεμιτού ανταγωνισμού. Πάνω σε αυτή τη βάση της χρηστής διακυβέρνησης στις δημόσιες συμβάσεις είναι ιδιαίτερα σημαντική η διασφάλιση της αρχής της διαφάνειας στο σύνολο των κανόνων και των διαδικασιών των δημοσίων συμβάσεων, έτσι ώστε να εκτελούνται όλες οι απαιτητές ενέργειες σε όλο τον κύκλο ζωής της σύμβασης με ισοτιμία και ισονομία, φυσικά αποφεύγοντας τα φαινόμενα διαφθοράς, απάτης και σύγκρουσης συμφερόντων. Με την ποιότητα του συστήματος των δημοσίων συμβάσεων είναι εφικτό να αντιμετωπιστεί και να καταπολεμηθεί διαφθορά.

«Η λύση θα δοθεί με τον σχεδιασμό ενός ολοκληρωμένου, σύγχρονου, απλού, δίκαιου και ευέλικτου συστήματος, που θα εγγυάται τη διαφάνεια, την ίση χωρίς διακρίσεις μεταχείριση και τις αρχές της αναλογικότητας και της αμοιβαίας αναγνώρισης. Επίσης η αποτελεσματικότητα του συστήματος των δημοσίων συμβάσεων εξαρτάται από την ορθολογική διαχείριση των οικονομικών πόρων ώστε να παράγονται αποτελέσματα που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της κοινωνίας αξιοποιώντας με το βέλτιστο και αποδοτικότερο τρόπο διαθέσιμους πόρους».(ΕΑΑΔΗΣΥ,25-11-2023)

Προς αυτή την κατεύθυνση ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός του Δημοσίου μέσω της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης έχει σαφώς βοηθήσει στην καλύτερευση της Δημόσιας Διοίκησης και επομένως στη βελτίωση των δημοσίων συμβάσεων σε όλη την ενιαία αγορά ενώ αποτέλεσε μέρος ενός φιλόδοξου προγράμματος ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Ειδικότερα οι δημόσιες ηλεκτρονικές συμβάσεις μπορούν να προσφέρουν σημαντικές βελτιώσεις στην αποτελεσματικότητα των μεμονωμένων αγορών, τη γενική διαχείριση των δημοσίων συμβάσεων και την λειτουργία των αγορών για τις κυβερνητικές συμβάσεις. ([europa.eu/el/publication, 25-11-2023](https://europa.eu/el/publication/25-11-2023))

Συνεχίζοντας για την «επέκταση της χρήσης των δημοσίων ηλεκτρονικών-συμβάσεων στην ΕΕ σημαντικά είναι τα οφέλη από τη διεύρυνση της χρήσης των

ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων και έγκεινται κυρίως: α) Στην αύξηση της προσβασιμότητας των επιχειρήσεων στις δημόσιες συμβάσεις καθώς και στην βελτίωση της διαφάνειας, εφόσον η διαδικασία καθίσταται πιο ανοιχτή και βασίζεται σε καλύτερη επικοινωνία με αποτέλεσμα μεγαλύτερο άνοιγμα στο ανταγωνισμό. β) Στον περιορισμό του διοικητικού κόστους τόσο για τις αναθέτουσες αρχές όσο και για τους οικονομικούς φορείς, καθώς και στην επιτάχυνση των επιμέρους διαδικασιών σύναψης συμβάσεων. γ) Στη διευκόλυνση της συμμετοχής ξένων προμηθευτών σε επιγραμμικές δυνατότητες σύναψης δημοσίων συμβάσεων με αποτέλεσμα την διεύρυνση και ενοποίηση των αγορών δημοσίων συμβάσεων στην ΕΕ» (europa.eu/el/publication, 25-11-2023)

Η ανάγκη βελτίωσης, εποπτείας και συντονισμού του κανονιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων στην Ελλάδα, καθώς και η προαγωγή και διασφάλιση της διαφάνειας και αποδοτικότητας κατά το στάδιο ανάληψης και εκτέλεσης των δαπανών του κράτους που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων οδήγησε, κατά την αιτιολογική έκθεση του ν. 4013/2011, στη σύσταση μιας νέας ανεξάρτητης αρχής, της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΑΔΗΣΥ).

Σκοπός της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. «είναι η ανάπτυξη και προαγωγή της εθνικής στρατηγικής, πολιτικής και δράσης στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, η διασφάλιση της διαφάνειας, αποτελεσματικότητας, συνοχής και εναρμόνισης των διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων προς το εθνικό και ευρωπαϊκό δίκαιο, η διαρκής βελτίωση του νομικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, καθώς και ο έλεγχος της τήρησής του από τα δημόσια όργανα και τις αναθέτουσες αρχές».

Συγκροτείται από επτά τακτικά και επτά αναπληρωματικά μέλη, τα οποία απολαμβάνουν πλήρη λειτουργική ανεξαρτησία, σύμφωνα με το άρθρο 4 ν. 4013/2011. Στις αρμοδιότητες της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, η μέριμνα για την τήρηση των κανόνων και αρχών της ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων μέσω εισήγησης ρυθμίσεων προς τα αρμόδια εθνικά όργανα για την προσήκουσα εναρμόνιση της εθνικής έννομης τάξης προς το ενωσιακό δίκαιο, η γνωμοδότηση για τη νομιμότητα κάθε διάταξης σχεδίου νόμου ή κανονιστικής πράξης που αφορά στις δημόσιες συμβάσεις και η συμμετοχή στις οικείες νομοπαρασκευαστικές επιτροπές, η έκδοση και ανάρτηση στην ιστοσελίδα

της κανονισμών για ειδικότερα τεχνικά ή λεπτομερειακά θέματα σχετικά με ζητήματα δημόσιων συμβάσεων που αφορούν ιδίως την ερμηνεία της σχετικής εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας, καθώς και πρότυπων τευχών δημοπράτησης και σχεδίων συμβάσεων, η παρακολούθηση και αξιολόγηση της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας των δράσεων των δημόσιων φορέων στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων, συμπεριλαμβανομένων των συναρμόδιων Υπουργείων, των αρμόδιων διοικητικών οργάνων άσκησης ελέγχου και εποπτείας, καθώς και των αναθετουσών αρχών, η διενέργεια δειγματοληπτικών ελέγχων με αυτεπάγγελτη αναζήτηση πληροφοριών και στοιχείων σχετικά με τις εν εξελίξει διαδικασίες προκήρυξης, ανάθεσης και εκτέλεσης, η εποπτεία και η αξιολόγηση των κατά περίπτωση αρμόδιων ελεγκτικών διοικητικών οργάνων ως προς την άσκηση των καθηκόντων τους, η τήρηση Εθνικής Βάσης Δεδομένων Δημόσιων Συμβάσεων κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στον Κανονισμό Λειτουργίας της. (άρθρο 2 ν. 4013/2011)

3.4.4 ΕΣΗΔΗΣ & ΚΗΜΔΗΣ

Το Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) συνιστά το ηλεκτρονικό μέσο της διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων στην Ελλάδα. Ως «ΕΣΗΔΗΣ, νοείται το Ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα, το οποίο περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία στοιχεία για τον προγραμματισμό και τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων, με τη χρήση και εφαρμογή Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)» (άρθρο 2 παρ. 1 περ. 32 ν. 4412/2016).

«Στόχος του είναι η βελτίωση της διαδικασίας σύναψης των δημοσίων συμβάσεων μέσω του εκσυγχρονισμού και της απλοποίησης των διαδικασιών ανάθεσης καθώς και η υποστήριξη των ενδιαφερομένων, δηλαδή των πολιτών, των αναθετουσών αρχών, των προμηθευτών, των εποπτικών αρχών»

Οι «χρήστες ΕΣΗΔΗΣ», θεωρούνται οι αναθέτουσες αρχές ή οι αναθέτοντες φορείς και οι οικονομικοί φορείς που χρησιμοποιούν το ΕΣΗΔΗΣ. (www.gov.gr/sdg, 25-11-2023).

«Οι αναθέτουσες αρχές υποχρεούνται να χρησιμοποιούν το ΕΣΗΔΗΣ σε όλα τα στάδια της διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων του παρόντος νόμου, με εκτιμώμενη αξία ανώτερη των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ, εξαιρουμένης της διαδικασίας σύναψης συμβάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 128, περί ανάθεσης εξειδικευμένων υπηρεσιών (σύμβουλοι, εμπειρογνώμονες) για τη μελέτη και

εκτέλεση συμβάσεων δημοσίων έργων και συμβάσεων παραχώρησης έργων» (Ν 4412/2016, άρθρο 36)

«Το Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) είναι το πληροφοριακό σύστημα, που περιλαμβάνεται στο ΕΣΗΔΗΣ και έχει ως σκοπό τη συλλογή, επεξεργασία και δημοσιοποίηση στοιχείων που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις και στις συμβάσεις, σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 4013/2011 και το άρθρο 38 του ν. 4412/2016» (πρβλ. άρθρο 2 παρ. 1 περ. 34 ν. 4412/2016).

3.4.5 Κατηγορίες Δημοσίων Συμβάσεων

Οι Δημόσιες συμβάσεις ανάλογα με το «αντικείμενο της σύμβασης που προκηρύσσεται, διακρίνονται σε:

- συμβάσεις έργων σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 περ. 6.
- συμβάσεις προμηθειών σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 περ. 8.
- συμβάσεις υπηρεσιών σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 περ. 9.

Με τις τελευταίες να διακρίνονται σε: συμβάσεις εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών και σε συμβάσεις γενικών υπηρεσιών. Αναλυτικότερα:

- ως δημόσιες συμβάσεις έργου νοούνται αυτές που έχουν ως αντικείμενο την δημιουργία ή τη μελέτη κατασκευής που δεν υπήρχε στον εξωτερικό κόσμο προηγουμένως, που συνδέεται με το έδαφος και συστατικά του και απαιτεί ειδική κι εμπειριστατωμένη τεχνική γνώση και επέμβαση σε τέτοιο βαθμό που να καθιστά τη δραστηριότητά αυτή τεχνικά και οικονομικά αυτοτελή,
- ως δημόσιες συμβάσεις μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών νοούνται όλες οι συμβάσεις με αντικείμενο την εκπόνηση μελετών και την παροχή τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, οι οποίες συνδέονται με την εκτέλεση έργου ή τον χωρικό σχεδιασμό, όταν οι μελέτες δεν εκπονούνται και οι υπηρεσίες δεν παρέχονται από το προσωπικό της αναθέτουσας αρχής,
- ως δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και ως συμβάσεις προμηθειών νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την αγορά, τη χρηματοδοτική μίσθωση, τη μίσθωση ή τη μίσθωση-πώληση, με ή χωρίς δικαίωμα αγοράς,

προϊόντων. Μια σύμβαση προμηθειών μπορεί να περιλαμβάνει, παρεμπιπτόντως, εργασίες τοποθέτησης και εγκατάστασης,

- ως δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών και ως συμβάσεις υπηρεσιών νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών. Στις συμβάσεις υπηρεσιών περιλαμβάνονται και οι συμβάσεις παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών που έχουν ως αντικείμενο τον σχεδιασμό, προγραμματισμό, οργάνωση, διαχείριση, παρακολούθηση, έλεγχο και αξιολόγηση επιχειρησιακών και αναπτυξιακών προγραμμάτων και δράσεων σε όλους τους τομείς της οικονομίας, καθώς και σε οριζόντιου χαρακτήρα παρεμβάσεις, την υποστήριξη της υλοποίησής τους με τη μεταφορά της απαραίτητης τεχνογνωσίας, καθώς και την παροχή εξωγενών υπηρεσιών (outsourcing) υλοποίησης των ανωτέρω προγραμμάτων και δράσεων. Στις συμβουλευτικές υπηρεσίες υπάγονται ιδίως οι οικονομικές μελέτες, κοινωνικές μελέτες και μελέτες οργάνωσης και επιχειρησιακής έρευνας». (eadhhsy.gr,25-11-2023)

Πέρα από την παραπάνω διάκριση, υπάρχει και η διάκριση στα είδη των διαδικασιών για τους δημόσιους διαγωνισμούς. Ο συνηθέστερος τρόπος ανάθεσης συμβάσεων είναι με τη διενέργεια διαγωνισμού. Στο πλαίσιο αυτό υπάρχουν διάφορα είδη διαδικασιών για τις δημόσιες συμβάσεις όπως:

- Η Ανοικτή διαδικασία όπου ο οποιοσδήποτε έχει το δικαίωμα να υποβάλει πλήρη προσφορά. Η διαδικασία αυτή χρησιμοποιείται συχνότερα απ' όλες τις άλλες.
- Η Κλειστή διαδικασία όπου το δικαίωμα συμμετοχής δε δίδεται στον οποιοδήποτε, αλλά μόνον όσοι προεπιλεγούν μπορούν να υποβάλουν προσφορές.
- Η Διαδικασία με διαπραγμάτευση ανταγωνιστικού χαρακτήρα όπου μπορεί επίσης να συμμετάσχει οποιοσδήποτε, αλλά μόνον όσοι προεπιλεγούν θα κληθούν να υποβάλουν αρχικές προσφορές και να λάβουν μέρος σε διαπραγμάτευση. Οι αναθέτοντες φορείς έχουν την επιλογή να χρησιμοποιήσουν αυτή τη διαδικασία μόνον όταν οι διαπραγματεύσεις είναι αναγκαίες λόγω της ειδικής ή πολύπλοκης φύσης της προμήθειας, ωστόσο για τους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας, του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών είναι η πάγια διαδικασία.

- Ο Ανταγωνιστικός διάλογος όπου ο αναθέτων φορέας δύναται να προτείνει σε αυτή τη διαδικασία πώς θα καλυφθεί μια ανάγκη που έχει προσδιοριστεί από τον αναθέτοντα φορέα.
- Σύμπραξη καινοτομίας είναι η διαδικασία αυτή όπου μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε περίπτωση που υπάρχει ανάγκη να αγοραστεί ένα αγαθό ή μια υπηρεσία που δεν διατίθεται ακόμα στην αγορά. Οι πιο πολλές εταιρείες μπορούν να συμμετάσχουν στο σύνολο της διαδικασίας.
- Διαγωνισμός μελέτης, στη διαδικασία αυτή μπορούν να υποβληθούν ιδέες για μια μελέτη.
- Άλλες τεχνικές υποβολής προσφορών στις οποίες σύμφωνα με τις περιστάσεις και τις ανάγκες ένας αναθέτων φορέας μπορεί να υπογράψει συμφωνία-πλαίσιο με μία ή περισσότερες εταιρείες για την υποβολή προσφορών με αντικείμενο επαναλαμβανόμενες προμήθειες. Στο πλαίσιο κλειστής διαδικασίας, να επιτρέψει τη χρήση ηλεκτρονικού δυναμικού συστήματος αγορών για τις επαναλαμβανόμενες προμήθειες, να αποφασίσει ότι για να έχει την καλύτερη προσφορά, η τελική επιλογή του νικητή θα γίνει μέσω ηλεκτρονικού πλειστηριασμού. (eaadhsy.gr/n4412/,25-11-2023)

3.4.6 Η νομική οδός επι της διαδικασίας για το πρόγραμμα «Antinero»

Ειδικότερα στο πρόγραμμα «Antinero» που εξετάζουμε ακολουθήθηκε η κάτωθι νομική οδός επι της διαδικασίας.

A. Το πρόγραμμα βασίστηκε στα άρθρα 125-130 του ν.4799/2021 περί συμβάσεων στρατηγικής σημασίας. Αναλυτικότερα: «Στο άρθρο 125 περιγράφεται ο σκοπός του αναπτυξιακού προγράμματος Δημοσίων συμβάσεων στρατηγικής σημασίας το οποίο αποτελεί τμήμα του στρατηγικού σχεδίου ανάπτυξης της χώρας και είναι ουσιαστικά το αναπτυξιακό εργαλείο του σύγχρονου επιτελικού κράτους σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Στο άρθρο 126 περιλαμβάνονται ενδεικτικά οι κάτωθι ορισμοί:

- το αναπτυξιακό πρόγραμμα συμβάσεων στρατηγικής σημασίας αυτό που βοηθάει στην ανάπτυξη της χώρας χρησιμοποιώντας εθνικούς, ενωσιακούς και διεθνείς πόρους μέσω συμβάσεων στρατηγικής σημασίας που έχουν στόχο την οικονομική ωφέλεια της χώρας και των πολιτών της. Το πρόγραμμα εγκρίνεται από την Κυβερνητική Επιτροπή, η οποία αποφασίζει τον τομέα που

θα λάβουν χώρα οι συμβάσεις ανάλογα πάντα με τους αναπτυξιακούς στόχους της χώρας, τη διάρκεια εφαρμογής του προγράμματος, την πηγή χρηματοδότησης και τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα.

- οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο τις κατασκευές, τις μελέτες, την παροχή υπηρεσιών και αφορούν σε όλες τις δημόσιες πολιτικές, δράσεις, σχέδια και έργα που συμβάλλουν στην επίτευξη των αναγκών του Προγράμματος. Ο συνολικός προϋπολογισμός κάθε σύμβασης είναι απαραίτητο να ξεπερνά το ποσό των πενήντα εκατομμυρίων (50.000.000) ευρώ.
- Η χρηματοδότηση των συμβάσεων προέρχεται από το Ταμείο Ανάκαμψης, συγκεκριμένα από τους πόρους του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Ανάκαμψης «Next Generation EU» και του Ταμείου Ανάκαμψης και Σταθερότητας (RRF).
- Η χρονική περίοδος του Προγράμματος έχει πενταετή διάρκεια. Με την απόφαση της Κυβερνητικής Επιτροπής Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας, μπορεί να καθορίζεται σε μικρότερη ή μεγαλύτερη η διάρκεια της, αν το επιβάλλουν ειδικοί λόγοι, για παράδειγμα το διαθέσιμο ποσό κ.α.

Στο άρθρο 127 γίνεται αναφορά στη χρηματοδότηση των συμβάσεων του προγράμματος.

- Η σύμβαση που εγκρίνεται από την Κυβερνητική Επιτροπή Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας περιλαμβάνεται στο Πρόγραμμα και χρηματοδοτείται από τους πόρους που προσδιορίζονται με την απόφαση έγκρισης, οι οποίοι μπορεί να προέρχονται από εθνικούς, ενωσιακούς ή διεθνείς πόρους και για την υλοποίησή της κάθε σύμβασης είναι δυνατόν να επιλέγεται η σύμπραξη μεταξύ Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) ή οι διατάξεις για τις συμβάσεις παραχώρησης.
- Για το ύψος της χρηματοδότησης, πρωτίστως εξετάζονται από την Κυβερνητική Επιτροπή οι δεσμεύσεις του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής που ισχύουν τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Για το ύψος της χρηματοδότησης πρωτίστως εξετάζονται από την κυβερνητική επιτροπή οι δεσμεύσεις του μακροπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής που ισχύουν τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Οι δυνατότητες διαφορετικής χρηματοδότησης από άλλα χρηματοδοτικά

προγράμματα και εργαλεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες που δημιουργούνται από άλλα προγράμματα ανάπτυξης που χρηματοδοτούνται είτε από το πρόγραμμα Δημοσίων επενδύσεων είτε από άλλες πηγές, οι καταστάσεις που προκύπτουν από έργα που δεν έχουν ολοκληρωθεί ακόμη καθώς και οι προοπτικές της οικονομίας για το χρονικό διάστημα προγραμματισμού. Σε συνέχεια της αιτιολογικής πρότασης του δικαιούχου του προγράμματος και με απόφαση της κυβερνητικής επιτροπής μπορεί να αναθεωρηθεί ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος ή μόνο της εξεταζόμενης σύμβασης εφόσον αυτό επιτρέπεται από τους όρους και τις ειδικές προβλέψεις που διέπουν την οικεία πηγή χρηματοδότησης.

- Απαραίτητη για την υλοποίηση της σύμβασης είναι η εφαρμογή των άρθρων 3, 7 και 9 του ν. 4864/2021 (Α' 237) που αναφέρονται αντιστοίχως σε Περιβαλλοντικές ρυθμίσεις, στο Κίνητρο χωροθέτησης, στο Κίνητρο ταχείας αδειοδότησης και το άρθρο 66 του π.δ. 5/2022, το οποίο περιγράφει τη Διεύθυνση Αδειοδοτήσεων Στρατηγικών Επενδύσεων.
- Με την έκδοση της απόφασης που εγκρίνει την υλοποίηση της σύμβασης, ξεκινά η εφαρμογή με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτή (βλ. άρθρο 5 του ν. 3389/2005). Ανάκληση της απόφασης σύμφωνα με τις προβλέψεις της (βλ. άρθρο 5 παρ. 3 του ν. 3389/2005) έχει δικαίωμα να κάνει με απόφαση της η κυβερνητική επιτροπή.

Στο άρθρο 128 αναφέρονται τα κριτήρια αξιολόγησης και έγκρισης υπαγωγής συμβάσεων στο Πρόγραμμα. Η αξιολόγηση, η προτεραιοποίηση και η έγκριση των συμβάσεων από την Κυβερνητική Επιτροπή Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας γίνεται βάσει των κάτωθι κριτηρίων:

i) τη συνάφεια τους με τις εθνικές στρατηγικές και τους στόχους, τα ετήσια σχέδια δράσης των υπουργείων και το εγκεκριμένο Ενοποιημένο Σχέδιο Κυβερνητικής Πολιτικής (Ε.Σ.Κυ.Π.), το σχέδιο για την αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, τον σχεδιασμό του ΕΣΠΑ και των λοιπών ευρωπαϊκών ταμείων, το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και τις δεσμεύσεις της χώρας στο πλαίσιο της συμμετοχής της σε διεθνή και ευρωπαϊκά όργανα,

ii) τη σκοπιμότητα και σπουδαιότητα τους προς την εκπλήρωση βασικών αναπτυξιακών στόχων σε όλη την επικράτεια, τις περιφέρειες και τους δήμους,

iii) το ποσοστό ωρίμανσης των έργων, που έχουν προταθεί,

iv) τις τεχνικές προδιαγραφές λειτουργικότητας και ποιότητας και τις απαιτούμενες διαδικασίες μέχρι τη δημοπράτησή τους, καθώς και το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης και παράδοσής τους,

v) την ανάλυση κόστους οφέλους, του κόστους των μελετών, των υπηρεσιών ωρίμανσης και της απόδοσης επενδυόμενων κεφαλαίων, για κάθε έργο,

vi) το ύψος και το ακριβές μοίρασμα της χρηματοδότησης,

vii) την εξασφάλιση της χρηματοδότησης κάθε έργου, με τη δυνατότητα εναλλακτικής χρηματοδότησης του, καθώς και τη σαφή αιτιολόγηση για τη χρηματοδότησή του,

viii) τον προϋπολογισμό του έργου, προκειμένου να τηρείται το όριο που τίθεται στο άρθρο 2, και τη βιωσιμότητά του.

Στο άρθρο 129 περιγράφεται η υποβολή προτάσεων από τους φορείς:

- Κάθε έξι μήνες εκδίδεται μία πρόσκληση με βάση την οποία οι δικαιούχοι πρέπει να υποβάλλουν τις συμβάσεις που θέλουν να ενταχθούν στο πρόγραμμα διασαφηνίζοντας το αντικείμενο της σύμβασης, το κόστος και το χρόνο υλοποίησης της. Συνοδευόμενη από τις προϋποθέσεις της σύμβασης, την εμπειριστατωμένη πρόταση για την προέλευση της χρηματοδότησης μαζί με μία μελέτη που θα αναφέρεται στο σκοπό της σύμβασης. Στην ίδια πρόσκληση ενδεχομένως να καθορίζονται από την κυβερνητική επιτροπή πρόσθετα στοιχεία της σύμβασης που οφείλουν να προσκομίσουν οι φορείς με τις προτάσεις του στην επιτροπή. Οι φορείς έχουν την υποχρέωση να υποβάλλουν τα απαραίτητα στοιχεία της σύμβασης μέσα σε ένα μήνα από την πρόσκληση της επιτροπής.
- Η πρόοδος παρακολουθείται από την Κυβερνητική Επιτροπή Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας μέσω εκθέσεων που υποβάλλονται σε αυτήν από τον δικαιούχο του έργου, τον φορέα υλοποίησης και από τις υπηρεσίες διαχείρισης των οικείων προγραμμάτων χρηματοδότησης κάθε έργου.
- Η αναθεώρηση του προγράμματος μπορεί να γίνει με απόφαση της Κυβερνητικής Επιτροπής Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας στις ακόλουθες περιπτώσεις:

i) όταν από τις εκθέσεις προόδου προκύπτει, ότι δεν έχει συντελεστεί η προγραμματισμένη πρόοδος για την υλοποίησή του ή χρονικές αποκλίσεις.

ii) όταν από τα στοιχεία εμφανίζονται δυσχέρειες που επηρεάζουν τη χρηματοδότηση κάποιου έργου.

iii) σε περίπτωση αναθεώρησης του Ενοποιημένου Σχεδίου Κυβερνητικής Πολιτικής (Ε.Σ.Κυ.Π.) ή των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων της χώρας
iv) αν αυτό δικαιολογείται αντικειμενικά λόγω της εν γένει μεταβολής των οικονομικών ή άλλων αντικειμενικών συνθηκών.

Στο άρθρο 130 εμπεριέχεται η διαδικασία ανάθεσης στο Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (Τ.Α.Ι.ΠΕ.Δ.), ως φορέα ωρίμανσης. Το Τ.Α.Ι.ΠΕ.Δ. μπορεί να οριστεί ως φορέας ωρίμανσης, διενέργειας του διαγωνισμού, και παρακολούθησης της εκτέλεσης των συμβάσεων σύμφωνα με τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- i) με απόφαση της Κυβερνητικής Επιτροπής Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας, για έργα που εντάσσονται στο Πρόγραμμα, ύστερα από σχετικό αίτημα του δικαιούχου του Προγράμματος.
 - ii) για την ανάθεση μετά από το προαναφερόμενο αίτημα του δικαιούχου, απαιτείται και έγκριση του από το Διοικητικό Συμβούλιο του Τ.Α.Ι.ΠΕ.Δ.
- Με την επιλογή του Τ.Α.Ι.ΠΕ.Δ, ύστερα από την απόφαση της Κυβερνητικής Επιτροπής Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας εξειδικεύονται τα στάδια και το περιεχόμενο της αρμοδιότητας του σύμφωνα με την πρόταση που κατατίθεται το Τ.Α.Ι.ΠΕ.Δ. και του δικαιούχου του Προγράμματος. Η πρόταση αυτή κατατίθεται στην Κυβερνητική Επιτροπή Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας από τον δικαιούχο του Προγράμματος».

Β. Στον ν.3986/2011 που περιγράφει τις αρμοδιότητες και τον ρόλο του ΤΑΙΠΕΔ. «Ειδικότερα το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ) συστάθηκε με τον ν. 3986/2011 (ΦΕΚ 152 Α'/01.07.2011) με βασικό σκοπό την ανάπτυξη και αξιοποίηση περιουσιακών στοιχείων του Ελληνικού Δημοσίου και των περιουσιακών στοιχείων Ν.Π.Δ.Δ. ή των άλλων δημοσίων επιχειρήσεων των οποίων ο κύριος μέτοχος άμεσα ή έμμεσα είναι το δημόσιο ή κάποιο Ν.Π.Δ.Δ. Τα περιουσιακά στοιχεία αυτά μεταβιβάζονται στο ΤΑΙΠΕΔ. Με

σκοπό την πραγματοποίηση επωφελών έργων. Οι κανόνες λειτουργίας που διέπεται προέρχονται από την ιδιωτική οικονομία με μοναδικό σκοπό την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος. Η εκμετάλλευση της δημόσιας περιουσίας γίνεται σύμφωνα με τους όρους της αγοράς και με διαφανείς εγγυήσεις.

Στον σκοπό του ΤΑΙΠΕΔ ανήκει, μετά από τροποποίηση του ν. 3986/2011, η ωρίμαση Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας που έχουν ενταχθεί στο «Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας», διενέργεια των διαγωνισμών και η παρακολούθηση των έργων. Υπεύθυνη για το έργο είναι η αυτοτελής Μονάδα Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας (Project Preparation Facility), που έχει δημιουργηθεί από το ΤΑΙΠΕΔ για τον λόγο αυτό .

Μέτοχος του ΤΑΙΠΕΔ είναι μόνο η Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας ΑΕ (ΕΕΣΥΠ), που την ξέρουν όλοι, με την ονομασία Υπερταμείο.

Για λόγους διαφάνειας και αξιοπιστίας αναρτούνται στη διαύγεια εκθέσεις τριμήνου. Επιπλέον βρίσκεται δημοσιευμένος ο κανονισμός αναθέσεων και ελέγχεται από εσωτερικούς και εξωτερικούς ελεγκτές. Όλες οι ενημερώσεις του αναρτώνται στο διαδίκτυο, στην ιστοσελίδα του Ταμείου.

Η διοίκηση του ΤΑΙΠΕΔ αποτελείται από έμπειρα στελέχη του τραπεζικού και τον επιχειρηματικού τομέα, νομικούς, από ένα Συμβούλιο Εμπειρογνομόνων, με έμπειρους διεθνείς συμβούλους για κάθε έργο». (<https://hradf.com/idritikos-nomos/>)

Γ. Στην 2679/2021 απόφαση της κυβερνητικής επιτροπής.

Δ. «Την Απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών υπ' αριθμ. 1122 ΕΞ 2022/ΥΠΟΙΚ/04.01.2022 (ΑΔΑ ΨΜΝ ΗΗ – Φ2Ν) με τίτλο «Ένταξη του Έργου με τίτλο «Υπόεργο1: Εθνικό Σχέδιο Αναδάσωσης - Σχέδιο Προστασίας Δασών» (κωδικός ΟΠΣ ΤΑ 5161079) στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΑΔΑ : ΨΜΝΗΗ-Φ2Ν)».

Επιπλέον μετά την εισαγωγή της περ.γ της παρ.5 του άρθρου 16 του ν.998/1979 (γ. Οι διαδικασίες των περ. α) και β) εφαρμόζονται αναλογικώς, εξαιρουμένης της παρ. 5 του άρθρου 118 του ν. 4412/2016 (Α' 147), και για τα έργα δασοπροστασίας και ειδικότερα για την ανάθεση συμβάσεων μελετών, υποστηρικτικών υπηρεσιών και έργων καθαρισμού δασών και δασικών εκτάσεων, συντήρησης δασικού οδικού δικτύου, καθώς και συντήρησης αντιπυρικών ζωνών με σκοπό την προστασία των περιοχών) που έγινε με πρωτοβουλία του ΥΠΕΝ, είναι

δυνατόν οι σχετικές για την υλοποίηση του έργου συμβάσεις να ανατίθενται με τη μέθοδο της απευθείας ανάθεσης κι ως εκ του να τηρηθούν για αυτές, οι όροι και προθεσμίες που ορίζονται ειδικότερα στο ν.4412/2016 και ιδίως στα άρθρα 32 και 120 αυτού, με αποτέλεσμα το έργο να τελεσφορήσει στον συντομότερο δυνατόν χρόνο.

- Νομοθεσία για τα Ειδικά Δασοτεχνικά Έργα

Σημαντική για τη συνολική εξέταση της μελέτης περίπτωσης που αναφερόμαστε είναι οι διατάξεις που προκύπτουν από το ν. 4824/2021, με το αρθ. 4 του Β μέρους "Διατάξεις για την επίστευση των ειδικών δασοτεχνικών έργων προσθήκη παρ. 1Α και τροποποίηση της παρ. 3 του άρθρου 16 του ν. 998/1979", το οποίο περιγράφει ότι:

1. Στο άρθρο 16 του ν. 998/1979 (Α' 289), περί ειδικών δασοτεχνικών έργων, επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

α) Προστίθεται παρ. 1Α ως εξής: «1Α. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, καθορίζονται οι λεπτομέρειες και τα τεχνικά ζητήματα που αφορούν στη διαδικασία και τους χρόνους θεώρησης και έγκρισης των σχετικών μελετών των δασοτεχνικών έργων της ανωτέρω παρ. 1, καθώς επίσης και των μελετών του άρθρου 42.»

β) Στην παρ. 3 προστίθεται νέο τελευταίο εδάφιο, ως προς το προεδρικό διάταγμα για την εκτέλεση των δασοτεχνικών έργων, ως εξής: «Το ως άνω προεδρικό διάταγμα ισχύει κατά παρέκκλιση οιασδήποτε γενικής ή ειδικής διάταξης του ν. 4412/2016 (Α' 147), πλην των διατάξεων ενωσιακής προέλευσης».

Είναι σαφές και πέραν κάθε αμφιβολίας ότι τα έργα, τα οποία έχουν συμβασιοποιηθεί και χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης, αποτελούν ειδικά δασοτεχνικά έργα αφού περιλαμβάνονται στα αναφερόμενα του άρθρου 15 του Ν. 998/79.

Για τα ειδικά δασοτεχνικά έργα ισχύει το ΠΔ 437/81, όπου στο αρθ. 8, παρ. 3 ρητά αναφέρεται "...αντί του επιβλέποντος Μηχανικού ο επιβλέπων Δασολόγος και αντί του επιβλέποντος υπομηχανικού ο επιβλέπων Τεχνολόγος Δασοπονίας".

Ο Ν. 2690/99, αρθ.13 αναφέρει "Τα συλλογικά όργανα, αν στο νόμο δεν ορίζεται διαφορετικά, συγκροτούνται από τρία (3) τουλάχιστον μέλη".

Εν κατακλείδι, για τα ειδικά δασοτεχνικά έργα, και συγκεκριμένα για την εκτέλεση, παραλαβή τους κλπ, βρίσκουν εφαρμογή οι διατάξεις του ΠΔ 437/81. Αυτό σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 13 του Ν. 2690/99 ως ισχύει (για τις Δασικές Υπηρεσίες ισχύουν οι διατάξεις του Ν. 2390/1999, ως υπηρεσίες του αμιγούς δημοσίου τομέα), μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι επιτροπές μπορεί να είναι τριμελείς, αποτελούμενες αποκλειστικά και μόνο από Δασολόγους ή Δασοπόνους (καθ' όσον ειδικά έργα που απαιτούν ειδικές γνώσεις).

3.4.7 Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης γνωστός ως RRF ή Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θεσπίστηκε με τον κανονισμό 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου στις 12 Φεβρουαρίου 2021.

Θεσπίστηκε για να αντιμετωπίσει τις οικονομικές συνέπειες που προκύπτουν από την πανδημία του Covid19 και ταυτόχρονα να αντιμετωπίσει την ενεργειακή κρίση που επέφερε ο πόλεμος μεταξύ της Ρωσίας και της Ουκρανίας. Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας έχει στόχο να ωθήσει την οικονομική κοινωνική και εδαφική συνοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης βελτιώνοντας την ανθεκτικότητα των κρατών μελών, την ετοιμότητα όσον αφορά την αντιμετώπιση κρίσεων, την ικανότητα προσαρμογής και τις προοπτικές ανάπτυξης, δίνοντας στήριξη στην πράσινη μετάβαση και συμβάλλοντας στην επίτευξη των στόχων του 2030 για το κλίμα και τον στόχο για την κλιματική ουδετερότητα μέχρι το 2050 της ΕΕ.

Η χρηματοδότηση του ΜΑΑ διατίθεται για μέτρα που αφορούν τομείς πολιτικής Ευρωπαϊκής σημασίας διαρθρωμένους σε «6 πυλώνες:

- πράσινη μετάβαση,
- ψηφιακός μετασχηματισμός,
- έξυπνη, βιώσιμη ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς,
- κοινωνική και εδαφική συνοχή,
- υγειονομική, οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα,
- πολιτικές για την επόμενη γενιά, όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες». (eur-lex.europa.eu, 25-112023)

Το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αποτελεί μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία πολύ μεγάλης σημασίας για τη χώρα μας δίνοντας της την προοπτική της εκμετάλλευσης στον μέγιστο βαθμό με στόχο το εθνικό συμφέρον.

Το Ταμείο για τις τρεις παρακάτω περιπτώσεις διαφοροποιείται από τις προηγούμενες προσπάθειες χρηματοδότησης.

Η **πρώτη** περίπτωση είναι ο χρόνος. Το Ταμείο Ανάκαμψης έχει χρονικό πλαίσιο ολοκλήρωσης των έργων και των επενδύσεων έως τα τέλη του 2026. Επομένως χρειάζονται ταχύτατοι χειρισμοί για την αξιοποίηση του ταμείου στο έπακρο.

Η **δεύτερη** είναι η ευκαιρία κινητοποίησης ιδιωτικών κεφαλαίων. Μέσα από τα δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης που δεν βαραίνουν τα δημοσιονομικά της χώρας, αλλά δίνουν το έναυσμα σε πάρα πολλές ιδιωτικές επενδύσεις και αξιοποιούνται στις δημόσιες επενδύσεις τις Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ).

Η **τρίτη** είναι ότι το Σχέδιο συνδυάζει για πρώτη φορά επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις. Οι επενδύσεις δίνουν στο Σχέδιο μακροοικονομική και οικονομική ισχύ και οι μεταρρυθμίσεις αποτελεσματικότητα και προοπτική.

Τα ποσά που κινητοποιεί το Ταμείο είναι τόσο σημαντικά, ώστε με σωστή αξιοποίηση μπορούν να αλλάξουν την πορεία της χώρας και να τη θέσουν σε τροχιά μόνιμης, δυναμικής και ανθεκτικής ανάπτυξης, ενισχύοντας την συνοχή, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, και δημιουργώντας εκατοντάδες χιλιάδες νέες ποιοτικές θέσεις εργασίας, που θα υπάρχουν όχι μόνο στη διάρκεια του προγράμματος, αλλά και μετά την ολοκλήρωσή του. (www.minfin.gr, 25-11-2023)

Κεφάλαιο 4

4.1 Μεθοδολογία

4.1.1 Ποιοτική Έρευνα

Στην παρούσα μελέτη εφαρμόστηκε η μεθοδολογία της ποιοτικής έρευνας. Η ποιοτική έρευνα χρησιμοποιεί ως μέσα την παρατήρηση και τις συνεντεύξεις προκειμένου να καταγράψει τις προσωπικές εμπειρίες και την άποψη των επιλεγμένων ατόμων πάνω στο θέμα που ερευνά.

Βασική της μέριμνα είναι να προσφέρει αμεσότητα και άνεση στον συνεντευξιαζόμενο με στόχο να συγκεντρώνονται ευκολότερα και με μεγαλύτερη σαφήνεια οι πληροφορίες που αναζητούνται μέσω της έρευνας. Το περιεχόμενο των ερωτήσεων ακόμη και η εκφώνηση τους διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διεξαγωγή των αποτελεσμάτων. (Φιλιά Ίσαρη, Μάριος Πουρκός, 2015)

Ο ερευνητής ετοιμάζει τις ερωτήσεις που θα απευθύνει έχοντας προσδιορίσει με σαφήνεια τον σκοπό της ερευνάς του, έχοντας μελετήσει ο ίδιος το θέμα ενδελεχώς και είναι ευέλικτος να αντιμετωπίσει οποιοδήποτε πρόβλημα μπορεί να εμφανιστεί κατά τη διάρκεια της συνέντευξης.

4.2 Δείγμα

Στη μελέτη περίπτωσης που εξετάζουμε, όπως έχει αναφερθεί παραπάνω, έχει χρησιμοποιηθεί η ποιοτική μέθοδος με δειγματοληπτικές συνεντεύξεις. Οι οκτώ (8) συνεντευξιαζόμενοι επιλέχθηκαν δειγματοληπτικά από τους εμπλεκόμενους του έργου. Η επιλογή έγινε με σκοπό να αποτιμηθεί ο αντίκτυπος του έργου και να συλλεχθεί όσο το δυνατόν περισσότερη πληροφορία για την εκτέλεση του και τους πιθανούς κινδύνους που αντιμετώπισε.

Η συνέντευξη είναι δομημένη με τα παρακάτω ερωτήματα:

1. Πόσο σημαντικό είναι το πρόγραμμα Antinero κατά τη γνώμη σας;
2. Πόσο απαραίτητο ήταν να περιληφθεί το Εθνικό Πάρκο της Δαδιάς στο πρόγραμμα Antinero;

3. Το έργο αυτό σχεδιάστηκε αποφασίστηκε και υλοποιήθηκε με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων μερών και ποια ήταν αυτά;
4. Υπήρξαν αντιδράσεις κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση από κάποιο από τα εμπλεκόμενα μέρη;
5. Οι παράγοντες Χρόνος Κόστος Ποιότητα από ποιον κρίθηκαν;
6. Ποιος μερίμνησε για τους αναγκαίους πόρους και πως έγινε αυτό;
7. Ποιους κινδύνους αντιμετώπισε το έργο σε όλα τα επίπεδα, σχεδιασμό, εργαζόμενοι, εμπλεκόμενοι, χρόνος υλοποίησης, κόστος, φυσικοί παράγοντες;
8. Ποια εργαλεία πληροφορικής χρησιμοποιήθηκαν για το σχεδιασμό και την υλοποίηση του έργου; (πχ Gantt)
9. Ποια η σκοπιμότητα και η στρατηγική του έργου;
10. Πως έκλεισε το έργο;
11. Μετά την ολοκλήρωση του έργου, ποιες είναι οι επόμενες κινήσεις, «τι μέλλει γενέσθαι»;

Κεφάλαιο 5

5.1 Αποτελέσματα Έρευνας- Ανάλυση Συνεντεύξεων

5.1.1 Ερωτηματολόγιο 1ης συνέντευξης

1. Πόσο σημαντικό είναι το πρόγραμμα Antinero κατά τη γνώμη σας;

Το 2022 ήταν μια χρονιά ορόσημο για το Δασαρχείο Σουφλίου, καθώς αντιμετώπισε τη μεγάλη φωτιά στο δάσος του Εθνικού Πάρκου Δαδιάς. Είναι σημαντικό να τονιστεί, πως σε ετήσια βάση το Δασαρχείο, με την έλλειψη μόνιμου προσωπικού και την πενιχρή χρηματοδότηση του για κατασκευή και συντήρηση αντιπυρικών έργων, πράττει τα μέγιστα.

2. Πόσο απαραίτητο ήταν να περιληφθεί το Εθνικό Πάρκο της Δαδιάς στο πρόγραμμα Antinero;

Οι εργασίες είναι απαραίτητο να γίνονται σε όλη την περιοχή ευθύνης του Δασαρχείου Σουφλίου πόσο μάλλον στο Δάσος του Ε.Π. Δαδιάς – Λευκίμμης – Σουφλίου που είναι παγκοσμίως γνωστό για το φυσικό του πλούτο και τον τόπο φωλεοποίησης σπάνιων αρπακτικών πτηνών.

3. Το έργο αυτό σχεδιάστηκε αποφασίστηκε και υλοποιήθηκε με την συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων μερών και ποια ήταν αυτά;

Είναι σημαντική χρονιά για την υπηρεσία μας, επειδή συμμετείχαμε στο πλαίσιο της αντιπυρικής προστασίας και ανάδειξης του μοναδικού δασικού πλούτου μας, μέσω των προληπτικών καθαρισμών Antinero, ενός προγράμματος συνεργασίας του Υπουργείου Περιβάλλοντος κι Ενέργειας με το ΤΑΙΠΕΔ καθώς και των Περιφερειακών Δασικών Υπηρεσιών. Το Antinero, που ξεκίνησε τον Μάιο κι ολοκληρώθηκε τον Αύγουστο, επικεντρωνόταν σε εργασίες συντήρησης δασικών δρόμων και αντιπυρικών ζωνών.

4. Υπήρξαν αντιδράσεις κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση από κάποιο από τα εμπλεκόμενα μέρη;

Όχι δεν υπήρξαν αντιδράσεις.

5. Οι παράγοντες Χρόνος Κόστος Ποιότητα από ποιόν κρίθηκαν;

Οι παράγοντες Χρόνος και Κόστος κρίθηκαν από το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας ενώ ο παράγοντας Ποιότητα κρίθηκαν από την Υπηρεσία μας με την οριστική παραλαβή του έργου.

6. Ποιος μερίμνησε για τους αναγκαίους πόρους και πως έγινε αυτό;

Το ΥΠΕΝ σε συνεργασία με το ΤΑΙΠΕΔ.

7. Ποιους κινδύνους αντιμετώπισε το έργο σε όλα τα επίπεδα, σχεδιασμό, εργαζόμενοι, εμπλεκόμενοι, χρόνος υλοποίησης, κόστος, φυσικοί παράγοντες;

Δεν αντιμετώπισε κανένα κίνδυνο και ο χρόνος υλοποίησης ήταν έγκαιρος.

8. Ποια εργαλεία πληροφορικής χρησιμοποιήθηκαν για το σχεδιασμό και την υλοποίηση του έργου (πχ Gantt)

Το Δασαρχείο Σουφλίου, γνωρίζοντας την αναγκαιότητα των παραπάνω αντιπυρικών έργων, συντάσσει μελέτες, χαρτογραφεί μέσω γεωγραφικών συστημάτων (G.I.S), κάνει προϋπολογισμό και εκμεταλλεύόμενο κάθε πόρο, επικεντρώνεται στην υλοποίηση, την επίβλεψη και τον συνεχή έλεγχο των τεχνικών έργων.

9. Ποια η σκοπιμότητα και η στρατηγική του έργου;

Ένα Δασαρχείο, όπως του Σουφλίου, που περιλαμβάνει τον πυρήνα ενός Εθνικού Πάρκου παγκοσμίου φήμης, με προστατευόμενα υπό εξαφάνιση είδη, κάθε έτος θα έπρεπε να χρηματοδοτείται για πλήρη καθαρισμό και συντήρηση των αντιπυρικών ζωνών και δρόμων καθώς και καθαρισμό της βλάστησης, λόγω του ανάγλυφου και του δριμύ χειμώνα, να πραγματοποιείται συντήρηση του δασικού οδικού δικτύου και η κάλυψη αναγκών για φύλαξη και έλεγχο της ιδιαίτερης οικολογικής σημασίας περιοχής μας.

10. Πως έκλεισε το έργο;

Ολοκληρώνοντας το φυσικό αντικείμενο από τον ανάδοχο η Υπηρεσία μας προέβη στην ποιοτική και παραλαβή του έργου σύμφωνα με τα αναφερόμενα των μελετών.

11. Μετά την ολοκλήρωση του έργου, ποιες είναι οι επόμενες κινήσεις, «τι μέλλει γενέσθαι»;

Κρίνοντας το έργο μόνο θετικό από άποψη χρόνου, κόστους και αποτελεσματικότητας, ελπίζουμε και αναμένουμε στην υλοποίηση των νέων έργων της Υπηρεσίας μας γι' αυτή την αντιτυρική περίοδο που διανύουμε.

5.1.2 Ερωτηματολόγιο 2ης συνέντευξης

1. Πόσο σημαντικό είναι το πρόγραμμα Antinero κατά τη γνώμη σας;

Είναι το σημαντικότερο έργο που έχει γίνει για την προστασία των δασικών οικοσυστημάτων. Το κλίμα της Ελλάδας κατά τους θερινούς μήνες ευνοεί τις δασικές πυρκαγιές. Επιπλέον, τα ελληνικά δάση διαθέτουν μεγάλη ποσότητα βιομάζας (καύσιμη ύλη) και το δασικό οδικό δίκτυο με τις υφιστάμενες αντιτυρικές ζώνες δεν είναι επαρκώς συντηρημένα και χρήζει μεγαλύτερης ανάπτυξης. Με το Antinero η συσσωρευμένη καύσιμη ύλη απομακρύνθηκε ενώ νέες αντιτυρικές ζώνες άνοιξαν και βελτιώθηκαν οι υφιστάμενες. Έτσι, το πρόγραμμα Antinero είναι σημαντικό αφού προσφέρει στην πρόληψη των πυρκαγιών με την μείωση της καύσιμης εύφλεκτης ύλης αλλά και στην ενεργητική κατάσβεσή τους αφού οι δασικές οδοί και οι αντιτυρικές ζώνες διευκολύνουν το έργο της πυρόσβεσης.

2. Πόσο απαραίτητο ήταν να περιληφθεί το Εθνικό Πάρκο της Δαδιάς στο πρόγραμμα Antinero;

Το Εθνικό Πάρκο της Δαδιάς αποτελεί βίοτοπο για σημαντικά είδη της άγριας πανίδας ενώ είναι πηγή οξυγόνου και ρυθμιστής του κλίματος της περιοχής και ως εκ τούτου η συμπερίληψη του της Δαδιάς στο Antinero ήταν επιτακτική.

3. Το έργο αυτό σχεδιάστηκε αποφασίστηκε και υλοποιήθηκε με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων μερών και ποια ήταν αυτά;

Το έργο αποφασίστηκε από τον Υφυπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Γεώργιο Αμυρά, σε συνεργασία με τη Γενική Διεύθυνση Δασών και με τον αναπληρωτή Υπουργό Οικονομικών, Θ. Σκυλακάκη για την εξασφάλιση πιστώσεων.

4. Υπήρξαν αντιδράσεις κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση από κάποιο από τα εμπλεκόμενα μέρη;

Κατά τον σχεδιασμό δεν υπήρχαν αντιδράσεις.

5. Οι παράγοντες Χρόνος Κόστος Ποιότητα από ποιον κρίθηκαν;

Από τον Υφυπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Γεώργιο Αμυρά και τη Γενική Διεύθυνση Δασών με προϊστάμενο τον κ. Γκουντούφα.

6. Ποιος μερίμνησε για τους αναγκαίους πόρους και πως έγινε αυτό;

Ο Υφυπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Γεώργιος Αμυράς με τον αναπληρωτή Υπουργό Οικονομικών, Θ. Σκυλακάκη.

7. Ποιους κινδύνους αντιμετώπισε το έργο σε όλα τα επίπεδα, σχεδιασμό, εργαζόμενοι, εμπλεκόμενοι, χρόνος υλοποίησης, κόστος, φυσικοί παράγοντες;

Με την ΠΝ Περιεχομένου της 13ης Αυγούστου 2021 «Εκτακτα μέτρα για την αποτελεσματική προστασία και την ταχεία αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, την άμεση στήριξη των πληγέντων από τις πυρκαγιές του Ιουλίου/Αυγούστου 2021 και συναφείς διατάξεις» ορίστηκε ότι οι Δασικές Υπηρεσίες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της Χώρας μεταφέρονται στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ως σύνολο αρμοδιοτήτων, προσωπικού, οργανικών θέσεων και υλικοτεχνικής υποδομής, και λειτουργούν εφεξής ως περιφερειακές υπηρεσίες αυτού. Η μετάβαση των δασικών Υπηρεσιών στο ΥΠΕΝ δεν είχε ολοκληρωθεί κατά το διάστημα εκτέλεσης του έργου, γεγονός το οποίο έφερε διάφορα διοικητικής φύσεως κωλύματα, τα οποία όμως λύθηκαν στην πράξη.

8. Ποια εργαλεία πληροφορικής χρησιμοποιήθηκαν για το σχεδιασμό και την υλοποίηση του έργου (πχ Gantt)

Gantt

9. Ποια η σκοπιμότητα και η στρατηγική του έργου;

Η αντιτυρική προστασία των δασικών οικοσυστημάτων.

10. Πως έκλεισε το έργο:

Το έργο κρίθηκε επιτυχές και συνεχίστηκε με επιπλέον πόρους από τον Τακτικό Προϋπολογισμό.

11. Μετά την ολοκλήρωση του έργου, ποιες είναι οι επόμενες κινήσεις, «τι μέλλει γενέσθαι»;

Ετήσιοι καθαρισμοί των δασικών οικοσυστημάτων σε όλη τη χώρα, συντήρηση του δασικού οδικού δικτύου και τη συντήρηση των αντιτυρικών ζωνών. Συμπληρωματικές εργασίες θα γίνουν και στην Δαδιά.

5.1.3 Ερωτηματολόγιο 3ης συνέντευξης

1. Πόσο σημαντικό είναι το πρόγραμμα Antinero κατά τη γνώμη σας;

Είναι εξαιρετικά σημαντική πρωτοβουλία, καθώς αξιοποιήθηκαν πόροι στη συντήρηση οδικού δικτύου και αντιτυρικών ζωνών στο σύνολο σχεδόν της χώρας, με προϋπολογισμό τουλάχιστον 10 φορές μεγαλύτερο από τον ετήσιο διαθέσιμο στις δασικές υπηρεσίες. Παράλληλα χρηματοδοτήθηκαν δράσεις αραίωσης ή και πλήρους αφαίρεσης της παρόδιας βιομάζας και της βλάστησης πέριξ των οικισμών, με σκοπό την αντιτυρική προστασία.

2. Πόσο απαραίτητο ήταν να περιληφθεί το Εθνικό Πάρκο της Δαδιάς στο πρόγραμμα Antinero;

Το Εθνικό Πάρκο Δαδιάς Λευκίμμης Σουφλίου (ΕΠ ΔΛΣ) είναι από τα σημαντικότερα σε βιοποικιλότητα δάση στην Ελλάδα και την Ευρώπη, με μοναδικούς πληθυσμούς αρπακτικών πτηνών. Συμπεριλαμβάνοντας το ΕΠ ΔΛΣ στον πρόγραμμα Antinero δόθηκε η δυνατότητα συντήρησης οδικού δικτύου και αντιτυρικών ζωνών

κυρίως στις περιοχές απόλυτης προστασίας (ζώνη Α, πυρήνες προστασίας της φύσης), όπου φωλιάζουν και τα αρπακτικά πτηνά, όπως ο μαυρόγυπας, ο ασπροπάρης κ.λπ.

3. Το έργο αυτό σχεδιάστηκε αποφασίστηκε και υλοποιήθηκε με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων μερών και ποια ήταν αυτά;

Το έργο σχεδιάστηκε από το ΥΠΕΝ, οι επιμέρους μελέτες συντάχθηκαν από τις δασικές υπηρεσίες με την κατά τόπο αρμοδιότητα (Δασαρχείο Σουφλίου, Διεύθυνση Δασών Έβρου) και υλοποιήθηκαν από ιδιωτική δασοτεχνική εταιρία που είχε την απαραίτητη εμπειρία στην εκτέλεση παρόμοιων έργων. Στην προτεραιοποίηση και επιλογή του δασικού οδικού δικτύου και των αντιπυρικών ζωνών προς συντήρηση συμμετείχε και η Μονάδα Διαχείρισης του ΕΠ ΔΑΣ του ΟΦΥΠΕΚΑ

4. Υπήρξαν αντιδράσεις κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση από κάποιο από τα εμπλεκόμενα μέρη;

Δεν υπήρξαν αντιδράσεις, σύμφωνα με όσα γνωρίζω εγώ τουλάχιστον

5. Οι παράγοντες Χρόνος Κόστος Ποιότητα από ποιον κρίθηκαν;

Το κόστος και ο προβλεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης προβλεπόταν στην πρόσκληση του ΤΑΙΠΕΔ για υποβολή προσφορών προς τους οικονομικούς φορείς και είχαν τεθεί από το ΥΠΕΝ. Η ποιότητα υλοποίησης του έργου επιβλέφθηκε από το Δασαρχείο Σουφλίου που είχε την αρμοδιότητα και το έργο παρελήφθη από τη συγκεκριμένη υπηρεσία μετά από έλεγχο ποιότητας και πληρότητας

6. Ποιος μερίμνησε για τους αναγκαίους πόρους και πως έγινε αυτό;

Οι αναγκαίοι πόροι για το πρόγραμμα Antinero εξασφαλίστηκαν μετά από ενέργειες του ΥΠΕΝ, διεκδικώντας μέρος των διαθέσιμων πιστώσεων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, στο πλαίσιο του σχεδίου Ελλάδα 2.0

7. Ποιους κινδύνους αντιμετώπισε το έργο σε όλα τα επίπεδα, σχεδιασμό, εργαζόμενοι, εμπλεκόμενοι, χρόνος υλοποίησης, κόστος, φυσικοί παράγοντες;

Προβλήματα διαπιστώθηκαν κατά το σχεδιασμό του έργου, καθώς λόγω υποστελέχωσης και μειωμένης χρηματοδότησης των προηγούμενων ετών, οι δασικές

υπηρεσίες δεν ήταν έτοιμες να ολοκληρώσουν εντός των χρονοδιαγραμμάτων που τέθηκαν να ολοκληρώσουν τις απαραίτητες μελέτες για συντήρηση οδικού δικτύου και αντιτυρικών ζωνών και καθαρισμό της βλάστησης. Αυτό δημιούργησε πρόβλημα κυρίως στο χρόνο έναρξης των έργων, κάτι που αντιμετωπίστηκε με πρόσκληση ενδιαφερομένων οικονομικών φορέων για συνδυασμένη σύνταξη μελετών και εκτέλεση των έργων. Επίσης εντοπίστηκαν προβλήματα διαθεσιμότητας μηχανημάτων έργου, καθώς ο αυξημένος προϋπολογισμός των έργων του Antinero ήταν πολλαπλάσιος αυτού που ήταν διαθέσιμος τα προηγούμενα έτη. Ο χρόνος υλοποίησης, όπως σε όλα τα παρόμοια έργα, εξαρτάται άμεσα από τις μετεωρολογικές συνθήκες και σε πολλές περιπτώσεις τα έργα ξεκίνησαν με καθυστέρηση ή διακόπηκαν μετά την έναρξή τους, λόγω βροχοπτώσεων που καθιστούν αδύνατες τις εργασίες στο πεδίο.

8. Ποια εργαλεία πληροφορικής χρησιμοποιήθηκαν για το σχεδιασμό και την υλοποίηση του έργου (Gantt)

Δεν γνωρίζω λεπτομέρειες για το θέμα

9. Ποια η σκοπιμότητα και η στρατηγική του έργου;

Η σκοπιμότητα ήταν η αύξηση του επιπέδου αντιτυρικής προστασίας των σημαντικότερων δασών της χώρας, καθώς η συντήρηση του οδικού δικτύου επέτρεψε την απρόσκοπτη κίνηση των δυνάμεων κατάσβεσης των πυρκαγιών (στη Δαδιά ειδικά έγινε ειδική μνεία από το Πυροσβεστικό Σώμα καθώς το σύνολο των δασικών δρόμων στην περιοχή που έπληξε η πυρκαγιά το 2022 ήταν βατοί), οι συντηρημένες αντιτυρικές ζώνες έδωσαν τη δυνατότητα στις δυνάμεις κατάσβεσης να περιορίσουν τα μέτωπα των πυρκαγιών, ο καθαρισμός της βλάστησης πέριξ των οικισμών βοήθησε στην προστασία από τις πυρκαγιές της ζωής και της περιουσίας, ενώ η αραίωση της βλάστησης εκατέρωθεν του οδικού δικτύου περιόρισε την έναρξη αλλά και τη διάδοση των πυρκαγιών.

10. Πως έκλεισε το έργο:

Με την ολοκλήρωση των επιμέρους έργων και την παραλαβή τους από τις αρμόδιες δασικές υπηρεσίες

11.Μετά την ολοκλήρωση του έργου, ποιες είναι οι επόμενες κινήσεις, «τι μέλλει γενέσθαι»;

Αποφασίστηκε η συνέχιση του προγράμματος με αντίστοιχο προϋπολογισμό και για την επόμενη χρονιά, συμπεριλαμβάνοντας και μελέτες αντιπυρικής προστασίας και σε αρχαιολογικούς χώρους

5.1.4 Ερωτηματολόγιο 4ης συνέντευξης

1.Πόσο σημαντικό είναι το πρόγραμμα Antinero κατά τη γνώμη σας;

Είναι υψίστης σημασίας για την αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών διότι περιλαμβάνει προληπτικούς καθαρισμούς δασών καθώς και συντήρηση / διάνοιξη δασικών δρόμων και αντιπυρικών ζωνών.

2. Πόσο απαραίτητο ήταν να περιληφθεί το Εθνικό Πάρκο της Δαδιάς στο πρόγραμμα Antinero;

Ήταν απαραίτητο να συμπεριληφθεί το Εθνικό Πάρκο της Δαδιάς του οποίου σχεδόν 75 τετρ. χιλιόμετρα αποτελούν περιοχή απόλυτης προστασίας, ενώ φέρει σημαντική αξία λόγω του σημαντικού αριθμού αρπακτικών πουλιών που φιλοξενεί.

3. Το έργο αυτό σχεδιάστηκε αποφασίστηκε και υλοποιήθηκε με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων μερών και ποια ήταν αυτά;

Αποφασίστηκε από το ΥΠΕΝ και το Υπ. Οικονομικών (Υφυπουργός Αμυράς και Αναπληρωτής Υπουργός Σκυλακάκης), συμμετείχε ωστόσο και το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, ενώ υλοποιήθηκε με τη συμμετοχή όλων των Κεντρικών και Περιφερειακών Δασικών Υπηρεσιών.

4. Υπήρξαν αντιδράσεις κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση από κάποιο από τα εμπλεκόμενα μέρη

Από τα εμπλεκόμενα μέρη όχι, όμως υπήρξαν αντιδράσεις από πολίτες των παρακείμενων περιοχών που αντιδρούσαν στις υποτιθέμενα καταστροφικές ενέργειες των καθαρισμών (π.χ. Δάσος Συγγρού)

5.Οι παράγοντες Χρόνος Κόστος Ποιότητα από ποιον κρίθηκαν;

Δε γνωρίζω σίγουρα, αλλά πιστεύω ότι κρίθηκαν από τους εκπροσώπους των 3 προαναφερόμενων Υπουργείων

6. Ποιος μερίμνησε για τους αναγκαίους πόρους και πως έγινε αυτό:

Χρηματοδοτήθηκε από το Ταμείο Ανάκαμψης με 50 εκατ. € και από τον Τακτικό Προϋπολογισμό με 22 εκατ. ευρώ. Τις διαγωνιστικές διαδικασίες έφερε εις πέρας το ΤΑΙΠΕΔ.

7. Ποιους κινδύνους αντιμετώπισε το έργο σε όλα τα επίπεδα, σχεδιασμό, εργαζόμενοι, εμπλεκόμενοι, χρόνος υλοποίησης, κόστος, φυσικοί παράγοντες;

Πιστεύω πως το μόνο που υπήρξε εμπόδιο ήταν οι καιρικές συνθήκες που κατά τόπους μπορεί να καθυστέρησαν την έναρξη των εργασιών, με κίνδυνο να μην έχουν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες πριν προκύψει πυρκαγιά.

8. Ποια εργαλεία πληροφορικής χρησιμοποιήθηκαν για το σχεδιασμό και την υλοποίηση του έργου (πχ Gantt).

Δε γνωρίζω

9. Ποια η σκοπιμότητα και η στρατηγική του έργου;

Ο καθαρισμός δεκάδων δασικών οικοσυστημάτων σε ολόκληρη τη χώρα.

10. Πως έκλεισε το έργο:

Με απόλυτη επιτυχία

11. Μετά την ολοκλήρωση του έργου, ποιες είναι οι επόμενες κινήσεις, «τι μέλλει γενέσθαι»;

Προς το παρόν το έργο συνεχίζεται και για το 2023 με τον καθαρισμό επιπλέον δασικών οικοσυστημάτων.

5.1.5 Ερωτηματολόγιο 5ης συνέντευξης

1. Πόσο σημαντικό είναι το πρόγραμμα Antinero κατά τη γνώμη σας;

Είναι πολύ σημαντικό πρόγραμμα για την αντιτυρική προστασία των ελληνικών δασών αφού τόσο οι παρόδιοι καθαρισμοί αλλά και οι καθαρισμοί καθώς και οι διανοίξεις νέων αντιτυρικών ζωνών συμβάλλουν στη διάσπαση της καύσιμης ύλης και δίνουν στις δυνάμεις δασοπυρόσβεσης την δυνατότητα αποτελεσματικότερης προσβολής των δασικών πυρκαγιών στις θέσεις αυτές. Επιπρόσθετα η συντήρηση του δασικού οδικού δικτύου διευκολύνει την ταχύτερη πρόσβαση σε περιοχή που έχει εκδηλωθεί πυρκαγιά.

2. Πόσο απαραίτητο ήταν να περιληφθεί το Εθνικό Πάρκο της Δαδιάς στο πρόγραμμα Antinero;

Το εθνικό πάρκο της Δαδιάς είναι ένα από τα σημαντικότερα Ελληνικά Δάση πλούσιο σε βιοποικιλότητα και ενταγμένο στο δίκτυο Natura. Τα κυριότερα δασοπονικά είδη που απαντώνται σε αυτό είναι η μαύρη και η τραχεία πεύκη, είδη επιρρεπείς στις δασικές πυρκαγιές. Επίσης πρόκειται για τη μοναδική περιοχή της Ελλάδας όπου αναπαράγεται ο Μυαρόγυπας. Για τον λόγο αυτό είναι επιτακτική ανάγκη η αντιτυρική του θωράκιση και προς την κατεύθυνση αυτή συνέβαλε το πρόγραμμα Antinero.

3. Το έργο αυτό αποφασίστηκε σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων μερών και ποια ήταν αυτά;

Η συγκεκριμένη δράση αποτέλεσε πρωτοβουλία του Υφυπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Ο σχεδιασμός του Antinero έγινε από τις δασικές υπηρεσίες του ΥΠΕΝ με τη συνδρομή του ΤΑΙΠΕΔ. Ιδιαίτερα σημαντική ήταν η συμβολή του Δασαρχείου Σουφλίου στη σύνταξη των απαραίτητων μελετών αλλά και στην επίβλεψη της υλοποίησης τους από εργολήπτες δασοτεχνικών έργων και δασεργάτες της περιοχής.

4. Υπήρξαν αντιδράσεις κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση από κάποιο από τα εμπλεκόμενα μέρη;

Εξ όσων γνωρίζω δεν υπήρξαν αντιδράσεις, ούτε στον σχεδιασμό αλλά ούτε και στην υλοποίηση αντιτυρικών έργων στην περιοχή της Δαδιάς

5.Οι παράγοντες Χρόνος Κόστος Ποιότητα από ποιον κρίθηκαν;

Ο χρόνος εκτέλεσης καθώς και το κόστος υλοποίησης των αντιτυρικών έργων στην περιοχή της Δαδιάς προβλέπεται από τις σχετικές μελέτες που εκπονήθηκαν από το Δασαρχείο Σουφλίου. Η ποιότητα των εργασιών κρίθηκε από το Δασαρχείο Σουφλίου και λήφθηκε υπόψιν για την παραλαβή του έργου.

6.Ποιος μερίμνησε για τους αναγκαίους πόρους και πως έγινε αυτό:

Η αναγκαία χρηματοδότηση για την υλοποίηση του προγράμματος Antinero εξασφαλίστηκε από το Ταμείο Ανάκαμψης.

7.Ποιους κινδύνους αντιμετώπισε το έργο σε όλα τα επίπεδα, σχεδιασμό, εργαζόμενοι, εμπλεκόμενοι, χρόνος υλοποίησης, κόστος, φυσικοί παράγοντες;

Αρμοδιότερος για την απάντηση σ' αυτή την ερώτηση είναι ο ανάδοχος του έργου. Σίγουρα όμως σε δασοτεχνικά έργα που εκτελούνται στο ύπαιθρο ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες για την εκτέλεση τους εντός των χρονοδιαγραμμάτων είναι οι καιρικές συνθήκες που επικρατούν στη περιοχή. Επίσης πρέπει να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας για την αποφυγή τυχόν ατυχημάτων ενώ πρέπει να γίνεται ορθή χρήση των απαραίτητων εργαλείων και μηχανημάτων τα οποία πάντα πρέπει να είναι καλά συντηρημένα. Πάντα πρέπει να έχουμε υπόψιν και τυχόν απρόβλεπτους παράγοντες, όπως για παράδειγμα τη μεγάλη δασική πυρκαγιά που εκδηλώθηκε στο δάσος της Δαδιάς τον Ιούλιο 2022 και ενώ το πρόγραμμα Antinero ήταν σε εξέλιξη.

8.Ποια εργαλεία πληροφορικής χρησιμοποιήθηκαν για το σχεδιασμό και την υλοποίηση του έργου (πχ Gantt)

Όπως προανέφερα, προϋπόθεση για την εκτέλεση των έργων Antinero στην περιοχή της Δαδιάς ήταν η σύνταξη των απαραίτητων μελετών από το Δασαρχείο Σουφλίου. Οι μελέτες αυτές αφορούσαν στη βελτίωση αντιτυρικών ζωνών και στη συντήρηση του δασικού οδικού δικτύου. Για την κατάρτιση τους χρησιμοποιήθηκαν τα προγράμματα Word και Excel της Microsoft, ενώ έγινε και χρήση γεωγραφικών συστημάτων πληροφοριών όπως το Arc GIS, AutoCAD Map και Q. GIS. Ο χρονικός συντονισμός των επιμέρους εργασιών βασίστηκε σε διάγραμμα Gantt.

9.Ποια η σκοπιμότητα και η στρατηγική του έργου;

Βασικός στόχος του έργου είναι η αντιπυρική θωράκιση του Δάσους της Δαδιάς. Αυτό επιτυγχάνεται με τον καθαρισμό των υφιστάμενων αντιπυρικών ζωνών που δίνουν στις δυνάμεις δασοπυρόσβεσης τη δυνατότητα για κατάσβεση επι τόπου καθώς και τη συντήρηση του δασικού οδικού δικτύου για την ταχύτερη πρόσβαση των πυροσβεστικών δυνάμεων.

10.Πως έκλεισε το έργο:

Το έργο παρελήφθη από το Δασαρχείο Σουφλίου η επιτυχία του φάνηκε τον Ιούλιο του 2022, όταν η αντιπυρική ζώνη πέριξ του χωριού της Δαδιάς έσωσε το χωριό αφού πάνω σε αυτήν στήθηκαν οι δυνάμεις δασοπυρόσβεσης και ανέκαμψαν με επιτυχία την πορεία της πυρκαγιάς.

11.Μετά την ολοκλήρωση του έργου, ποιες είναι οι επόμενες κινήσεις, «τι μέλλει γενέσθαι»;

Εξ όσων γνωρίζω το πρόγραμμα Antinero συνεχίζεται με καθαρισμούς δασών και διανοίξεις νέων αντιπυρικών ζωνών και για την τρέχουσα αντιπυρική περίοδο έτους 2023.

5.1.6 Ερωτηματολόγιο 6ης συνέντευξης

1.Πόσο σημαντικό είναι το πρόγραμμα Antinero κατά τη γνώμη σας;

Το πρόγραμμα Antinero αποτελεί εθνικό πρόγραμμα προληπτικών καθαρισμών δασών που υλοποιείται στο πλαίσιο της αντιπυρικής προστασίας και θωράκισης της χώρας. Οι εργασίες καθαρισμού των δασών πριν και κατά την διάρκεια της αντιπυρικής περιόδου είναι ένας σημαντικός παράγοντας για την πρόληψη των δασικών πυρκαγιών και τη διασφάλιση της δασικής ασφάλειας. Οι εργασίες καθαρισμού περιλαμβάνουν την αφαίρεση καύσιμης ύλης και συσσωρευμένης βιομάζας από τα μεγάλα δασικά οικοσυστήματα της χώρας. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται μείωση του κινδύνου εξάπλωσης πυρκαγιάς και βελτίωση της προσβασιμότητας και χρήσης πυροσβεστικού εξοπλισμού από τις πυροσβεστικές δυνάμεις.

2. Πόσο απαραίτητο ήταν να περιληφθεί το Εθνικό Πάρκο της Δαδιάς στο πρόγραμμα Antinero;

Το Εθνικό Πάρκο Δάσους Δαδιάς - Λευκίμμης - Σουφλίου είναι μια από τις πιο σημαντικές προστατευόμενες περιοχές σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Το 2013 ξεκίνησε η σύνταξη Ειδικού Διαχειριστικού Σχεδίου (ΕΔΣ) για το δάσος της Δαδιάς, το οποίο ολοκληρώθηκε το 2016 από τη Διεύθυνση Δασών του Νομού Έβρου. Νομοθετικοί περιορισμοί που ήταν σε ισχύ για την περιοχή, σε συνδυασμό με ανησυχίες περί πιθανής διαταραχής του οικοσυστήματος, είχαν οδηγήσει κατά τα χρόνια που προηγήθηκαν του Σχεδίου στη μη πραγματοποίηση αναγκαίων ενεργειών για την καλή διαχείριση του δάσους και την αντιτυρική του προστασία. Ως εκ τούτου, η συμπερίληψη του Εθνικού Πάρκου της Δαδιάς στο πρόγραμμα Antinero και ο δεκαπλασιασμός του διαθέσιμου προϋπολογισμού για εργασίες προληπτικών καθαρισμών ήταν απολύτως απαραίτητες κινήσεις η χρησιμότητα των οποίων αποδείχθηκε κατά την πυρκαγιά που εκδηλώθηκε το καλοκαίρι 2022 όπου οι συντηρήσεις δρόμων και αντιτυρικών ζωνών εξυπηρέτησαν τις πυροσβεστικές δυνάμεις στην κατάσβεση.

3. Το έργο αυτό σχεδιάστηκε αποφασίστηκε και υλοποιήθηκε με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων μερών και ποια ήταν αυτά;

Το εθνικό πρόγραμμα προληπτικών καθαρισμών δασών Antinero υλοποιείται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε συνεργασία με το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας. Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ανάκαμψης και τον Τακτικό Προϋπολογισμό ενώ τις διαγωνιστικές διαδικασίες έφερε εις πέρας το ΤΑΙΠΕΔ. Τα δεκάδες, τέλος, συνεργεία καθαρισμού στα δάση ανά την Ελλάδα αποτελούνται και από υλοτόμους και δασεργάτες των τοπικών Δασικών Συνεταιρισμών (όπου υπάρχουν ΔΑΣΕ).

4. Υπήρξαν αντιδράσεις κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση από κάποιο από τα εμπλεκόμενα μέρη;

Δεν γνωρίζω

5. Οι παράγοντες Χρόνος Κόστος Ποιότητα από ποιον κρίθηκαν;

Δεν γνωρίζω

6. Ποιος μερίμνησε για τους αναγκαίους πόρους και πως έγινε αυτό:

Δεν γνωρίζω

7. Ποιους κινδύνους αντιμετώπισε το έργο σε όλα τα επίπεδα, σχεδιασμό, εργαζόμενοι, εμπλεκόμενοι, χρόνος υλοποίησης, κόστος, φυσικοί παράγοντες;

Δεν γνωρίζω

8. Ποια εργαλεία πληροφορικής χρησιμοποιήθηκαν για το σχεδιασμό και την υλοποίηση του έργου (πχ Gantt)

Δεν γνωρίζω

9. Ποια η σκοπιμότητα και η στρατηγική του έργου;

Το εθνικό πρόγραμμα προληπτικών καθαρισμών δασικών εκτάσεων σκοπεύει στην αφαίρεση καύσιμης ύλης και συσσωρευμένης επί δεκαετίες βιομάζας σε συνολική έκταση 80.000 στρεμμάτων σε περισσότερα από 100 δασικά οικοσυστήματα και 40 γεωγραφικές ενότητες της χώρας. Με αυτόν τον τρόπο μειώνεται ο κίνδυνος εξάπλωσης πυρκαγιάς και επιπλέον συντηρούνται και διανοίγονται δασικοί δρόμοι συνολικού μήκους 12.000 χιλιομέτρων, καθώς και αντιπυρικές ζώνες συνολικού μήκους 1.600 χιλιομέτρων. Πέρα από τα αδιαμφισβήτητα οφέλη για την αντιπυρική προστασία και την εκτέλεση του έργου του Πυροσβεστικού Σώματος, το πρόγραμμα Antipero στοχεύει επίσης στην προστασία του δασικού πλούτου και της βιοποικιλότητας μέσω της αφαίρεσης επιβλαβών ειδών και ξηρών φυτικών υπολειμμάτων καθώς και στην προστασία της οικονομικής αειφορίας των περιοχών και την αποφυγή οικονομικών βλαβών.

10. Πως έκλεισε το έργο:

Δεν γνωρίζω

11. Μετά την ολοκλήρωση του έργου, ποιες είναι οι επόμενες κινήσεις, «τι μέλλει γενέσθαι»;

Η Διεύθυνση Δασοπυρόσβεσης του Αρχηγείου Πυροσβεστικού Σώματος δεν έχει υπο την αρμοδιότητά της και άρα δεν διαθέτει εποπτεία των διαδικασιών που

ακολουθήθηκαν κατά τις φάσεις εξέλιξης του έργου. Ως εκ τούτου πληροφορίες σχετικά με την διαδικασία λήψης αποφάσεων, τα χρονοδιαγράμματα, το κόστος, τα εργαλεία πληροφορικής που χρησιμοποιήθηκαν, τις δυσκολίες υλοποίησης του έργου καθώς και τις μελλοντικές δράσεις που σχετίζονται με αυτό θα πρέπει να αναζητηθούν από τους αρμόδιους φορείς.

5.1.7 Ερωτηματολόγιο 7ης συνέντευξης

1. Πόσο σημαντικό είναι το πρόγραμμα Antinero κατά τη γνώμη σας;

Το πρόγραμμα Antinero αφορά α) καθαρισμούς και αφαίρεση της καύσιμης ύλης που είναι συσσωρευμένη επί δεκαετίες σε συνολική έκταση 80.000 στρεμμάτων και σε περισσότερα από 100 οικοσυστήματα β) καθώς και συντήρηση και διάνοιξη δασικών δρόμων συνολικού μήκους 12.000 χιλιομέτρων και αντιπυρικές ζώνες συνολικού μήκους 1.600 χιλιομέτρων. Η αφαίρεση της καύσιμης ύλης από τα δασικά οικοσυστήματα είναι καθοριστικής σημασίας για την μείωση των πιθανοτήτων εκδήλωσης πυρκαγιάς ή εξάπλωσης αυτής. Οι δασικοί δρόμοι και οι αντιπυρικές ζώνες είναι οι αρτηρίες ενός δασικού οικοσυστήματος που συμβάλλουν στην απρόσκοπτη διακίνηση των οχημάτων και των μέσων κατάσβεσης μιας πυρκαγιάς. Από όλα τα παραπάνω το συμπέρασμα είναι ότι το πρόγραμμα Antinero που ξεκίνησε τα τελευταία τρία χρόνια είναι υψίστης σημασίας για την προστασία των δασικών οικοσυστημάτων στην χώρα μας.

2. Πόσο απαραίτητο ήταν να περιληφθεί το Εθνικό Πάρκο της Δαδιάς στο πρόγραμμα Antinero;

Το Εθνικό Πάρκο της Δαδιάς είναι μια από τις σημαντικότερες προστατευόμενες περιοχές σε εθνικό ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Είναι μια από τις πρώτες περιοχές στην Ελλάδα που τέθηκαν σε καθεστώς προστασίας, καθώς εδώ συμβιώνουν και ευδοκιμούν συγκεντρωμένα πολλά είδη της γλωρίδας και της πανίδας της Βαλκανικής χερσονήσου, της Ευρώπης και της Ασίας. Η ανάγκη συμπερίληψης στο έργο Antinero είναι επιτακτική ώστε να διαφυλαχθεί ο πιο σημαντικός οικότοπος της Ελλάδος και των Βαλκανίων. Ο χειρισμός μιας τέτοιας περιοχής είναι εξαιρετικά δύσκολος και απαιτεί ιδιαίτερες γνώσεις όμως με τους κατάλληλους εμπλεκόμενους η διαχείριση του θα στεφθεί με άκρα επιτυχία ας μην ξεχάσουμε την μεγάλη πυρκαγιά του 2022 στο Δάσος της Δαδιάς που λόγω του Antinero η γύρω περιοχή είχε

καθαριστεί και είχαν ανοιχθεί δρόμοι ζωτικής σημασίας και με αυτόν τρόπο διαφυλάχθηκαν κρίσιμα ενδιαφέροντα για τον Φορέα.

3. Το έργο αυτό σχεδιάστηκε αποφασίστηκε και υλοποιήθηκε με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων μερών και ποια ήταν αυτά;

Το Antinero δημιουργήθηκε στα πλαίσια της αντιπυρικής προστασίας οι εμπλεκόμενοι φορείς είναι το Υπουργείο Περιβάλλοντος κι Ενέργειας σε Συνεργασία με το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας και το ΤΑΙΠΕΔ.

4. Υπήρξαν αντιδράσεις κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση από κάποιο από τα εμπλεκόμενα μέρη;

Δεν υπήρξαν αντιδράσεις καθώς ένα τέτοιο μεγάλο project που δεν έχει γίνει τα τελευταία 30 χρόνια στην Ελλάδα απαιτεί άριστη συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, οργάνωση τόσο κατά τον σχεδιασμό όσο και στην υλοποίησή του.

5. Οι παράγοντες Χρόνος Κόστος Ποιότητα από ποιον κρίθηκαν;

Οι παραπάνω παράγοντες κρίθηκαν και αξιολογήθηκαν τόσο από το Υπουργείο Περιβάλλον κι Ενέργειας, το ΤΑΙΠΕΔ και τα εκάστοτε Δασαρχεία και τις Διευθύνσεις Δασών.

6. Ποιος μερίμνησε για τους αναγκαίους πόρους και πως έγινε αυτό;

Το πρόγραμμα Προληπτικών Καθαρισμών Antinero, χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ανάκαμψης με 50 εκατ. € και από τον Τακτικό Προϋπολογισμό με 22 εκατ. ευρώ. Τις διαγωνιστικές διαδικασίες έφερε εις πέρας το ΤΑΙΠΕΔ.

7. Ποιους κινδύνους αντιμετώπισε το έργο σε όλα τα επίπεδα, σχεδιασμό, εργαζόμενοι, εμπλεκόμενοι, χρόνος υλοποίησης, κόστος, φυσικοί παράγοντες;

Το έργο ξεκίνησε λίγο πριν την έναρξη της αντιπυρικής περιόδου στοιχείο ιδιαίτερα κρίσιμο καθώς όλες οι εργασίες που έπρεπε να εκτελεστούν θα γινόταν σε μια εποχή εξαιρετικά κρίσιμη ως προς την εκδήλωση πυρκαγιάς, τα συνεργεία είχαν να

αντιμετωπίσουν τις καιρικές συνθήκες (υψηλές θερμοκρασίες ή βροχοπτώσεις) όμως με τη πολυετή εμπειρία οι εργασίες εκτελέστηκαν χωρίς προβλήματα. Ο μεγαλύτερος κίνδυνος δουλεύοντας με μηχανήματα εντός του δάσους σε υψηλές θερμοκρασίες είναι η εκδήλωση πυρκαγιάς γι αυτό σημαντικό είναι στον επόμενο προγραμματισμό κάποιου αντίστοιχου project οι εργασίες να πραγματοποιούνται πριν την έναρξη της αντιπυρικής περιόδου.

8. Ποια εργαλεία πληροφορικής χρησιμοποιήθηκαν για το σχεδιασμό και την υλοποίηση του έργου (λχ Gantt);

Το χρονοδιάγραμμα που έγινε σε περιβάλλον Gantt.

Οι επιμετρήσεις των εργασιών και η ψηφιακή τους αποτύπωση μέσω Drone και ArcGis.

9. Ποια η σκοπιμότητα και η στρατηγική του έργου;

Σκοπός του Antinero είναι η αντιπυρική προστασία που έχει αναχθεί σε εθνική προτεραιότητα αλλά και η προστασία του μοναδικού δασικού πλούτου που διαθέτει η Ελλάδα γι αυτό δημιουργήθηκε το Πρόγραμμα Προληπτικών Καθαρισμών.

10. Πως έκλεισε το έργο:

Το έργο υλοποιήθηκε εντός των χρονικών ορίων της σύμβασης κα του αρχικού προγραμματισμού με απόλυτη επιτυχία καθώς τόσο οι εμπλεκόμενοι φορείς όσο και οι εταιρείες που ανέλαβαν τα εκάστοτε έργα ανά την Ελλάδα συνεργάστηκα άριστα μεταξύ τους καθώς είχαν κοινό σκοπό την άρτια και εμπρόθεσμη εκτέλεση του έργου.

11. Μετά την ολοκλήρωση του έργου, ποιες είναι οι επόμενες κινήσεις, «τι μέλλει γενέσθαι»;

Η συμβολή του Antinero ήταν πολύ σημαντική, όμως οι ανάγκες που έχουν συσσωρευτεί λόγω της μακροχρόνιας υποχρηματοδότησης των εργασιών πρόληψης δασικών πυρκαγιών είναι μεγάλες. Είναι σημαντικό αυτό project να συνεχίσει να τρέχει ανά τα χρόνια ώστε να φτάσουμε σε ένα επίπεδο καλής θωράκισης των δασών μας με τους συνεχείς καθαρισμούς και την διάνοιξη και συντήρηση τόσο του δασικού

οδικού δικτύου όσο και των αντιπυρικών ζωνών. Σε συνδυασμό με το νέο μεγάλο project που ετοιμάζει το ΤΑΙΠΕΔ σε συνεργασία με το ΥΠΕΝ τα Σχέδια Αναδάσωσης η Ελλάδα όχι μόνο θα καταφέρει να προστατεύσει το υπάρχον δασικό της πλούτο αλλά θα τον αναβαθμίσει και θα τον ενισχύσει μετά από δεκαετίες παραμέλησης τους.

5.1.8 Ερωτηματολόγιο 8ης συνέντευξης

1. Πόσο σημαντικό είναι το πρόγραμμα Antinero κατά τη γνώμη σας;

Τα δάση είναι ένας σημαντικότερος ανανεώσιμος πόρος, που αποτελούν πηγή εισοδήματος τόσο μέσω της άμεσης λήψης προϊόντων και χρήσης των δασικών εκτάσεων όσο και ως στοιχείο του τοπίου και της πολιτιστικής κληρονομιάς του συνόλου της χώρας.

Τα δάση προσφέρουν μια σειρά από προστατευτικές και κοινωφελείς λειτουργίες, οι οποίες δεν αποτιμώνται και δεν αμείβονται, μεταξύ των οποίων λειτουργία τους ως πνεύμονες οξυγόνου, η διασφάλιση της ποιότητας του νερού, η πρόληψη της διάβρωσης του εδάφους, η αποτροπή πλημμυρών, η διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλα πόσα.

Η Ελλάδα, με τον συνδυασμό κλίματος και ξηροθερμικής αυτοφυσής βλάστησης, είναι απόλυτα συνυφασμένη με τις δασικές πυρκαγιές. Με άλλα λόγια πυρκαγιές είχαμε, έχουμε και θα έχουμε. Απλά το πρόβλημα αυτό επιτείνεται λόγω της κλιματικής κρίσης που δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες για μέγα πυρκαγιές. Φαινόμενο το οποίο ζήσαμε με τον χειρότερο τρόπο το 202, με τις megafires.

Σε αυτό το πλαίσιο, η σημαντικότητα του προγράμματος είναι πολύ μεγάλη, καθώς για πρώτη φορά στη χώρα, το Υπουργείο Περιβάλλοντος, με το πρόγραμμα Antinero, υλοποίησε εντατικές δράσεις πυροπροστασίας με σκοπό τη θωράκιση έναντι της κλιματικής κρίσης που πλήττει τα μεσογειακά οικοσυστήματα. Η επί σειρά ετών συσσώρευση της καύσιμης ύλης στα δάση απομακρύνθηκε, με σχέδιο ανταπόδοσης στις τοπικές κοινωνίες.

2. Πόσο απαραίτητο ήταν να περιληφθεί το Εθνικό Πάρκο της Λαδιάς στο πρόγραμμα Antinero;

Πραγματικά σημαντικό λόγω του μεγάλου φυσικού πλούτου της περιοχής αλλά και των κρίσιμων δασικών οικοσυστημάτων που γειτνιάζουν σε αυτή, σύμφωνα με το ΠΔ575/1980. Παρότι η περιοχή δεν συμπεριλαμβάνεται σύμφωνα με το συγκεκριμένο πλαίσιο στα κρίσιμα δασικά οικοσυστήματα, η συσσώρευση καύσιμης ύλης, το φαινόμενο της κλιματικής κρίσης που πλέον είναι γεγονός, όπως και η συνεργασία με το αρμόδιο δασαρχείο το οποίο είχε έτοιμες μελέτες, κατέστησαν επιτακτική την παρέμβαση στην περιοχή.

3. Το έργο αυτό σχεδιάστηκε αποφασίστηκε και υλοποιήθηκε με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων μερών και ποια ήταν αυτά;

Ήταν μία απόφαση καθαρά προσωπική του ΥφΠΕΝ Γ. Αμυρά, σε συνεργασία με τη Γενική Διεύθυνση Δασών (κος Γκουντούφας) και του αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών, Θ. Σκυλακάκη, του οποίου η παρουσία ήταν ιδιαίτερα σημαντική για την εξασφάλιση πιστώσεων.

4. Υπήρξαν αντιδράσεις κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση από κάποιο από τα εμπλεκόμενα μέρη;

Κατά τον σχεδιασμό δεν υπήρχαν αντιδράσεις παρά μόνο αμηχανία καθώς ήταν κάτι το οποίο δεν είχε ξαναγίνει και επίσης δεν υπήρχε κάποιος μπούσουλας. Κατά την υλοποίηση, επειδή η μετάβαση των δασικών υπηρεσιών από το ΥΠΕΣ στο ΥΠΕΝ δεν είχε ολοκληρωθεί και υπήρχαν αρκετά ερωτήματα.

5. Οι παράγοντες Χρόνος Κόστος Ποιότητα από ποιον κρίθηκαν;

Χρόνος: από την έναρξη της αντιτυρικής περιόδου

Κόστος: από το κείμενο νομικό πλαίσιο

Ποιότητα: από τις οικείες διευθύνουσες υπηρεσίες του έργου σύμφωνα με το κείμενο νομικό πλαίσιο

6. Ποιος μερίμνησε για τους αναγκαίους πόρους και πως έγινε αυτό;

Υφ ΠΕΝ Αμυράς & Αν Υπ ΟΙΚ Σκυλακάκης.

7. Ποιους κινδύνους αντιμετώπισε το έργο σε όλα τα επίπεδα, σχεδιασμό, εργαζόμενοι, εμπλεκόμενοι, χρόνος υλοποίησης, κόστος, φυσικοί παράγοντες;

Ένας από τους μεγαλύτερους κινδύνους ήταν ότι δεν είχε ολοκληρωθεί η μετάβαση των δασικών Υπηρεσιών στο ΥΠΕΝ, οι οποίες μέχρι πρότινος είχαν μέρος του υπουργείου εσωτερικών. Το συγκεκριμένο πρόβλημα λόγω πίεσης χρόνου δεν γινόταν να αντιμετωπιστεί στον σχεδιασμό του έργου καθώς δεν ήταν οριζόντια, ίδια παντού τα δεδομένα. Στην πορεία, κατόπιν πολλών συζητήσεων συναντήσεων τροποποιήσεων ακόμη κ συμβάσεων, βρέθηκαν οι λύσεις.

Ένα άλλο θέμα που παραλίγο να κοστίσει την επιτυχία του έργου ήταν το γεγονός ότι ποτέ δεν είχε πραγματοποιηθεί ούτε κάτι παρόμοιο στη χώρα ακόμη κ σε μικρότερη κλίμακα. Δισταγμός αμηχανία έως κ καχυποψία υπήρχαν σε πολλές από τις πλευρές των εμπλεκόμενων μερών (δασικές υπηρεσίες οι οποίες εκτός του ότι δεν είχαν παρά ελάχιστες προ εικοσαετίας μελέτες , εργολάβοι, κοινωνία κλπ).

Το θέμα της αμηχανίας από τις δασικές υπηρεσίες μιας κ δεν είχε γίνει στη χώρα κάτι παρόμοιο , είχε ως αποτέλεσμα να μην υπάρχει αρκετό υλικό/προτεινόμενες περιοχές για τη διενέργεια έργων πυροπροστασίας κ όπου υπήρχε, η χρονική απόκριση δεν ήταν η αναμενόμενη. Αυτά είχαν ως αποτέλεσμα δυσκολίες στα πρώτα στάδια του σχεδιασμού με έλλειψη προτεραιοποίησης έργων κ δράσεων.

Τέλος, ένα πολύ δύσκολο Βουνό το οποίο κατακτήθηκε είναι ότι οικονομικοί πόροι διαθέσιμοι για το έργο δεν υπήρχαν. Οι δύο υπουργοί είχαν συνεννοηθεί για το πως θα πορευθούμε με τη βοήθεια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, στην πράξη όμως επειδή επίσης είναι κάτι που είχε ξαναγίνει και οι πιστώσεις του προγράμματος ήταν συγκεκριμένες, όπως είχαν οριστεί από την απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η πορεία ήταν δύσκολη. Όμως, με την αποφασιστικότητα όλων των μερών (ΥΠΕΝ, ΤΑΠΠΕΔ, ΕΥΣΤΑ – Ειδική υπηρεσία Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας), υπομονή κ επιμονή η λύση βρέθηκε κ το πρόγραμμα προχώρησε περίφημα.

Στους πρακτικούς κινδύνους του προγράμματος δεν γίνεται κανείς να αμελήσει την χρονική πίεση για έγκαιρη έναρξη των εργασιών κ την προστασία των περιοχών πυρκαγιές όπως και ότι το καλοκαίρι του 2022 ο αριθμός των πυρκαγιών ανά ημέρα ήταν πολλαπλάσιο του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

Σχετικό με το παραπάνω, ο καιρός έπαιζε πολύ σημαντικό ρόλο: πριν τον Απρίλιο δεν είχε νόημα να ξεκινήσουμε λόγω υγρασίας κ συνεχούς ανάπτυξης των δένδρων, μέσα στον καύσωνα κ ιδιαίτερα τις ημέρες με αέρα πάλι δεν μπορεί να γίνει κάτι καθώς απαγορεύονται οι εργασίες.

Ένα άλλο πρόβλημα ήταν η μεγάλη υποστελέχωση των δασικών Υπηρεσιών: δυσκολία στις μετακινήσεις, στις Εγκρίσεις, στις επιβλέψεις κ ένα σωρό άλλα την ώρα που οι άνθρωποι δίνουν την ψυχή τους για τι έργο.

8. Ποια εργαλεία πληροφορικής χρησιμοποιήθηκαν για το σχεδιασμό και την υλοποίηση του έργου (πχ Gantt)

Gantt

9. Ποια η σκοπιμότητα και η στρατηγική του έργου;

Η αναβάθμιση των δασικών οικοσυστημάτων της χώρας, αντιτυρική τους προστασία και η θωράκισή τους έναντι της κλιματικής κρίσης.

10. Πως έκλεισε το έργο:

Με τεράστια επιτυχία γι αυτό και συνεχίστηκε για το 2022 με επιπλέον πόρους από τον Τακτικό Προϋπολογισμό! Πιστώθηκαν 22 εκατ. ευρώ για επιπλέον εργασίες καθαρισμών κ αυτή τη φορά περιοχές πέριξ αρχαιολογικών χώρων, αστικά και περαστικά άλση και λοιπές δασικές εκτάσεις καθαρίστηκαν.

11. Μετά την ολοκλήρωση του έργου, ποιες είναι οι επόμενες κινήσεις, «τι μέλλει γενέσθαι»;

Σε ετήσια βάση να γίνονται καθαρισμοί δασικών οικοσυστημάτων σε όλη τη χώρα. Ήδη για το 2023 έχουν εξασφαλιστεί πόροι ύψους 70 εκατ. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της χώρας (86,8 εκατ. ευρώ με ΦΠΑ) για τον καθαρισμό δασικών οικοσυστημάτων, τη συντήρηση δασικού οδικού δικτύου και τη συντήρηση και διάνοιξη αντιτυρικών ζωνών σε όλη τη χώρα. Στο νέο πρόγραμμα, πάλι θα γίνουν συμπληρωματικές εργασίες στην περιοχή.

5.2. Συζήτηση

Αναλύοντας διεξοδικά τις απαντήσεις των εμπλεκομένων συμπεραίνουμε πως στην 1^η ερώτηση: «Πόσο σημαντικό είναι το πρόγραμμα Antinero κατά τη γνώμη σας;». Όλες οι απαντήσεις παρουσιάζουν το πρόγραμμα σαν μια εξαιρετική πρωτοβουλία πολύ μεγάλης σημασίας για την προστασία των δασών.

Στην 2^η ερώτηση: «Πόσο απαραίτητο ήταν να περιληφθεί το Εθνικό Πάρκο της Δαδιάς στο πρόγραμμα Antinero;». Δηλώνουν όλοι πως ήταν πολύ απαραίτητο να συμπεριληφθεί στο πρόγραμμα το Εθνικό Πάρκο της Δαδιάς εξαιτίας της πολλής μεγάλης οικολογικής σημασίας και του χαρακτηρισμού του ως προστατευόμενη περιοχή σε παγκόσμιο επίπεδο.

Στην 3^η ερώτηση: «Το έργο αυτό αποφασίστηκε σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων μερών και ποια ήταν αυτά;». Γνώριζαν όλοι ποιος ήταν ο υπεύθυνος του σχεδιασμού και της υλοποίησης του, επιπλέον απάντησαν σε αυτή την ερώτηση οι 3 στους 8 και για την προέλευση των πόρων.

Στην 4^η ερώτηση: «Υπήρξαν αντιδράσεις κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση από κάποιο από τα εμπλεκόμενα μέρη;». Συμφωνούν όλοι πως δεν υπήρχαν αντιδράσεις κατά το σχεδιασμό και σε ένα ερωτηματολόγιο περιγράφεται ως μόνη αντίδραση, κατά την υλοποίηση του προγράμματος, τη μετάβαση του δασικών υπηρεσιών στο ΥΠΕΝ.

Στην 5^η ερώτηση: «Οι παράγοντες Χρόνος Κόστος Ποιότητα από ποιον κρίθηκαν;». Εδώ απάντησαν οι 7 από τους 8 ερωτηθέντες, ο ένας δήλωσε άγνοια και οι υπόλοιποι δήλωσαν πως οι παράγοντες χρόνος και κόστος κρίθηκαν από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και το Δασαρχείο Σουφλίου, το οποίο εκπόνησε και τη αντίστοιχη μελέτη.

Στην 6^η ερώτηση: «Ποιος μερίμνησε για τους αναγκαίους πόρους και πως έγινε αυτό;». Σε αυτή την ερώτηση υπήρχαν διαφορές στις απαντήσεις. Συγκεκριμένα, σε ένα ερωτηματολόγιο δεν γνώριζαν την απάντηση, σε τρία η απάντηση ήταν ο Υφυπουργός Περιβάλλοντος και ο Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομικών, σε άλλο αναφέρεται το Υπουργείο Περιβάλλοντος και το ΤΑΠΕΔ, και τα υπόλοιπα αναφέρονται στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τον Τακτικό Προϋπολογισμό.

Στην 7^η ερώτηση: «Ποιους κινδύνους αντιμετώπισε το έργο σε όλα τα επίπεδα, σχεδιασμό, εργαζόμενοι, εμπλεκόμενοι, χρόνος υλοποίησης, κόστος, φυσικοί παράγοντες;». Η ερώτηση αυτή είχε πολλαπλές απαντήσεις. Στους κινδύνους αναφέρθηκαν γενικά στη μετάβαση των δασικών υπηρεσιών στο Υπουργείο Περιβάλλοντος από το Υπουργείο Εσωτερικών, η οποία δημιούργησε κάποιες καθυστερήσεις στο σχεδιασμό του έργου, στην αμηχανία της δασικής υπηρεσίας καθώς ένα πρόγραμμα τέτοιου μεγέθους δεν είχε πραγματοποιηθεί ξανά, στην υποστελέχωση των δασικών υπηρεσιών, στη μειωμένη χρηματοδότηση τα προηγούμενα έτη στις δασικές υπηρεσίες που είχε σαν αποτέλεσμα να μην υπάρχει μεγάλη διαθεσιμότητα μηχανημάτων. Επισημαίνονται επίσης στους κινδύνους οι καιρικές συνθήκες, όπως οι υψηλές θερμοκρασίες, οι βροχοπτώσεις, ο κίνδυνος εκδήλωσης πυρκαγιάς. Ειδικότερα από τον εκτελεστή και τον παραλήπτη του έργου αναφέρεται πως το έργο δεν αντιμετώπισε κινδύνους και ήταν ακριβές στο χρόνο στο κόστος και στην ποιότητα του.

Στην 8^η ερώτηση: «Ποια εργαλεία πληροφορικής χρησιμοποιήθηκαν για το σχεδιασμό και την υλοποίηση του έργου (πχ Gantt);». Απάντησαν πως το χρονοδιάγραμμα έγινε βάση του διαγράμματος Gantt. Οι μελέτες εκπονήθηκαν μέσω γεωγραφικών συστημάτων (G.I.S) και οι επιμετρήσεις έγιναν με Drone και Arc GIS. Σε ένα ερωτηματολόγιο γίνεται λόγος για τα προγράμματα Word και Excel της Microsoft και για τη χρήση γεωγραφικών συστημάτων πληροφοριών όπως το, AutoCAD Map και Q. GIS. Υπήρχαν 3 ερωτηματολόγια που δεν γνώριζαν την απάντηση.

Στην 9^η ερώτηση: «Ποια η σκοπιμότητα και η στρατηγική του έργου;». Εδώ η απάντηση συνολικά είναι πως η σκοπιμότητα και η στρατηγική του έργου είναι η αντιπυρική προστασία του δασικού πλούτου της χώρας, η σημαντικότητα της διάνοιξης του δασικού οδικού δικτύου για την πυροσβεστική στην έγκαιρη επέμβαση της, η διαφύλαξη ενός τόσο μεγάλου δασικού και ζωικού πλούτου, όπως είναι Εθνικό Πάρκο Δαδιάς, η θωράκιση της χώρας απέναντι στην κλιματική κρίση.

Στην 10^η ερώτηση: «Πως έκλεισε το έργο»: Το έργο ολοκληρώθηκε με επιτυχία σύμφωνα με το προγραμματισμένο χρόνο κόστος και ποιότητα και παραλήφθηκε από την δασική υπηρεσία ακολουθώντας τα δεδομένα των μελετών και αφού έκρινε τους παραπάνω τρεις παράγοντες.

Στην 11^η ερώτηση: «Μετά την ολοκλήρωση του έργου, ποιες είναι οι επόμενες κινήσεις, «τι μέλλει γενέσθαι»;»: Οι απαντήσεις αναφέρουν ότι το Πρόγραμμα Προστασίας Δασών συνεχίζεται σε ετήσια βάση έχουν εξασφαλιστεί πόροι και για το έτος 2023 από το Ταμείο Ανάκαμψης. Επίσης οι μελέτες αντιπυρικής προστασίας επεκτείνονται και σε αρχαιολογικούς χώρους. Αναφέρεται επιπλέον η επιτυχία του έργου στη Δαδιά, ως προς τον χρόνο, το κόστος, την αποτελεσματικότητα και την άριστη συνεργασία.

Οι συνεντεύξεις προέρχονται από τους βασικούς εμπλεκόμενους του έργου. Από στελέχη της αναθέτουσας αρχής, από επιστημονικούς συνεργάτες του ΥΠΕΝ, από κατοίκους της περιοχής με σπουδές πάνω στο αντικείμενό της δασοπονίας και της βιοποικιλότητας, από την ανάδοχο εταιρεία, από στέλεχος της πυροσβεστικής. Η επιλογή των ατόμων έγινε με σκοπό να αποτυπωθεί πλήρως η σημαντικότητα του έργου, ο αντίκτυπος που είχε το πρόγραμμα Antinero στην κοινωνία και η συλλογή βασικών στοιχείων για τον λόγο δημιουργίας του προγράμματος και τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για την επιτυχημένη εφαρμογή του.

Ανακεφαλαιώνοντας το αποτέλεσμα των συνεντεύξεων έδειξε πώς το πρόγραμμα Antinero είναι ένα πρόγραμμα πολύ μεγάλης σημασίας για την αντιπυρική προστασία και την ανάδειξη του δασικού πλούτου της χώρας μας. Ιδιαίτερα την προστασία του Εθνικού Πάρκου της Δαδιάς που φιλοξενεί πολλά προστατευμένα είδη απειλούμενα από εξαφάνιση. Στις συνεντεύξεις φαίνεται η άριστη συνεργασία μεταξύ των φορέων και του αναδόχου τόσο στο σχεδιασμό του προγράμματος όσο στη χρηματοδότηση και την εκτέλεση του που είχε σαν αποτέλεσμα την παράδοση ενός ποιοτικού έργου στον προβλεπόμενο χρόνο και κόστος. Επίσης το αποτέλεσμα φάνηκε αρχικά από την πυρκαγιά που εκδηλώθηκε στο Εθνικό Πάρκο της Δαδιάς τον Ιούλιο του 2022, ενώ το έργο βρισκόταν σε εξέλιξη, με την επιτυχημένη αντιμετώπιση της φωτιάς.

Ένα ζήτημα που αναδεικνύεται από τις συνεντεύξεις είναι πώς στα δασαρχεία υπήρχε έλλειψη μόνιμου προσωπικού και ελάχιστη χρηματοδότηση για την κατασκευή και συντήρηση αντιπυρικών έργων και γενικότερα την προστασία των δασών, ενώ παράλληλα αναφέρεται η σημαντικότητα της μετάβασης της αρμοδιότητας των δασικών υπηρεσιών στο ΥΠΕΝ, καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργείο για τη δασική πολιτική με την Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου της 13ης Αυγούστου

2021 «Έκτακτα μέτρα για την αποτελεσματική προστασία και την ταχεία αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, την άμεση στήριξη των πληγέντων από τις πυρκαγιές του Ιουλίου/Αυγούστου 2021 και συναφείς διατάξεις» καθώς μέχρι πρότινος ανήκαν στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της χώρας.

Κεφάλαιο 6

6.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το πρόγραμμα του Antinego δοκιμάστηκε τον Ιούλιο του 2022 στο οικοσύστημα του Εθνικού Πάρκου της Δαδιάς πριν ακόμη ολοκληρωθούν οι εργασίες του.

Η αποτελεσματικότητα των έργων αντιπυρικής προστασίας που σχεδιάστηκαν με μελέτες του Δασαρχείου της περιοχής, διευκόλυνετο έργο της πυρόσβεσης για την Πυροσβεστική Υπηρεσία και τις Δασικές Υπηρεσίες.

Το σύνολο των εμπλεκόμενων φορέων, πυροσβεστική, δασική υπηρεσία, δημοτική αρχή, οι δασικοί συνεταιρισμοί και οι εθελοντές που συμμετείχαν στην επιχείρηση κατάσβεσης της πυρκαγιάς, παραδέχτηκαν μέσα από τις συνεντεύξεις τους τη συμβολή του συγκεκριμένου έργου γιατί διευκόλυνε την πρόσβαση των οχημάτων κατάσβεσης εντός του βασικού οδικού δικτύου.

Η άριστη συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων, με καθοριστικής σημασίας για την αντιμετώπιση της φωτιάς τη συμβολή των τοπικών δασικών υπηρεσιών που υπέδειξαν το ακριβές σημείο κατασκευής αντιπυρικής λωρίδας, υπέδειξαν τα ακριβή όρια κατασκευής και στη συνέχεια οι δασικοί συνεταιρισμοί προέβησαν σε υλοτομίες και η πυροσβεστική ολοκλήρωσε με τις πυροσβέσεις.

Στην καταπολέμηση της πυρκαγιάς διατέθηκε το σύνολο των μηχανημάτων του έργου που ασχολούνταν τότε στην περιοχή της Δαδιάς για την υλοποίηση των έργων του Antinego, ως επικουρικό μέσο, στην πυροσβεστική και στις δασικές αρχές.

Δυστυχώς όμως το Εθνικό Πάρκο της Δαδιάς δοκιμάστηκε και το έτος 2023 από την τεράστια φωτιά του Αυγούστου. Η καταστροφική φωτιά κατέκαψε χιλιάδες στρέμματα δάσους για 17 συνεχόμενες ημέρες.

Ξεκίνησε από το νότιο μέρος του νομού Έβρου, όπου εκεί επιχείρησαν όλες οι δυνάμεις της πυροσβεστικής εναέριες και επίγειες για σώσουν κατοικημένες περιοχές. Τις επόμενες μέρες ξεκίνησε η φωτιά στο βόρειο τμήμα του νόμου στο Εθνικό Πάρκο της Δαδιάς, ενώ παράλληλα ήταν σε εξέλιξη και άλλες μεγάλες πυρκαγιές στη χώρα, πράγμα που δυσχέραινε το έργο της Πυροσβεστικής, αφού οι δυνάμεις της έπρεπε διασπαστούν σε πολλά μέτωπα. Τα δύο μέτωπα του Έβρου

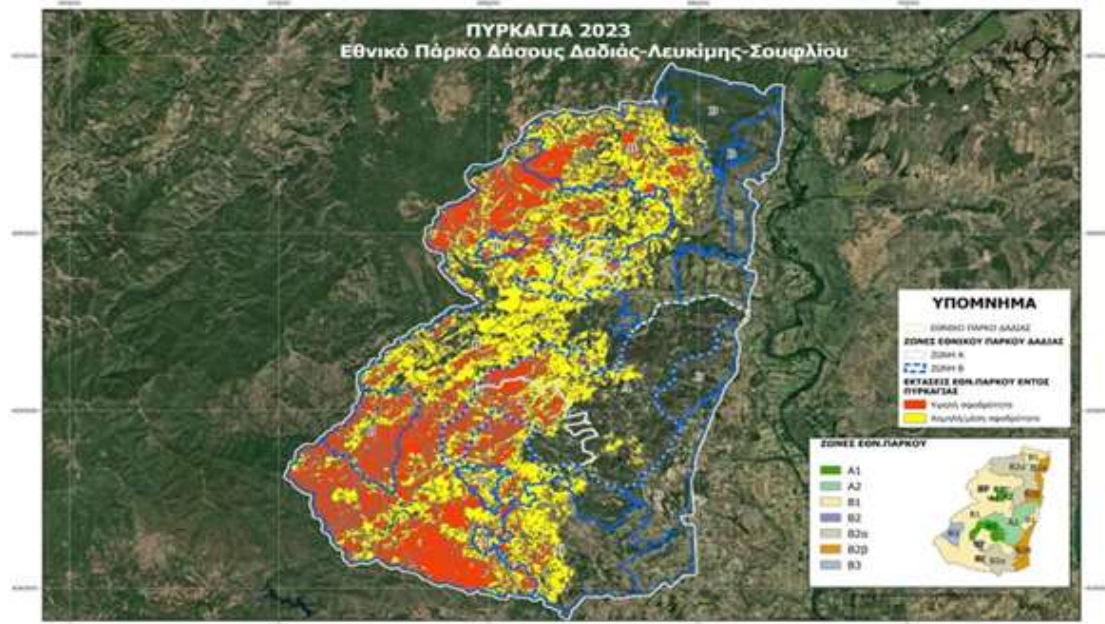
ενωθήκαν και «τα αποτέλεσμα της πυρκαγιάς του Έβρου ήταν 962.016 στρέμματα αγροτοδασικής γης και αποτελεί τη μεγαλύτερη πυρκαγιά που έχει καταγραφεί στην ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2000 που ξεκίνησε αυτή η καταγραφή» (wikipedia.org,25-11-2023)

Οι Αρχές προχώρησαν σε συλλήψεις για εμπρησμό, καθώς βρέθηκαν ύποπτα άτομα κοντά στις εστίες της φωτιάς. Αναμφισβήτητα το μεγάλο εμπόδιο στο έργο των πυροσβεστών και της δασικής υπηρεσία ήταν οι καιρικές συνθήκες. Η αλλαγή της φοράς του αέρα και η υψηλή έντασή του ανακατεύθυνε συνεχώς την πυρκαγιά. Σε άλλα σημεία η φωτιά γύριζε πίσω επανειλημμένα και αποτελείωνε ότι δεν είχε καεί, σε άλλα σημεία περνούσε απλώς χωρίς να αγγίζει πολλές συστάδες δέντρων ή τις έκαιγε επιφανειακά, έκαιγε μόνο φύλλα και κλαδιά.

Παρατίθεται σε εικόνες η αποτύπωση της φωτιάς συγκριτικά ανάμεσα στα δύο έτη.

Αποτίμηση επιπτώσεων πυρκαγιάς στο Εθνικό Πάρκο Δάσους Δαδιάς – Λευκίμμης Σουφλίου 2022

Αποτίμηση επιπτώσεων πυρκαγιάς στο Εθνικό Πάρκο Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης Σουφλίου 2023 (<https://ypen.gov.gr/apotimisi-epiptoseon-pyrkagias-sto-ethniko-parko-dasous-dadias-lefkimis-soufliou/>)

6.2 Περιορισμοί Έρευνας

Περιορισμός στην έρευνα υπήρξε το γεγονός ότι δεν έγινε εφικτό να υπάρξει πρόσβαση στο ημερολόγιο του έργου, στο οποίο έγινε καθημερινή καταγραφή κάθε εξελικτικής εργασίας του έργου και θα μπορούσαμε με τις πληροφορίες που θα λαμβάναμε να καταλήξουμε σε πολύ ακριβή συμπεράσματα, ως προς το τρίγωνο του έργου και τη διαχείριση του γενικότερα.

Ένας δεύτερος περιορισμός είναι η αδυναμία να δοθεί συνέντευξη από τη δημοτική αρχή, από τις ομάδες που εκμεταλλεύονται οικονομικά το δάσος, όπως για παράδειγμα κτηνοτρόφοι, μελισσοκόμοι γεωργοί και τον ΟΦΥΠΕΚΑ. Οι συνεντεύξεις αυτές θα οδηγούσαν στη διεξαγωγή συμπερασμάτων για την απόδοση του προγράμματος σε συνάρτηση με όλους τους εμπλεκόμενους.

6.3 Δράσεις ΥΠΕΝ

Παράλληλα με το Antinero η Πολιτεία φροντίζει για τη σύσταση ενός σύγχρονου σχεδίου αντιπυρικής προστασίας:

Ο σκοπός του είναι:

- Η ανάλυση του προβλήματος των δασικών πυρκαγιών
- Ο σχεδιασμός των κατάλληλων ενεργειών, δράσεων και έργων για καλύτερη προστασία και θωράκιση δασικών εκτάσεων, οικισμών, κτιριακών, βιομηχανικών λοιπών εγκαταστάσεων και αγροτικών εκμεταλλεύσεων

Καταγραφή:

- Ιστορικού των πυρκαγιών
- Υφιστάμενων υποδομών αντιπυρικής προστασίας
- Εκτίμησης κινδύνου εκδήλωσης πυρκαγιών
- Περιοχών με τον υψηλότερο κίνδυνο

Στόχος είναι να δημιουργηθούν τρεις επιμέρους θεματικοί χάρτες:

- Χάρτης πιθανότητας εκδήλωσης πυρκαγιάς
- Χάρτης έντασης του μετώπου της πυρκαγιάς
- Χάρτης απειλούμενων αξιών

Επιπλέον φροντίζει για :

✓ Διαχειριστικές μελέτες δασών, Εκπόνηση μελετών σκοπιμότητας εμπλουτισμού των δασικών οικοσυστημάτων με μελισσοκομικά φυτά

✓ Απομάκρυνση βιομάζας και αξιοποίησή της ως πρώτη ύλη για παραγωγή ενέργειας

✓ Συντήρηση δασικού οδικού δικτύου. Συντήρηση και διάνοιξη αντιπυρικών ζωνών

✓ Συντήρηση και προμήθεια υδατοδεξαμενών

✓ Συντήρηση και κατασκευή πυροφυλακίων

- ✓ Ιεράρχηση έργων, εργασιών και κατανομή τους στον χρόνο
- ✓ Δημιουργία βραδύκαυστων ζωνών στις περιοχές μίξης δασών – οικισμών
- ✓ Ψηφιοποίηση εθνικής βάσης δεδομένων δασών
- ✓ Ευαισθητοποίηση και διαπαιδαγώγηση του κοινού με έμφαση προς τους μαθητές
- ✓ Δράσεις εκπαίδευσης, ενημέρωσης και οργάνωσης πληθυσμού και εθελοντών για τις πυρκαγιές
- ✓ Προμήθεια συστημάτων πυρανίχνευσης
- ✓ Στελέχωση Δασικών Υπηρεσιών-Δασοφύλακες
- ✓ Αναθεώρηση Σχεδίου Αντιπυρικής Προστασίας ανά έτος

6.4 Δράσεις σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο:

Είναι προφανές πώς το κλίμα της γης έχει υποστεί τεράστιες αλλαγές. Απαιτούνται μέτρα και καλές πρακτικές για την καταπολέμηση αυτής της αλλαγής, αλλά και η φροντίδα για έναν καλύτερο πλανήτη σε παγκόσμιο επίπεδο

Η πυρκαγιά στον Έβρο μπορεί να αποτελέσει παράδειγμα για αυτή την αλλαγή, καθώς η σφοδρότητα των ανέμων δημιούργησε τεράστια προβλήματα στην κατάσβεση της. Ενώ υπήρξε η μέριμνα της πολιτείας για τη διάνοιξη δρόμων και τον καθαρισμό των δασών δεν ήταν αποτελεσματική τη δεύτερη φορά που κήκε το δάσος. Τα στοιχεία της φύσης είναι τόσο έντονα που ο ανθρώπινος παράγοντας δεν μπορεί να τα αντιμετωπίσει με επιτυχία όλες τις φορές.

Η καύση για την παραγωγή ενέργειας, η γεωργία, η κτηνοτροφία, η αποψίλωση των δασών έχουν σαν αποτέλεσμα την αύξηση του διοξειδίου του άνθρακα (Co₂) στην ατμόσφαιρα με συνέπεια την αύξηση του φαινομένου του θερμοκηπίου.

Ένας από τους τομείς που μπορεί να συμβάλλει στη μείωση του διοξειδίου του άνθρακα είναι η δασοπονία, καθώς τα δάση λειτουργούν σαν φυσικοί απορροφητές με τη φωτοσύνθεση.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αναθεώρησε τον Κανονισμό για τη χρήση γης και τη δασοπονία (Κανονισμός LULUCF 2018/841/Land Use, Land Use Change & Forestry) το 2023 με προφανή στόχο την κλιματική ουδετερότητα μέσω της μείωσης εκπομπών και δέσμευσης άνθρακα.

Με τον Κανονισμό για τη χρήση γης, την αλλαγή χρήσης γης και τη δασοπονία που αναθεωρήθηκε μπαίνουν υψηλοί στόχοι στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως προς τη μείωση των εκπομπών άνθρακα και την αύξηση της απορρόφησής του στον τομέα χρήσης γης και δασοπονίας.

Με τον όρο χρήση γης εννοούμε τη διαχείριση καλλιεργήσιμων εκτάσεων, βοσκοτόπων, υγροτόπων, δασών, οικισμών και τις αλλαγές στη χρήση γης, όπως η αναδάσωση (φύτευση δέντρων), η αποψίλωση των δασών ή η αποστράγγιση των τυρφών.

Έχει, για πρώτη φορά, χωριστό στόχο καθαρής απομάκρυνσης άνθρακα 310 εκατομμυρίων τόνων ισοδύναμου CO₂ έως το 2030.

Η Σύμβαση Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (UNFCCC) προσδιορίζει δύο πολιτικές στην Κλιματική Αλλαγή: τον Μετριασμό και την Προσαρμογή. Αυτές οι δύο πολιτικές ακολουθούνται και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αναλυτικότερα, ο Μετριασμός δρα ως μέσο πρόληψης των αιτιών της κλιματικής αλλαγής, ενώ η Προσαρμογή δρα ως μέσο αντιμετώπισης των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής. Για παράδειγμα ο μετριασμός έχει στόχο τη μεγαλύτερη δέσμευση άνθρακα μέσω της αειφόρου διαχείρισης δασών ενώ η Προσαρμογή έχει ως στόχο τη δασοπροστασία την αναδάσωση και την καλύτερη χρήση της γης. Όπως είναι αντιληπτό η εφαρμογή της πολιτικής του μετριασμού έχει σαν αποτέλεσμα τη λιγότερη ανάγκη για προσαρμογή.

Είναι γεγονός πώς οι πολιτικές που ακολουθούνται για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και του κλίματος είναι ίδιες παγκοσμίως με κοινό σκοπό ένα καλύτερο πλανήτη για τα παιδιά μας.

6.5 Θέματα για Μελλοντική Έρευνα

Στο μέλλον θα ήταν δυνατόν να εκπονηθεί μία μελέτη που να αφορά το σύνολο των περιοχών εφαρμογής του Antinero στη χώρα. Η μελέτη αυτή θα εξετάζει όλα τα δεδομένα εφαρμογής του προγράμματος και θα ζητηθεί η άποψη των εμπλεκομένων, με μορφή ερωτημάτων, από όλες τις περιοχές που έχουν συμπεριληφθεί σε αυτό. Τα ερωτήματα θα τεθούν μέσω συνεντεύξεων και θα ερευνούν τη σημαντικότητα του Antinero, για το αν επιτέλεσε το σκοπό του, θα ζητηθούν οι προτάσεις τους για τη βελτίωση του, οι κίνδυνοι που αντιμετώπισαν, οι περιορισμοί που δέχτηκαν, εφόσον δέχτηκαν, από τη διαδικασία εκτέλεσης, το κόστος εκτέλεσης του έργου, η ποιότητα του έργου, ο χρόνος εκτέλεσης του. Με την έρευνα αυτή θα καταλήξουμε σε συμπεράσματα επι του συνόλου του προγράμματος την αξιοπιστία του και την αποτελεσματικότητά του.

Θα μπορούσε επίσης να διεξαχθεί μία έρευνα συνδυαστική του προγράμματος προστασίας δασών Antinero με το Εθνικό Σχέδιο Αναδάσωσης. Αυτά τα δύο προγράμματα μπορούν συνδυαστικά να εξεταστούν και να διεξαχθούν σημαντικά συμπεράσματα για την αναγέννηση και τη διατήρηση των δασικών οικοσυστημάτων της χώρας μας.

Παραρτήματα

2.3 ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Περιοχής «Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου»

Α/Α	Ενδείξεις Εργασιών	Αρ. Αρθρ.	Άρθρο Αναθ/σης	Μονάδες		Δαπάνη		Είδος Μον.
				Ποσότητα	Τιμή	Μερική	Ολική	
1	Ισοπέδωση και μόρφωση καταστρώματος αντιπυρικών ζωνών	N. Αρ.1	ΟΔΟ 1140 Α	3.665.000	0,032	117.280,00		μ ²
						Άθροισμα	117.280,00	
						Φ.Π.Α. 24%	28.147,20	
						ΣΥΝΟΛΟ	145.427,20	

2.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΙΜΩΝ

Οι τιμές είναι σύμφωνα με το αρ. πρωτ. οικ.8728/02-02-2015 έγγραφο της Δ/σης Συντονισμού & Επιθεώρησης Δασών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας Θράκης.

2.1.1 ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Α/Α	Άρθρο Ανάλυσης	Είδος Εργασίας	Άρθρο Αναθ/σης	Είδος Μονάδος	Τιμή Μονάδος σε ευρώ
1	N. ΑΡΘΡΟ 1	Ισοπέδωση διαμόρφωση καταστρώματος	ΟΔΟ 1140-Α	μ ²	0,032

2.3 ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Περιοχής «Δερείου - Δαδιάς – Αισύμης»

Α/Α	Ενδείξεις Εργασιών	Αρ.Αρθρ.	Άρθρ. Αναθ/σης	Μονάδες			Δαπάνη	
				Είδος	Ποσότητα	Τιμή	Μερική	Ολική
1	Ισοπέδωση διαμόρφωση καταστρώματος αντιπυρικών ζωνών	Αρ.1N	ΟΔΟ 1140Α	μ ²	522.000,00	0,032	16.704,00	
							Άθροισμα:	16.704,00
							ΦΠΑ 24%:	4.008,96
							ΣΥΝΟΛΟ	20.712,96

2.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΙΜΩΝ

Οι τιμές είναι σύμφωνα με το αρ. πρωτ. οικ.8728/02-02-2015 έγγραφο της Δ/σης Συντονισμού & Επιθεώρησης Δασών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας Θράκης.

2.1.1 ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

A/A	Άρθρο Ανάλυσης	Είδος Εργασίας	Άρθρο Αναθ/σης	Είδος Μονάδος	Τιμή Μονάδος σε ευρώ
1	N.ΑΡΘΡΟ 1	Ισοπέδωση διαμόρφωση καταστρώματος	ΟΔΟ 1140Α	μ ²	0,032

Βιβλιογραφία

- Burke, R. (2002). *Διαχείριση έργου - Project Management Τεχνικές Σχεδιασμού*. Κριτική .
- Robbins, S. P., & Judge, T. (2007). *Organizational Behavior*.
- Seymour, T. (2014). The History of Project Management . *International Journal of Management and Information Systems*.
- Αδάμ, Κ. (χ.χ.). *Project Management- Σημειώσεις*.
- Αδαμίδης, Ε. (2016). *Σχεδιασμός και Διοίκηση Βιομηχανικών Μονάδων* .
- Ακριβοπούλου , Χ., & Ανθόπουλος, Χ. (2015). *Εισαγωγή στο δίκαιο και συνταγματικούς Δεσμούς*. Καλλίπος- Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις.
- Γεωργόπουλος, Θ., & Καλαβρός, Γ. (2020). *Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.
- Δημητριάδης , Α. (2009). *Διοίκηση - Διαχείριση Έργου (Project Management)*. Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών ΕΠΕ.
- Δρ. Καπόπουλος , Δ., Δρ. Κομισόπουλος, Φ., & Παλόγλου, Α. (2020). *Εκπαιδευτικό υλικό ΕΣΔΔΑ, Διαχείριση Έργων* .
- Ζάγκας , Θ. (χ.χ.). Ανάκτηση από <https://greenagenda.gr>
- Μέντζας, Γ. (χ.χ.). *Διοίκηση έργων, σχεδιασμός, διαχείριση και αξιολόγηση έργων μηχανικού και πληροφορικής*. Ε. Μ. Π. .
- Μητάκος , Θ. (2015). *Πληροφοριακά Συστήματα διοίκησης: μελέτη, ανάλυση και διαχείριση*. Κάλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσει.
- Μπαμπαλιούτα, Λ. (2023). *Ευρωπαϊκό Θεσμικό Δίκαιο - Ευρωπαϊκή και Συγκριτική Δημόσια Διοίκηση και Πολιτικές*.
- Πουρκός, Μ., & Ίσαρη, Φ. (2015). *Ποιοτική Μεθοδολογία έρευνας: Εφαρμογή στην Ψυχολογία και την Εκπαίδευση*. Ανάκτηση από <https://eclass.uoa.gr/modules/document/>
- Ράικος, Δ. (2019). *Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων* . Αθήνα: Σακκουλάς.
- Στράνης , Δ. (2023). *Ευρωπαϊκό Θεσμικό Δίκαιο - Ευρωπαϊκή και Συγκριτική Δημόσια Διοίκηση* .
- Τσουμή, Γ. Θ. (2007). *Δάση και περιβάλλον στην αρχαία Ελλάδα* . Θεσσαλονίκη : University Studio Press.
- Φιτσιλής, Π. (2015). *Σύγχρονα Πληροφοριακά συστήματα επιχειρήσεων*. Αθήνα: σΣύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ανάκτηση από <http://hdl.handle.net/11419/2262>

Ηλεκτρονικές Πηγές

- 1.ΕΑΑΔΗΣΥ «Πρόταση για υιοθέτηση Εθνικής Στρατηγικής για τις Δημόσιες Συμβάσεις 2016-2020»
- 2.<https://ypen.gov.gr/perivallon/dasi/prostasia-dason>
3. <https://www.consilium.europa.eu/el/infographics/recovery-fund-eu-delivers>
4. <https://www.primeminister.gr/2021/08/25/27274>
- 5.<https://necca.gov.gr/mdpp/m-d-ethnikon-parkon-delta-evrou-dadias-kai-prostatevomenon-periochon-anatolikis-thrakis/#Geniki-Perigrafi>
6. Άγρια αρπακτικά στο Εθνικό Πάρκο Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου/Photo: www.visitsoufli.com/https://www.travel.gr/experiences/activities/eco-travel/soyfli-sto-fimismeno-dasos-tis-dadias/
7. <https://hradf.com/wp-content/uploads/2022/>
8. <https://hradf.com/prokirixeis-proskliseis/30/11> Μαρτίου, 2022, Παραρτήματα Πρόσκλησης ειδικών δασοτεχνικών έργων του άρθρου 16 παρ. 5 του ν. 998/1979 για τον καθαρισμό των δασών και δασικών εκτάσεων καθώς και για τη συντήρηση του δασικού οδικού δικτύου και των αντιπυρικών ζωνών, σε έκταση ευθύνης των Δασαρχείων Καβάλας, Αλεξανδρούπολης, Διδυμοτείχου, Κ. Νευροκοπίου, Σουφλίου, Σταυρούπολης και Διεύθυνσης Δασών Ροδόπης
9. https://european-union.europa.eu/live-work-study/public-contracts_el
10. <https://www.offlinepost.gr/2020/01/Δημόσια Σύμβαση και Αρχή της Διαφάνειας>
11. <https://www.offlinepost.gr/2020>
- 12.<https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/summary/sources-of-european-union-law.html>
13. <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/5d4f8cde-de25-11e7-a506-01aa75ed71a1/language-el>
14. <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/0163e88e-fff8-4002-8a64-ba1aff976f8d/language-el/format-PDF>
15. ν. 4013/2011
16. ν. 4412/2016

17. <https://www.gov.gr/sdg/public-contracts/participating-in-public-tenders/national-sources-of-help-with-procurement-procedures/national-electronic-public-procurement-system-online-platform-promitheus-gov-gr>
18. v. 4412/2016, άρθρο 36)
19. <https://www.eaadhsy.gr/n4412/n4412fulltextlinks.html>